

16.5.2011

Säästäminen, luotonkäyttö ja maksaminen

Tutkimusraportti

Kevät 2011

SISÄLTÖ

	YHTEENVETO	1
1	JOHDANTO	3
2	RAHA-ASIOIDEN SUUNNITTELEMINEN JA NYKYINEN RAHATILANNE	4
3	SÄÄSTÄMINEN JA SJOITTAMINEN	7
	3.1 Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet	7
	3.2 Säästö- ja sijoitusaikheet	10
	3.3 Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit	13
4	LUOTONOTTO	15
	4.1 Nykyiset luottomuodot	15
	4.2 Luotonottosuunnitelmat	19
	4.3 Nykyisen asuntolainan koron kilpailuttaminen	21
	4.4 Aikheet kysyä asuntolainatarjousta	21
	4.5 Asuntolainan laina-ajat	23
	4.6 Lainamäärät	27
	4.7 Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainat	30
	4.8 Lainan osuus asunnon rahoituksesta	33
	4.9 Velanhoitomenojen osuus kätehen jäävistä tuloista	34
	4.10 Lainojen maksusuunnitelmien muutokset	35
5	TALOUDEN JA ASUNTOLAINOJEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN	37
	5.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin	37
	5.2 Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin	39
	5.3 Asuntolainan korkosidonnaisuus	41
	5.4 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun	42
	5.5 Lainaan liitetty korkokatto	46
	5.6 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset	46
6	MAKSAMINEN	50
	6.1 Internetin käyttö yleensä	50
	6.2 Laskunmaksutavat	50
	6.3 E-laskupalvelut	55
	6.4 Muiden pankkipalveluiden käyttäminen verkkopankissa	57
	6.5 Päivittäistavaraostosten maksaminen	58
	6.6 Internetin kautta ostettujen tavaroiden ja palvelujen maksaminen sekä maksutapojen turvallisuus	61
	6.6.1 Tavaroiden ja palveluiden ostaminen Internetin kautta	61
	6.6.2 Internetin kautta ostettujen tavaroiden ja palveluiden maksaminen	62
	6.6.3 Maksutapojen turvallisuus	62

YHTEENVETO

- Tuloksissa näkyy kyselyajankohdan taloudellisen tilanteen vaikutus. Taantumän hellittäminen, kuluttajien luottamus talouteen ja työllisyyteen on viime keväästä kasvanut. Myös tämän tutkimuksen mukaan suomalaisten rahatilanne näyttää parantuneen vuoden takaisesta. Korkojen nousupaineet tiedostetaan ja niihin varaudutaan säästämällä.
- Suomalaisten parantunutta rahatilannetta kuvaa se, että aiempaa suuremmalla osalla tulot ovat menoja suuremmat. Reilun kolmanneksen tulot ja menot ovat yhtä suuret kuten vuosi sittenkin, mutta niiden osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on laskenut seitsemään prosenttiin. Prosentti joutuu ottamaan ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen, mikä on vähemmän kuin viime keväänä.
- Kiinnostus säästämistä ja sijoittamista kohtaan on edelleen vahvaa. Säästöjen ja sijoitusten "hajauttaminen" on aiempaakin tavallisempaa eli varoja sijoitetaan useaan eri kohteeseen samanaikaisesti. Säästö- ja sijoitusaikaisissa ollaan vuoden 2008 tasolla. Vuosiin 2009 ja 2010 ajoittui kasvupiikki, mikä varmastikin johtui siitä, että haluttiin erityisesti kasvattaa oman talouden puskuria pahan päivän varalle talouden taantumän aikana. Tilisäästäminen on suosituin säästömuoto, alhaisesta korkotasosta huolimatta. Sekä rahasto- että osakesäästämisen suosio on edelleen kasvussa. Pitkäaikaisen säästämisen PS-tuotteisiin säästäminen ei ole vielä lyönyt itseään läpi säästämis- ja sijoitusvaihtoehtona.
- Turvallisuus on tärkein kriteeri säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa. Eläketurvan tai eläkevuosiin varautumisen merkitys valintakriteerinä on laskenut pitkäaikaiselta tasoltaan, vaikkakin ne, joilla on tavoitteena käyttää säästöjään ja sijoituksiaan eläkeaikojen varten, arvostavat sitä säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerinä aiempaa enemmän.
- Lainanoton voidaan arvioida olevan melko vakaalla pohjalla, sillä monella on samanaikaisesti myös säästöjä tai sijoituksia. Osuus on myös noussut hienokseltaan vuosien saatossa. Säästöt toimivat tällöin hyvänä talouden puskurina tulevia rahantarpeita varten.
- Asuntovelkaa on 30 prosentilla, kun osuus viime vuonna oli 28 prosenttia. Asuntoluotollisten osuuden kasvu näkyi viime kevään tutkimuksessa asuntoluotonottoaikoissa ja aiheet ovat nyt realisoituneet. Valtaosa eli lähes 90 prosenttia on ottanut asuntolainansa vakituisen asunnon ostoon, loput joko asunnon peruskorjaukseen, vapaa-ajan- tai sijoitusasunnon ostoon tai pienempiin remontteihin. Kulutusluotollisten osuus on samalla tasolla kuin vuosi sitten. Tavallisin kulutusluottomuoto on pankista otettu kulutusluotto ja se otetaan useimmiten omasta pääpankista.
- Useimmiten suomalaisilla on vain yksi kulutusluotto kerrallaan ja yhden kulutusluoton omaavien osuus on selvästi suurempi kuin vuosi sitten. Kaksi kulutusluottoa on nyt joka viidennellä, vuosi sitten lähes joka kolmannella. Kolme tai useampia eri kulutusluottoja on vajaalla kymmenyksellä, kun vuosi sitten kulutusluottoja oli kasautunut enemmän kuin joka kuudennelle.
- Kaikkiaan luotonottoaikoissa on vähentymistä vuoden takaisesta. Nyt seitsemän prosenttia suomalaisista aikoo ottaa uutta luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana, osuus vuosi sitten oli 11 prosenttia. Asuntoluottoa aikoo ottaa neljä prosenttia vastaajista.
- Asuntolainan koron kilpailuttaminen on samalla tasolla kuin vuosi sitten.
- Asuntolainatarjousta kysyttäessä on kahden pankin kilpailuttaminen suositumpaa kuin tarjouksen kysymisen useammasta pankista. Lisäksi kahden pankin kilpailuttamisen suosio on kasvanut selvästi viime keväästä. Useimmiten lainatarjousta kysytään kuitenkin pelkästään omasta pääpankista. Pankin konttorissa käyminen on suomalaisille tyypillisin ensimmäisen yhteydenoton tapa asuntolainaa haettaessa, toiseksi suosituinta on pankkiin soittaminen. Asuntolainanottoaikoissa olevilla sähköisten yhteydenottoapojen osuus nousee suhteessa selvästi suuremmaksi.

- Asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on pysynyt edelleen alle 18 vuodessa.
- Asuntolainamäärien kasvuvauhti näyttää pysähtyneen, mutta uusien asuntolainojen keskikoot ovat kuitenkin hieman kasvaneet viime keväästä. Kasvua on eniten yli 100 000 euron lainojen osuudessa. Taustalla on nousujohteinen asuntojen hintakehitys.
- Kulutusluottojen keskimääräinen kasvu taittui viime keväänä ja kulutusluottomäärät ovat edelleen tuolla tasolla. Kulutusluottojen kannan kasvu on samansuuntainen luottokantatilastojen tietojen kanssa.
- Asunnon oston lainaosuus on edelleen laskenut viime vuodesta, ja on nyt vuoden 2007 tasolla. Keskimäärin 71 prosenttia asunnon ostosta on rahoitettu lainalla.
- Lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on pysynyt ennallaan jo vuodesta 2006 lähtien, vaikka asuntolainojen keskikoko onkin tänä aikana kasvanut. Tähän on osaltaan vaikuttanut pitkään alhaalla pysynyt korkotaso, joka on laskenut keskimääräisiä lainanhoitokuluja.
- Taantumän hellittäminen, parantunut työllisyystilanne ja kotitalouksien parantunut rahatilanne heijastuvat lainanmaksukykyyn ja lainojen maksusuunnitelmiin. Kun vielä viime keväänä lainaansa hitaammin maksaneiden osuus oli kasvussa, on nopeammin maksaneiden osuus nyt nousemaan päin ja hitaammin maksaneiden osuus laskenut.
- Viimekeväistä harvemmat suomalaiset kokevat omaa taloudellista tilannettaan uhkaavia riskejä. Työttömyyden ja lomautusten uhka on kaikkien suomalaisten mielissä vähentynyt, mutta nuorilla se on kuitenkin jatkanut kasvuaan. Säästöjen ja sijoitusten arvon lasku koetaan viimekeväistä hieman suurempana uhkana. Oman talouden riskeihin varaudutaan useimmiten säästämällä.
- Asuntolainaan liittyvien riskien kokeminen on lisääntynyt hieman viime keväästä mutta taso on selvästi alempi kuin keväällä 2009. Lisäksi riskiprofiili on muuttunut entisestään. Korkotaso on jo lähtenyt hienoiseen nousuun ja sen on arvioitu edelleen nousevan. Korkojen nousu nähdäänkin uhkana selvästi viimekeväistä yleisemmin ja varautuminen sen varalta koetaan selvästi tarpeellisena. Työllisyyskehityksen paraneminen näkyy siinä, että harvemmat näkevät työttömyyden tai lomautukset asuntolainansa liittyvänä riskinä. Useimmat varautuvat edelleen säästöillä ja omaa talouttaan suunnittelemalla. Korkokaton suosio näyttäisi olevan ennallaan, mutta lainaturvavakuutusten suosiossa on laskua.
- Suurimmalla osalla eli kolmella neljästä asuntovelallisista on koko lainassaan vaihtuva korko, joka kymmenes asuntolaina on tämän tutkimuksen mukaan kokonaan sidottu kiinteään korkoon ja kahdeksalla prosentilla osa lainasta vaihtuva- ja osa kiinteäkorkoista.
- Verkkopankissa maksaminen on edelleen lisääntynyt. Suurinta verkkopankin käytön kasvu on ollut 45-64 -vuotiailla, mutta myös sitä iäkkäämmillä verkkopankin käyttö on lisääntynyt edelleen.
- E-laskupalvelujen käyttö on jatkanut kasvuaan. E-laskupalveluiden käytön kasvu on ollut suhteessa suurinta yli 65-vuotiaiden verkkopankissa maksavien keskuudessa. Myös e-laskujen tunnettuus on edelleen lisääntynyt.
- Korteilla maksaminen on jatkanut yleistymistään käteismaksamisen vähentyessä.
- Yli puolet suomalaisista on ostanut tavaroita tai palveluita Internetin kautta. Verko-ostoksia maksetaan useimmiten verkkomaksulla, pankkitunnuksia käyttämällä tai luottokortilla, luottokorttiominaisuudella tai credit-ominaisuudella tai tilisiirrolla. Turvallisimpana maksutapana pidetään verkkomaksua tai pankkitunnuksen käyttämistä, turvattomimmaksi koetaan luottokortilla maksaminen.

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Kotitalouksien rahankäyttöä on Finanssialan Keskusliitossa (aiemmin Suomen Pankkiyhdistyksessä) tutkittu jo vuodesta 1979 lähtien 1-2 vuoden välein. Vuosina 2003-2006 tutkimus on toteutettu kaksi kertaa vuodessa ja sen jälkeen vuosittain. Tutkimuksen haastattelut on vuoden 2003 syksystä lähtien tehty puhelimitse. Tutkimuksessa selvitetään suomalaisten säästämisessä ja luotonkäytössä sekä maksutavoissa tapahtuneita muutoksia. Tällä tutkimuskierroksella kysyttiin uusina kysymyksinä asuntolainan käyttötarkoitusta, korkosidonaisuutta sekä Internetissä ostettujen tavaroiden ja palveluiden maksamista ja maksutapojen turvallisuusmielikuvia. Nyt tehdyn tutkimuksen tuloksia verrataan soveltuvin osin aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Edellinen tutkimus on tehty vastaavana ajankohtana vuonna 2010.

1.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat mannersuomalaiset 15-74 -vuotiaat henkilöt. Haastattelututkimuksen aineisto on kerätty pääosin helmikuussa 2011. Tällöin haastateltiin 2 400 kohderyhmään kuuluvaa henkilöä eri puolilla Suomea. Otokoko on tarpeeksi iso, jotta aineistosta voidaan tehdä myös taustaryhmittäisiä vertailuja. Ikäryhmään 15-74 kuuluvia henkilöitä on Suomessa Tilastokeskuksen mukaan 4 015 000.

Haastattelututkimuksen tulosten tulokinnassa on hyvä ottaa huomioon kyselyajankohdan taloudellisen tilanteen vaikutus. Taantuman hellittäminen, kuluttajien luottamus talouteen ja työllisyyteen on viime keväästä kasvanut. Myös tämän tutkimuksen mukaan suomalaisten rahatilanne näyttää parantuneen vuoden takaisesta. Korkojen nousupaineet tiedostetaan ja niihin varaudutaan säästämällä.

Haastattelut suoritti Finanssialan Keskusliiton toimeksiannosta IROResearch Oy.

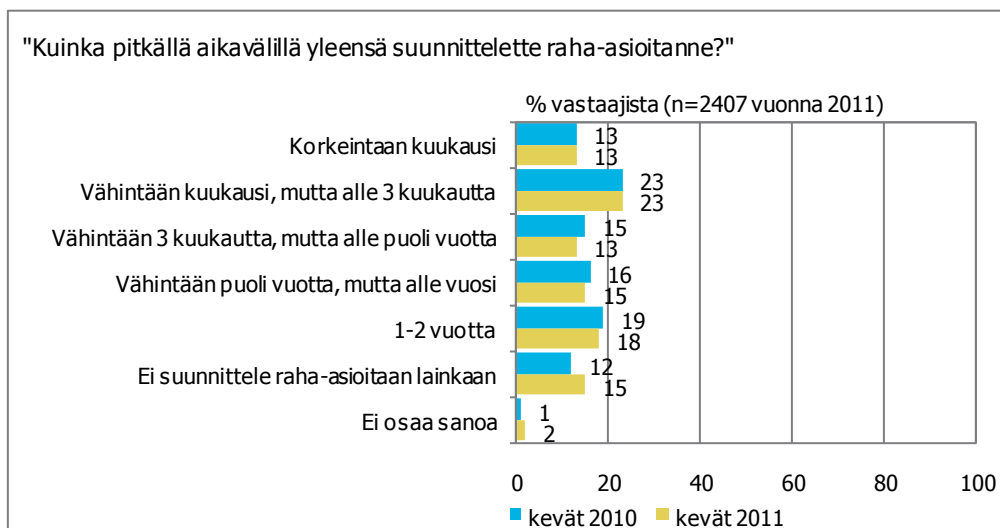
Raportin on laatinut tutkimuspäällikkö Riitta Kuhno IROResearch Oy:stä yhteistyössä rahoitusasiantuntija Ulla Halosen, Finanssialan Keskusliitto, kanssa.

2. RAHA-ASIOIDEN SUUNNITTELEMINEN JA NYKYINEN RAHATILANNE

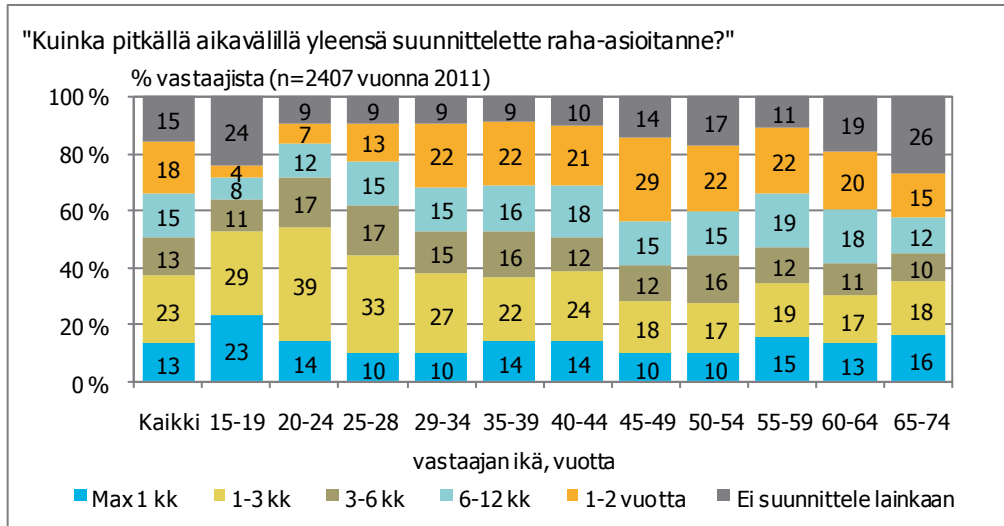
Noin puolet suomalaisista suunnittelee omaa talouttaan lyhyellä tähtämellä, korkeintaan puoleksi vuodeksi kerrallaan. Pitemmän tähtäimen suunnittelijoita eli vuoden tai sitäkin pidemmällä aikavälillä talouttaan suunnittelevia on vajaa viidennes suomalaisista. Raha-asioitaan jonkinlaisella tähtämellä suunnittelevien osuus on kuitenkin hieman alempi kuin keväällä 2010, sillä 15 prosenttia suomalaisista ei suunnittele raha-asioitaan lainkaan ja osuus on kasvanut viime keväästä kolmella prosenttiyksiköllä.

Pitkällä tähtämellä raha-asioitaan suunnittelevien osuus kasvaa iän myötä ja on korkeimmillaan 45-49 -vuotiaiden keskuudessa, joista lähes 30 prosenttia suunnittelee talouttaan 1-2 vuoden aikavälillä. Nuoret suunnittelevat talouttaan merkittävästi lyhyemmällä syklillä kuin vanhempiin ikäluokkiin kuuluvat: alle 25-vuotiaista kolmannes suunnittelee raha-asioitaan korkeintaan kolmen kuukauden aikavälillä. Alle 18-vuotiaista reilu neljännes ei vielä suunnittele raha-asioitaan lainkaan, ja osuus on kasvanut vuoden takaisesta yli kymmenellä prosenttiyksiköllä. Oman talouden pitkäjänteisempi suunnittelu näyttää tämän tutkimuksen mukaan yleistyvän 29-34 -vuotiaana. Raha-asioiden suunnittelu vähenee iän noustessa yli 60 vuoden. Yli 60-vuotiaista reilu viidennes ei suunnittele raha-asioitaan lainkaan.

Kuvio 1a. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan

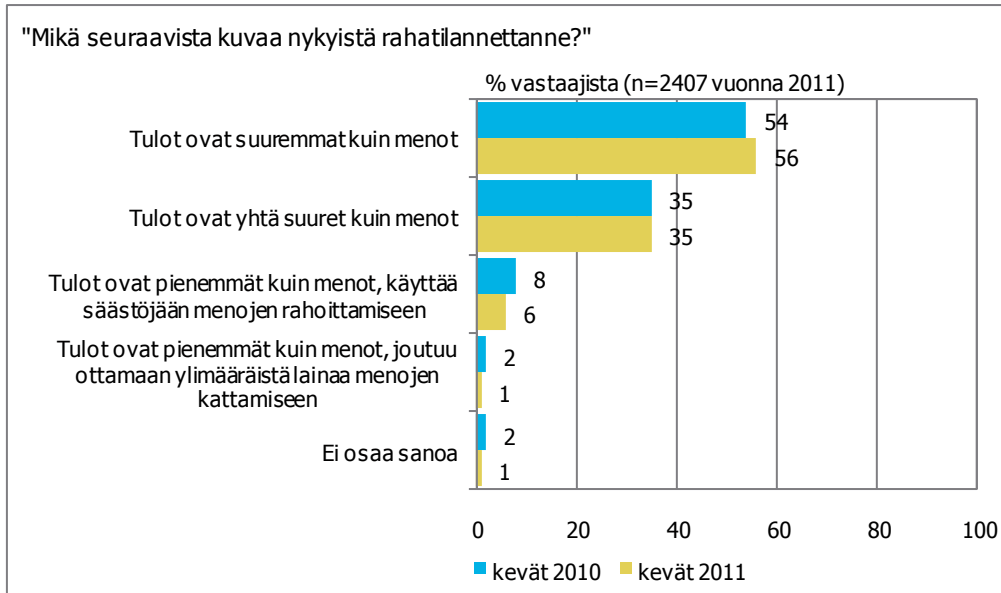
Kuvio 1b. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan ikäryhmittäin

Vastaajien nykyistä rahatilannetta selvitettiin kysymällä, mikä luetelluista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten heidän nykyistä rahatilannettaan. Suomalaisen rahatilanne näyttää tämän tutkimuksen mukaan olevan hieman viimekeväistä parempi. Selvästi yli puolella vastaajista tulot ovat suuremmat kuin menot, eli rahaa voisi jäädä säästöön. Osuus on noussut hieman viime kevään tasosta. Reilulla kolmanneksella tulot ja menot ovat yhtä suuret kuten vuosi sittenkin, mutta niiden osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on nyt viimekeväistä alempi. Tästä joukosta suurin osa selviää säästöillään (osuus kokonaistuloksesta kuusi prosenttia), ja vain prosentti suomalaisista joutuu ottamaan ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen.

Tuloksessa on suuria ikäryhmittäisiä eroja. Tulot ovat menoja suuremmat keskimääräistä useammin kaikilla yli 45-vuotiailla, kun taas alle 29-vuotiaissa on heitä keskimäärin vähemmän. Kaikki tulot menevät kulutukseen keskimääräistä useammin alle 25-vuotiailla ja he käyttävät myös muita useammin säästöjään menojensa rahoittamiseen. Viime kevään tilanteeseen verrattuna etenkin 25-34 -vuotiaat näyttäisivät pärjävän paremmin, koska vuosi sitten kaikki tulonsa kuluttivat muita useammin alle 34-vuotiaat ja alle 29-vuotiaat käyttivät keskimääräistä useammin säästöjä menojen kattamiseen. Ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen ottavia on edelleen keskimääräistä enemmän 20-24 -vuotiaissa. Myös työttömien ja lomautettujen keskuudessa on keskimääräistä enemmän sekä niitä, joiden tulot ja menot ovat yhtä suuret, että niitä, jotka käyttävät säästöjään menojensa kattamiseen. Elinvaiheittain tarkasteltuna tulot ovat menoja suuremmat perheillä, joissa on kouluikäisiä lapsia sekä pareilla, joiden lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa. Yksinään asuvat puolestaan käyttävät muita useammin säästöjään tai ottavat ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen.

Kuvio 2. Nykyinen rahatilanne

3. SÄÄSTÄMINEN JA SIIJOITTAMINEN

3.1 Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet

Suomalaisten kiinnostus säästämistä kohtaan on pysynyt edelleen vahvana. Säästäminen ja sijoittaminen lähti nousuun vuonna 2004 ja nousi koko ajan kevääseen 2009 saakka. Tällä hetkellä 56 prosentilla suomalaisista on säästettynä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen, ja osuus oli vuosi sitten sama. Säästöjen ja sijoitusten "hajauttaminen" on myös jatkunut, eli säästäjät ja sijoittajat ovat vielä viimevuotistakin tavallisemmin sijoittaneet varojaan useampaan eri kohteeseen samanaikaisesti. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna säästäjien osuus edustaa lähes 2,25 miljoonaa suomalaista. Säästäjien määrä on nousut 18-28 -vuotiaiden ja 35-44 -vuotiaiden keskuudessa, mutta etenkin 45-49 sekä 60-64 -vuotiaiden keskuudessa on laskua viime kevääseen verrattuna. Eniten säästäjien ja sijoittajien osuus on laskenut kuitenkin 70-74 -vuotiailla 66 prosentista 53 prosenttiin.

Säästäminen on - luonnollisesti - yleisempää ylemmissä tuloluokissa kuin alemmissa. Talouden elinvaiheella on vaikutusta säästämiseen: säästäjiä ja sijoittajia on vähiten yksinäistalouksissa, mutta myös lapsiperheiden mahdollisuudet säästää ovat vähäisemmät kuin lapsettomilla pareilla tai niillä, joiden lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa. Ammatti- ja koulutustaustalla on niin ikään vaikutusta säästäjien osuuteen. Opiskelijoiden ja koululaisten sekä työttömien tai lomautettujen keskuudessa säästäjiä on merkittävästi vähemmän kuin toimihenkilöissä ja johtavassa asemassa olevissa ja korkeammin koulutettujen joukossa enemmän kuin pelkän peruskoulutuksen saaneissa.

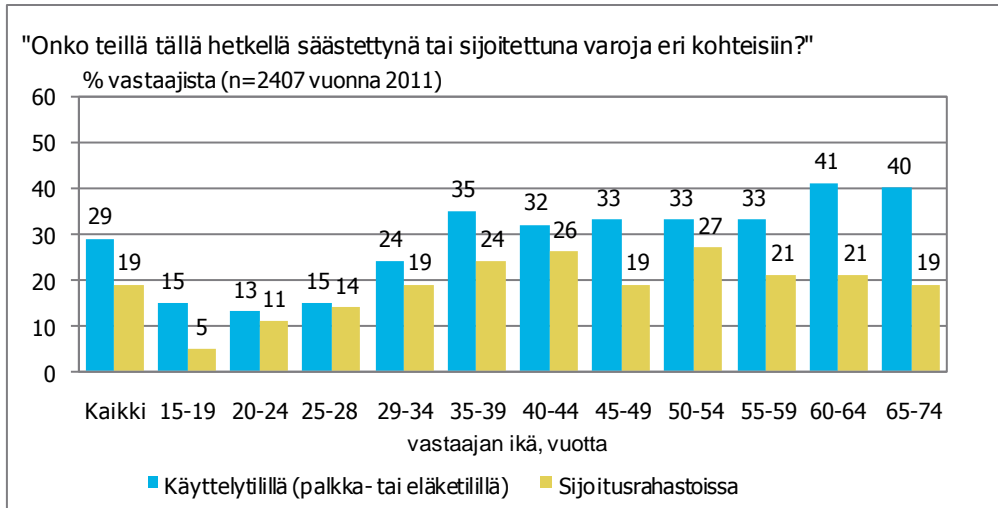
Säästö- ja sijoitustilille säästäminen on edelleen selvästi suosituin säästömuoto, alhaisesta korkotasosta huolimatta. Erilaisille säästö- ja sijoitustileille säästävien osuus on pysynyt viime kevään tasolla 34 prosentissa. Käyttötilille säästäminen on toiseksi yleisin säästämisen muoto ja käyttötilisäästäjien osuus on edelleen kasvanut ollen nyt 29 prosenttia.

Rahastosäästäminen on pankkitalletusten jälkeen seuraavaksi suosituin säästömuoto. Rahastosäästäjien osuus on viime kevääseen nähden edelleen hieman noussut ja on nyt 19 prosenttia. Pörssiosakkeisiin säästäminen on myös vahvassa suosiossa. Osakkeisiin kertoo sijoittavansa 17 prosenttia suomalaisista, ja osakesäästäjien osuus on jälleen kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä viime kevääseen verrattuna. Huomionarvoista on, että rahastosäästämisen ja osakesäästämisen mutta myös tilisäästämisen kasvu näkyi jo viime kevään tutkimuksessa säästö- ja sijoitusaikeissa ja aiheet ovat nyt realisoituneet.

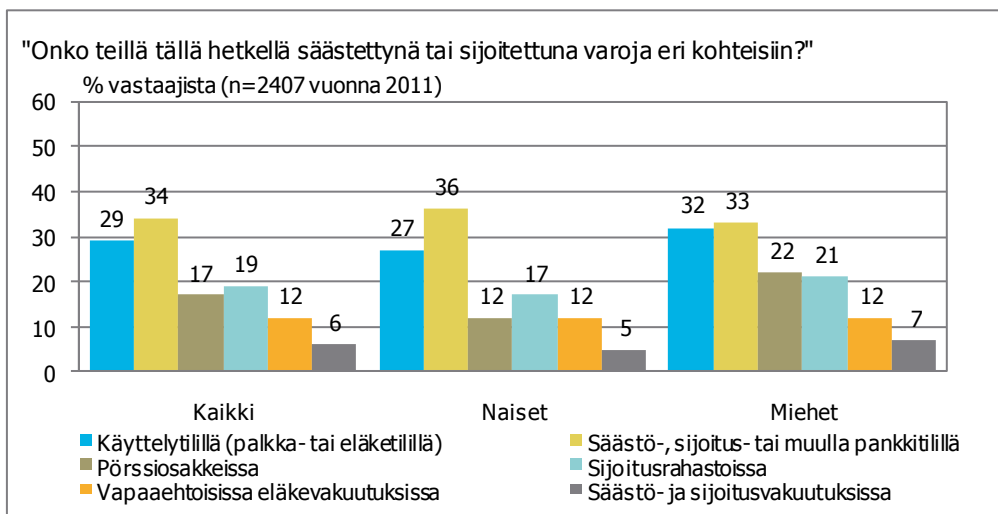
Vapaaehtoisiin eläkevakuutuksiin säästäviä on tällä hetkellä 12 prosenttia. Pitkäaikaisen säästämisen PS-tuotteisiin säästäminen ei näytä vielä lyöneen itseään läpi säästämis- ja sijoitusvaihtoehdona. Sen osuus sijoituskohteena on tällä hetkellä kaksi prosenttia. Vuosi sitten tässä tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten kiinnostusta uusista pitkäaikaissäästämisen muotoja kohtaan. Tuolloin kaksi prosenttia vastaajista aikoi ottaa uuden säästämismuodon käyttöön.

Viime keväänä säästö- ja sijoitusvakuutuksissa oli nousua kahden prosenttiyksikön verran, mutta nyt on palattu vuoden 2009 tasolle. Säästö- ja sijoitusvakuutuksiin säästää tällä hetkellä kuusi prosenttia suomalaisista. Sijoitusasunnon suosio sijoituskohteena on pysynyt kuudessa prosentissa, mihin se nousi vuosi sitten. Maa- ja metsäomaisuuteen säästävien osuus on edelleen noussut hieman vuoden takaisesta, osuus tällä hetkellä kymmenen prosenttia.

Kuvio 3a. Säästäjät ja sijoittajat ikäryhmittäin

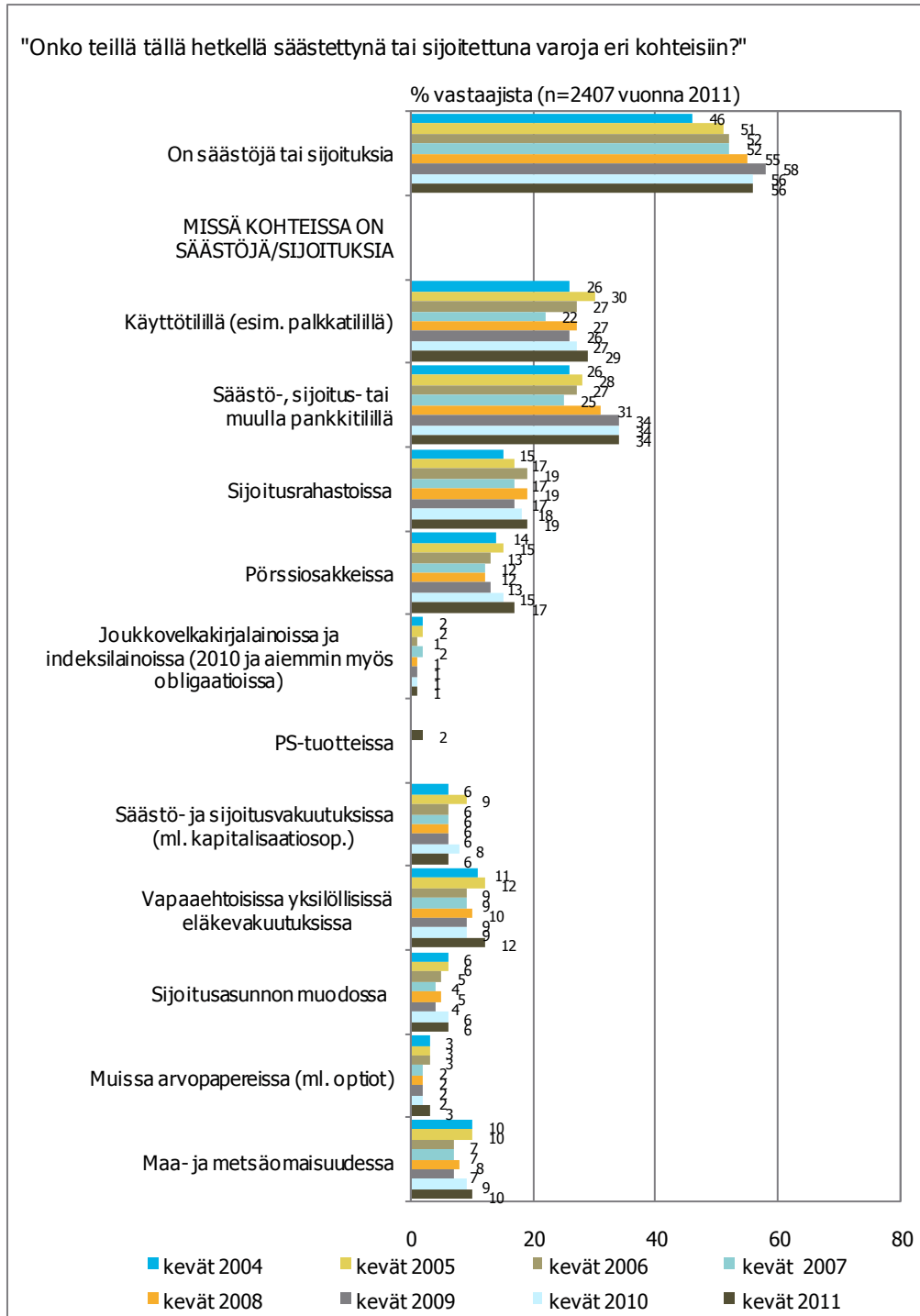
Kuvio 3b. Naiset ja miehet säästöinä ja sijoittajina

Tilisäästäminen on kaikenikäisten säästömuoto, mutta sekä säästö- ja sijoitustili- että etenkin käyttelytilille säästäjien osuus kasvaa iän karttuessa. Käyttelytilisäästäjiä on keskimääräistä enemmän 60-69 -vuotiaissa. Pörssiosakesäästämisen osuus nousee keskimääräistä suuremmaksi 35 ikävuoden jälkeen ja on korkeimmillaan 65-69 -vuotiaiden keskuudessa. Sijoitusrahastosäästäjiä on melko laajasti kaikissa ikäluokissa, mutta se yleistyy selvästi vasta 28 ikävuoden jälkeen. Eniten rahastosäästäjiä on 50-54 -vuotiaiden ryhmässä. Miehet ovat merkittävästi naisia kiinnostuneempia erityisesti osakesäästämisestä. Myös rahastosäästäminen kiinnostaa miehiä jonkin verran enemmän kuin naisia, mutta ero ei ole niin suuri kuin osakesäästämisessä. Naiset taas säästävät miehiä useammin säästö- ja sijoitustileille.

Vapaaehtoisiin eläkevakuutuksiin säästäminen nousee heti 28 ikävuoden jälkeen ja eniten vapaaehtoisiin eläkevakuutuksiin säästäjiä on 40-54 -vuotiaiden keskuudessa. Maa- ja metsäomaisuuteen sijoittavien osuus puolestaan kasvaa 35 ikävuoden jälkeen ja osuus on suurimmillaan vasta 65-69 -vuotiaiden keskuudessa.

Kuvio 4. Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet

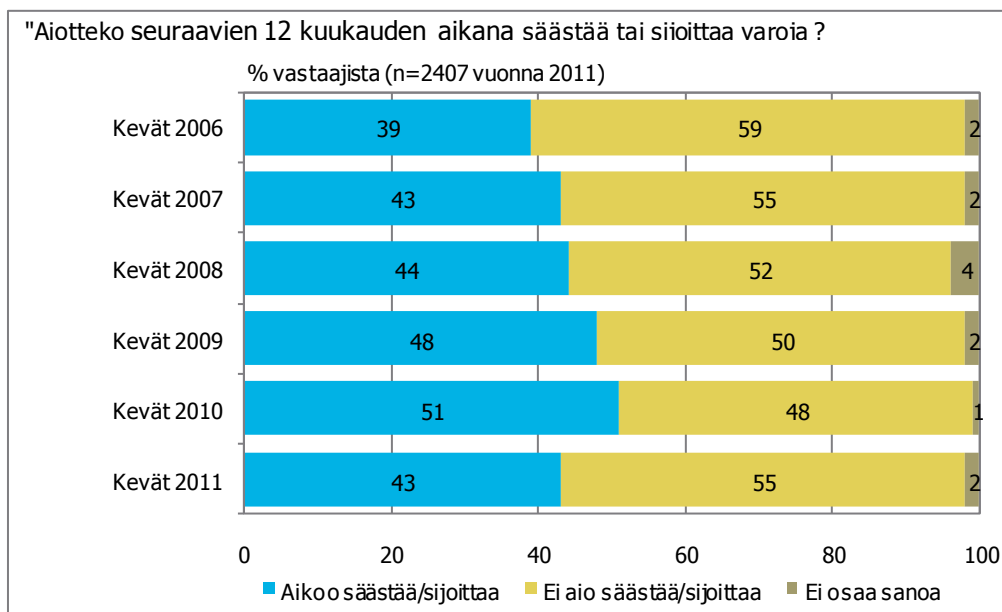

3.2 Säästö- ja sijoitusaikeet

Säästö- ja sijoitusaikkeiden viime kevääseen asti jatkunut nousu on nyt taittunut ja aikeet säästää tai sijoittaa seuraavien 12 kuukauden aikana ovat nyt kutakuinkin samalla tasolla kuin keväällä 2008, 43 prosentissa. Vuosina 2009 ja 2010 aikeissa on nähtävissä kasvupiikki, mikä varmastikin johtui siitä, että haluttiin erityisesti kasvattaa oman talouden puskuria pahan päivän varalle talouden taantuman aikana. Säästämisaikeet ovat viimekeväistä alhaisempia etenkin alle 28-vuotiailla ja toisaalta myös yli 70-vuotiailla, perhesuhteiltaan yhden tai kahden henkilön talouksilla. Pikkulapsiperheillä säästöaikeita on viimekeväistä hieman enemmän.

Myös niistä suomalaisista, joilla on tällä hetkellä säästöjä tai sijoituksia, kahta viime vuotta pienempi osuus aikoo edelleen jatkaa säästämistä ja sijoittamista. Osuus on nyt 62 prosenttia, kun se viime keväänä oli 67 ja vuonna 2009 65 prosenttia. Tässäkin suhteessa ollaan lähempänä kevään 2008 tasoa, jolloin osuus oli 61 prosenttia. Niin ikään uusien, säästämistä ja sijoittamista harkitsevien osuus on viimekeväistä pienempi. Tuolloin 30 prosenttia niistä, joilla ei tällä hetkellä ole säästöjä tai sijoituksia, ilmoitti aikovansa aloittaa säästämisen tulevan vuoden aikana. Nyt osuus on 19 prosenttia ja ollaan suunnilleen vuoden 2006 tasolla.

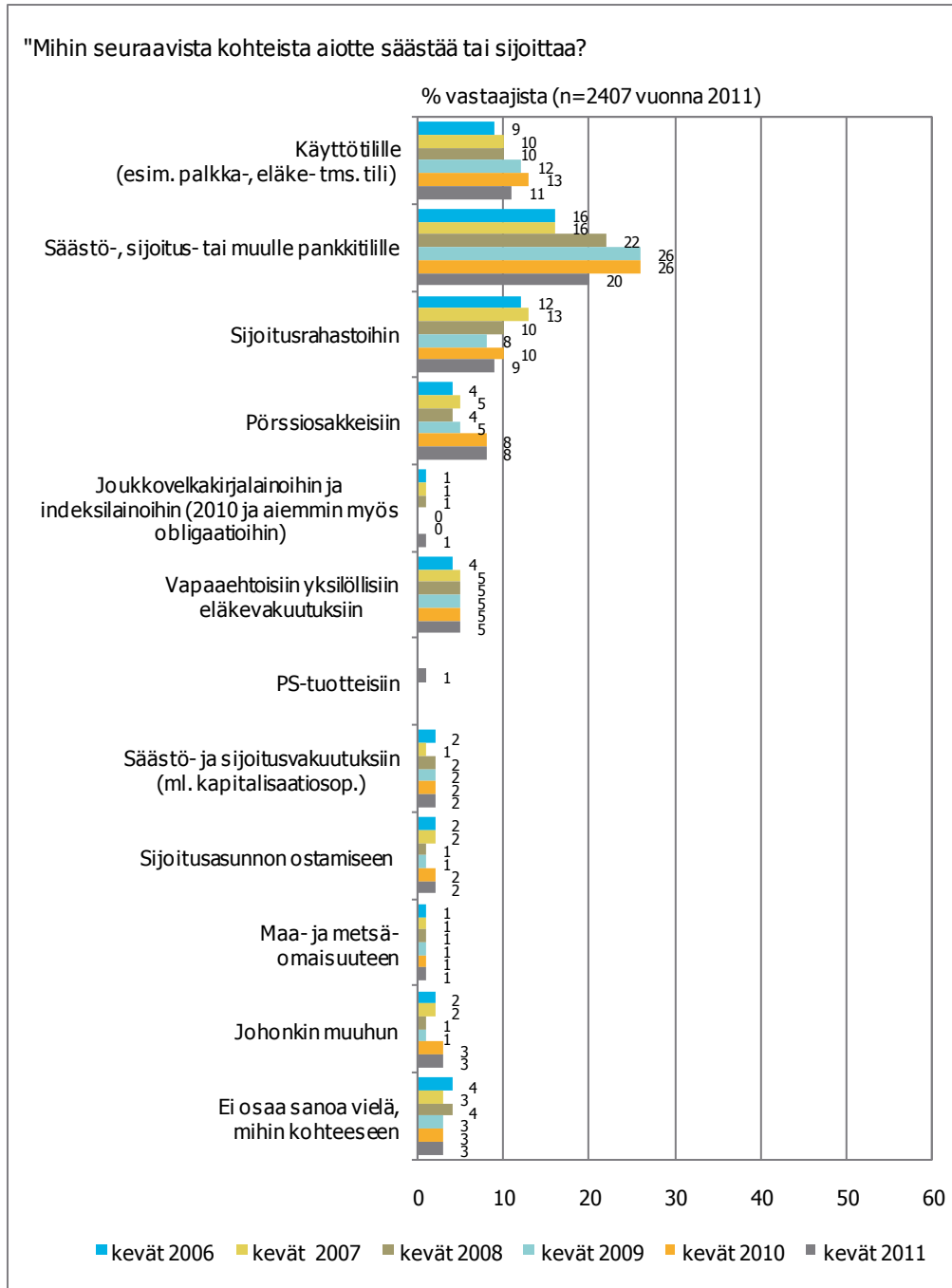
Kuvio 5a. Säästö- ja sijoitusaikeet

Säästö- ja sijoituskohteiden painotuksissa on tapahtunut selviä muutoksia. Säästö- ja sijoitustilille säästäminen on edelleen selkeästi suosituin tuleva säästö- ja sijoituskohde, vaikka säästämis- ja sijoitusaikkeiden lasku näkyykin erityisesti juuri tilisäästämässä. Vastaajista 20 prosenttia aikoo säästää tulevan vuoden aikana säästö- tai sijoitustilille, kun osuus vuosi sitten oli 26 prosenttia. Käyttelytilille säästäminen on myös edelleen seuraavaksi suosituin säästämismuoto, mutta senkin osuus on edelliskeväistä alempi.

Rahasto- ja osakesäästämisen kiinnostavuus ei ole laskenut. Kiinnostus rahastosijoittamiseen on tällä hetkellä yhdeksässä prosentissa, lähes samalla tasolla kuin vuosi sitten, ja osakesäästämisen osuus viime kevään tasolla kahdeksassa prosentissa. Kiinnostus vapaaehtoisia eläkevakuutuksia kohtaan on jo usean vuoden ajan pysynyt vakaana ja se on tänäkin keväänä samalla tasolla, viidessä prosentissa. Pitkäaikaisen säästämisen PS-tuotteisiin aikoo sijoittaa prosentti vastaajista, eli niiden suosio tulevina sijoituskohteina ei tämän tutkimuksen mukaan ole sen korkeampi kuin nykyisinäkään sijoituskohteina.

Kuvio 5b. Aiotut säästö- ja sijoituskohteet

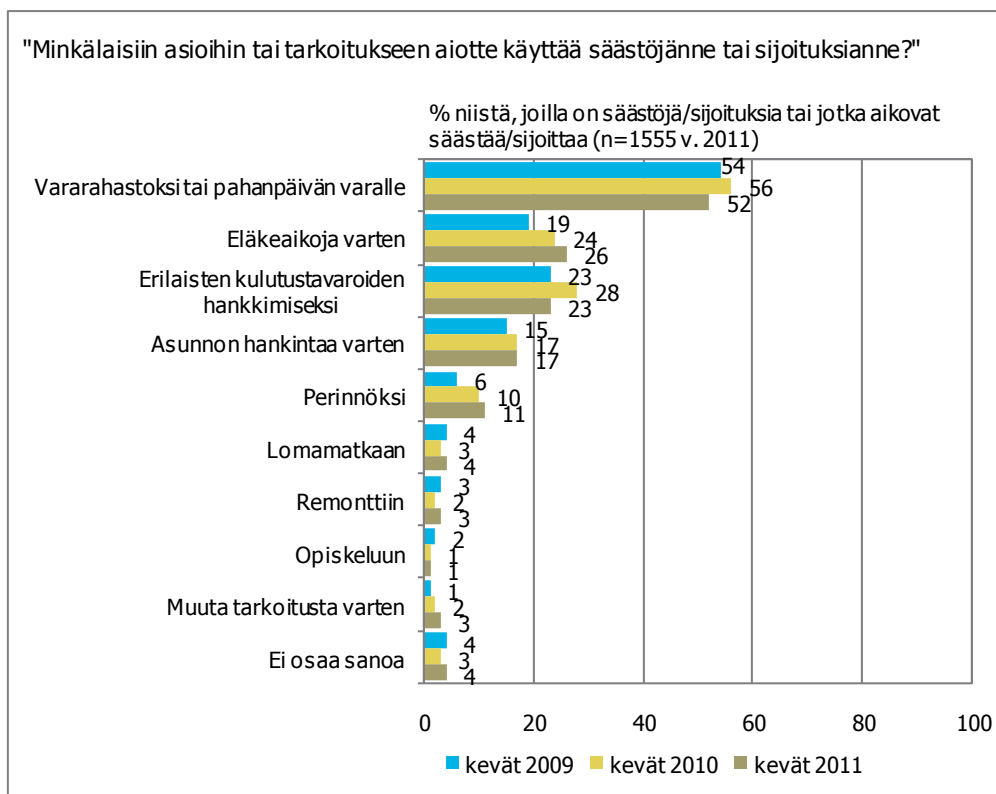
Säästö- ja sijoitusaikeet ovat korkeimmillaan 29-34 -vuotiaiden keskuudessa. Heistä yli puolet aikoo säästää tai sijoittaa seuraavien 12 kuukauden aikana. Tätä ryhmää kiinnostavat merkittävästi keskimääräistä enemmän sijoitusrahastosäästäminen ja vapaaehtoiset eläkevakuutukset sekä näiden lisäksi säästö- ja sijoitustilisäästäminen.

Sekä tilisäästämisen että myös rahasto- ja osakesäästämisen suosio tulevana säästö- ja sijoituskohteena on vähentynyt viimekevääseen verrattuna keskimääräistä enemmän etenkin kaikkien yli 50-vuotiaiden vastaajien keskuudessa. Kaikilla alle 35-vuotiailla tilisäästämisen suosio on niin ikään vähentynyt viime keväästä keskimääräistä enemmän, mutta sijoitusrahasto- ja osakesäästäminen sen sijaan ovat kasvattaneet suosiotaan heidän keskuudessaan keskimääräistä enemmän.

Edelleen yli puolet niistä suomalaisista, joilla on säästöjä tai sijoituksia tai jotka aikovat säästää tai sijoittaa tulevan vuoden aikana, säästää vararahastoksi tai pahan päivän varalle. Eläkeajoja varten säästäminen on kuitenkin noussut toiseksi yleisimmäksi säästöjen tai sijoitusten käyttötarkoitukseksi. Nyt reilu neljännes säästää tai sijoittaa eläkeajoja varten ja osuus on kaksi prosenttiyksikköä viimekeväästä korkeampi. Kulutustavaroita aikoo säästöillään hankkia 23 prosenttia vastaajista, mikä on viisi prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten ja samalla tasolla kuin keväällä 2009. Asunnon hankintaa varten säästävien osuus on samalla tasolla kuin vuosi sitten, 17 prosentissa.

Vastaajan ikä vaikuttaa luonnollisesti säästöjen käyttötarkoitukseen. Asunnon hankintaa varten säästävät etenkin alle 28-vuotiaat, kulutustavaroiden hankkimiseksi alle 20-vuotiaat, 45-59 -vuotiaat eläkeajoja varten ja 29-34 -vuotiaat vararahastoksi tai pahan päivän varalle. Pahanpäivän varalle tai vararahastoksi säästävät yhtäläillä eri tulotason omaavat suomalaiset, kun taas eläkeajoja varten säästävät keskimääräistä useammin parempituloiset. Lainanottajien varautumisesta tulevaan kertoo se, että tyypillisintä säästäminen vararahastoa varten on niillä, joilla on asuntolainaa yli 100 000 euroa ja jotka näkevät myös lainoihinsa liittyvän jotain riskejä sekä niillä, joiden koko asuntolainassa on vaihtuva korko. Säästöt toimivat tällöin talouden puskurina tulevien rahantarpeiden varalle.

Kuvia 5c. Mihin asioihin tai tarkoitukseen aikoo käyttää säästöjä tai sijoituksia.

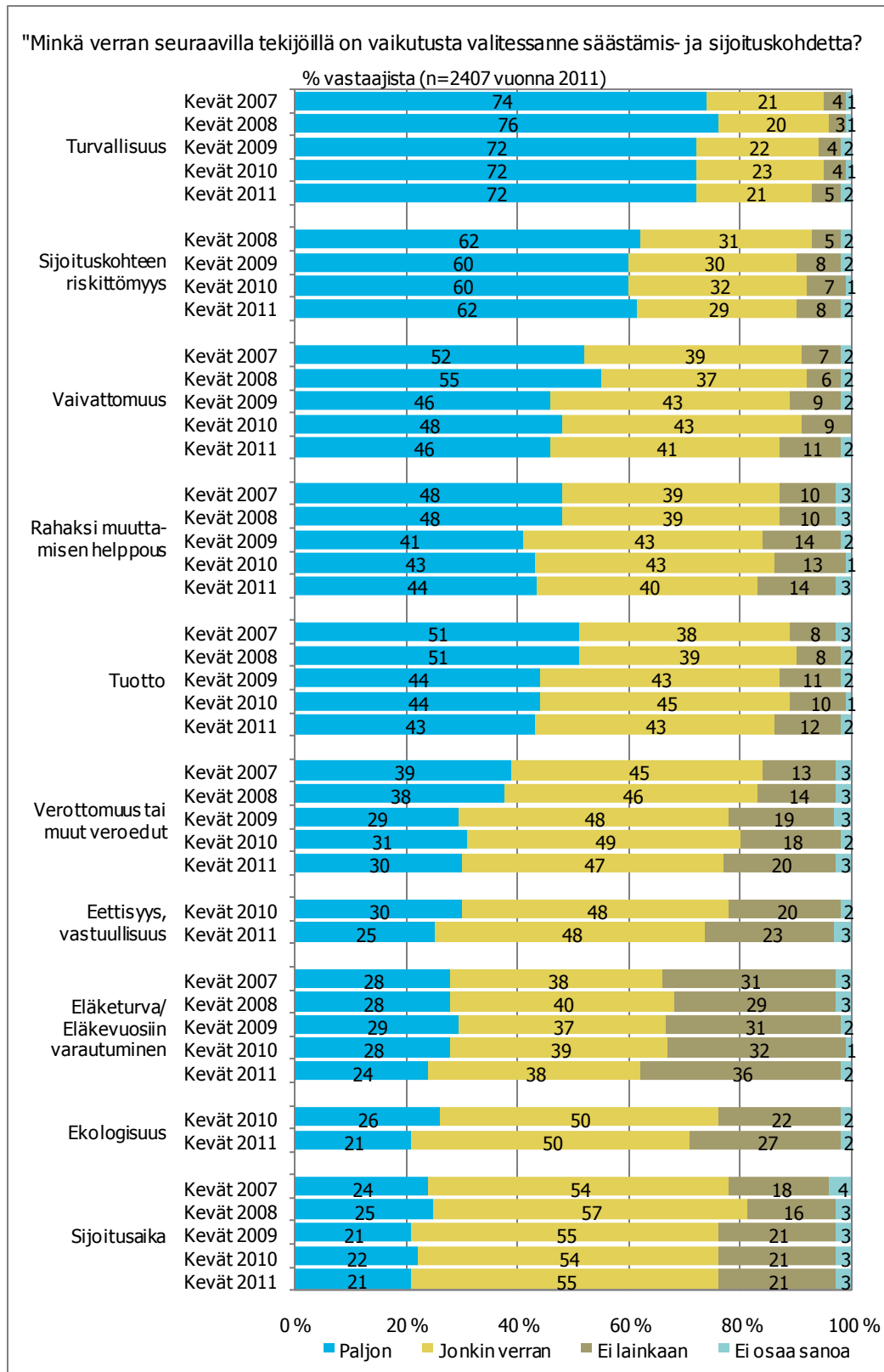
3.3 Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit

Turvallisuus on edelleen tärkein kriteeri säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa ja sen arvostus on samalla tasolla kuin viime ja toissa vuonnakin. Toiseksi eniten arvostetaan tälläkin kertaa sijoituskohteen riskittömyyttä ja sen painoarvo on noussut hieman viime kevääseen verrattuna. Kolmanneksi tärkeimmän kriteerin, sijoituskohteen vaivattomuuden arvostus on palannut vuoden 2009 tasolle viime kevään pienen kohoamisen jälkeen. Neljänneksi, tuoton ohi, on nyt noussut kriteeri "rahaksi muuttamisen helppous". Tuoton painoarvo valintakriteerinä laski vuonna 2009 selvästi, ja se on nyt pysynyt samalla tasolla viime vuoteen nähden. Tuottoa pidetään tällä kertaa viidenneksi tärkeimpänä säästö- ja sijoituskriteerinä.

Eläketurvan tai eläkevuosiin varautumisen merkitys valintakriteerinä on laskenut pitkäaikaiselta tasoltaan, jolla se on ollut vuodesta 2007 lähtien. Keskimääräistä selvästi tärkeämpää eläkevuosiin varautuminen on edelleen 45-64 -vuotiaille. Ja vaikka eläketurvan arvostus on laskenut yleisesti, pitävät 45-54 -vuotiaat sitä hieman jopa viimekeväästä tärkeämpänä säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerinä. Eläketurva säästö- ja sijoituskriteerinä on laskenut viime kevääseen verrattuna eniten 18-24 -vuotiaiden ja 35-45 -vuotiaiden keskuudessa. Kuitenkin ne, joilla on tavoitteena käyttää säästöjään ja sijoituksiaan eläkeajoja varten, arvostavat eläkeaikoihin varautumista säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerinä viimekeväästä enemmän.

Viime keväänä tutkimukseen mukaan otettujen uusien kriteerien, eettisyyden ja vastuullisuuden sekä ekologisuuden merkitys säästö- ja sijoituskohteen valinnassa on nyt jäänyt pienemmäksi kuin vuosi sitten. Eettisyys ja vastuullisuus arvostetaan edelleen hieman tärkeämmäksi valintakriteeriksi kuin esimerkiksi eläkevuosiin varautuminen ja tärkeintä se näyttää nytkin olevan 55-59 -vuotiaille, mutta tällä kertaa heistäkin vain vajaa kolmannes sanoo sen vaikuttavan paljon säästö- ja sijoituskohteen valinnassa, kun vuosi sitten osuus oli lähes 40 prosenttia. Ekologisuus ja ympäristöarvojen huomioiminen jää tälläkin kertaa toiseksi viimeiseksi kriteerien arvostuksessa. Eniten se merkitsee nytkin yli 60-vuotiaille, joista noin neljännes katsoo sen vaikuttavan paljon säästö- ja sijoituskohteen valinnassa. Vuosi sitten heilläkin osuus oli reilu kolmannes.

Kuvio 5d. Säästö- ja sijoituskriteerit

4. LUOTONOTTO

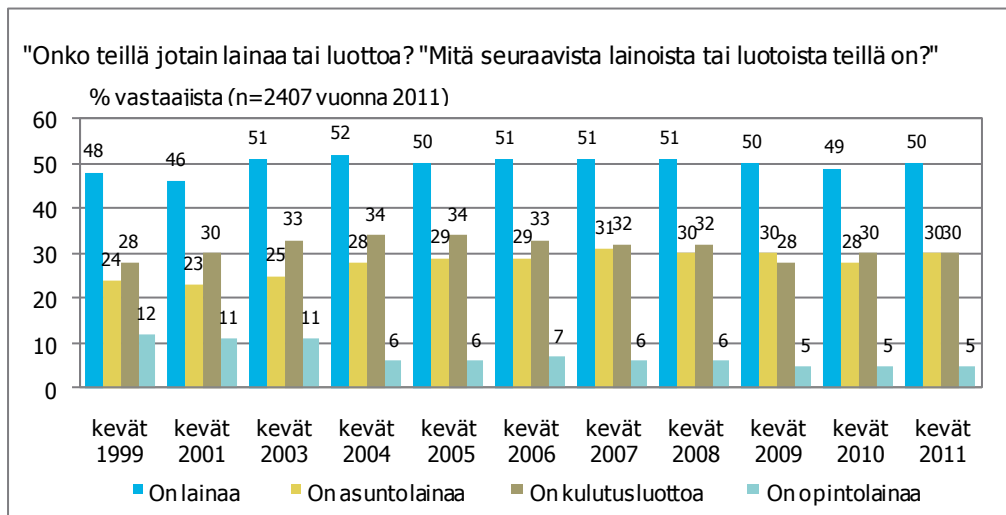
4.1 Nykyiset luottomuodot

Joka toisella suomalaisella on tällä hetkellä lainaa. Tässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta yhdeksän viimeisen vuoden aikana. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että noin 2 miljoonalla suomalaisella on lainaa. Muita useammin lainaa on lapsiperheillä, joista keskimäärin 73 prosentilla on jotain lainaa. Ikäryhmistä useimmin lainaa on 29-39 -vuotiailla: osuus 78 prosenttia. Velallisia on myös keskimääräistä useammin etenkin yli 70 000 euroa vuodessa ansaitsevien ja johtavassa asemassa olevien keskuudessa, joista yli 70 prosentilla on lainaa.

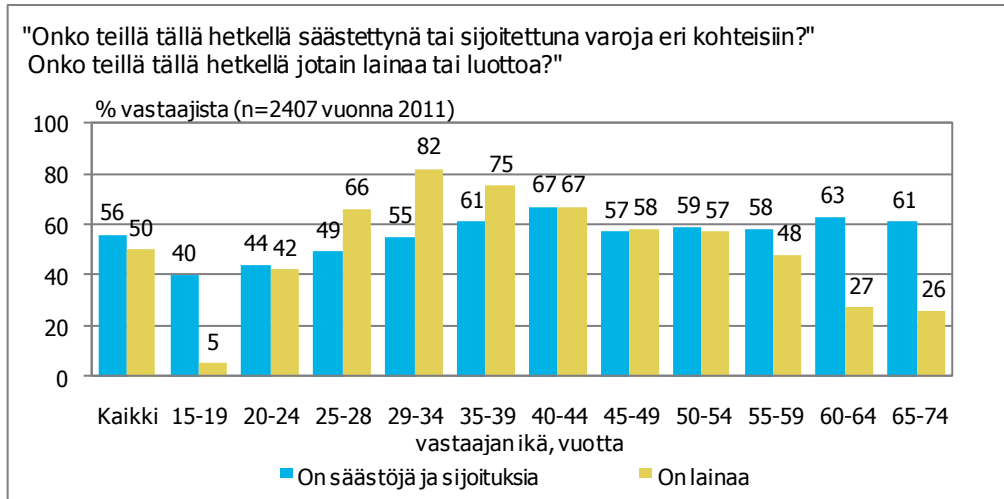
Asuntolainaa on tällä hetkellä 30 prosentilla suomalaisista. Asuntovelallisten osuus on noussut kahdella prosenttiyksiköllä viime vuodesta ja on palannut taas samalle tasolle kuin keväällä 2008 ja 2009. Asuntoluotollisten osuuden kasvu näkyi jo viime kevään tutkimuksessa asuntoluotonottoaikeissa ja aiheet ovat nyt realisoituneet.

Asuntolainan ottaminen ajoittuu yhteen muuttamiseen ja perheen perustamiseen ja asuntolainat yleistyvätkin heti 25 ikävuoden jälkeen. Korkein asuntovelallisten osuus on 35-39 -vuotiaiden keskuudessa, joista 61 prosentilla on asuntolainaa. Osuus oli samalla tasolla viime keväänäkin. Asuntovelallisten osuus on kasvanut viime vuoteen verrattuna sekä 29-34 -vuotiailla että 40-44 -vuotiailla. Tällä hetkellä 56 prosentilla 29-34 -vuotiaista ja puolella 40-44 -vuotiaista on asuntolainaa, joten on palattu lähelle vuoden 2009 tasoa. Asuntovelallisten osuus oli viime keväänä laskenut jonkin verran pääkaupunkiseudulla, eikä osuus vieläkään ole samalla tasolla kuin vuonna 2009, vaikka nousua onkin tapahtunut. Asuntovelallisten osuus kääntyy laskuun 45 ikävuoden jälkeen.

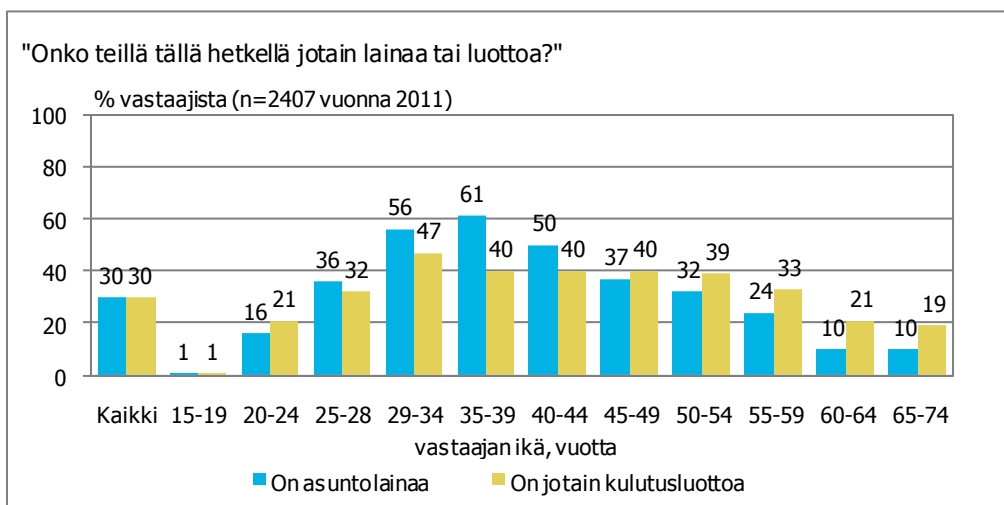
Kuvio 6a. Luottotilanne

Kuvio 6b. Säästäjät ja sijoittajat sekä lainanottajat ikäryhmittäin

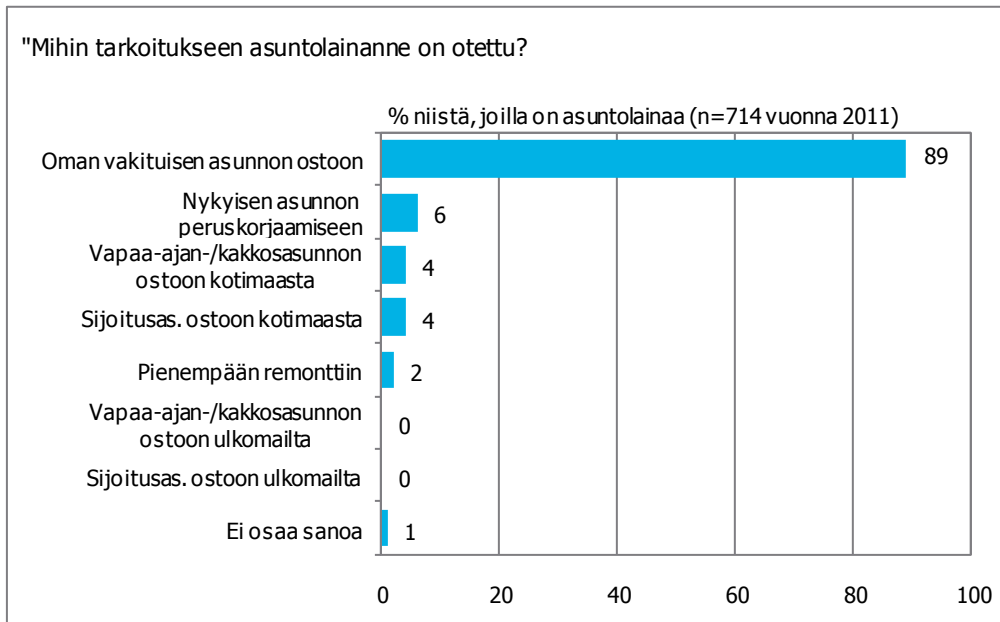

Kuvio 6c. Lainanottajat ikäryhmittäin

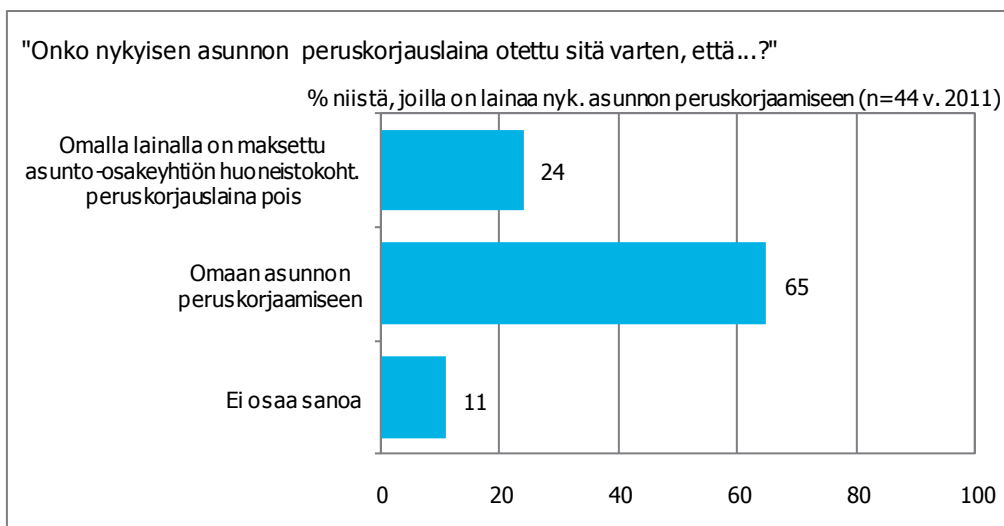

Asuntolainan käyttötarkoitusta koskevaa kysymystä laajennettiin tällä kertaa koskemaan myös vapaa-ajan-, kakkos- tai sijoitusasunnon ostoa sekä kotimaassa että ulkomailla, joten vertailua aiempiin vuosiin ei voi tässä tehdä. Asuntolainaa ottaneista 89 prosenttia on ottanut lainan oman vakituisen asunnon ostoa varten ja kuusi prosenttia on käyttänyt asuntolainansa nykyisen asunnon peruskorjaukseen ja lisäksi kaksi prosenttia pienempiin remonteihin. Vapaa-ajan- tai sijoitusasunnon ostoon kotimaasta lainaa on ottanut molempiin erikseen neljä prosenttia, ulkomailta ei kukaan. Peruskorjaukseen lainaa ottaneiden osuus kasvaa vastaajan iän myötä, yli 55-vuotiaista viidennes on ottanut asuntolainansa asunnon peruskorjaukseen. Peruskorjauslainaa ottaneista lähes kaksi kolmasosaa on käyttänyt sen oman asunnon peruskorjaamiseen ja vajaa neljännes on maksanut pois asunto-osakeyhtiön huoneistokohtaisen lainan.

Kuvio 6d. Asuntolainan käyttötarkoitus

Kuvio 6e. Mihin tarkoitukseen otettu asunnon peruskorjauslainaa

Kulutusuottoa on tällä hetkellä 30 prosentilla vastaajista. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että noin 1,2 miljoonalla suomalaisella on kulutusluottoja. Osuus oli sama vuosi sitten.

Tyypillistä on, että kulutusluottoa otetaan erilaisiin hankintoihin laajemmin eri ikäryhmissä kuin asuntoluottoa. Keskimääräistä tavallisempia kulutusluotot ovat tällä hetkellä 29-49 -vuotiailla, joista 42 prosentilla on jotain kulutusluottoa. Yleisimmin kulutusluottoa on 29-34 -vuotiailla, joista lähes joka toisella on jotain kulutusluottoa. Alle 25-vuotiailla ja yli 60-vuotiailla on keskimääräistä vähemmän kulutusluottoja.

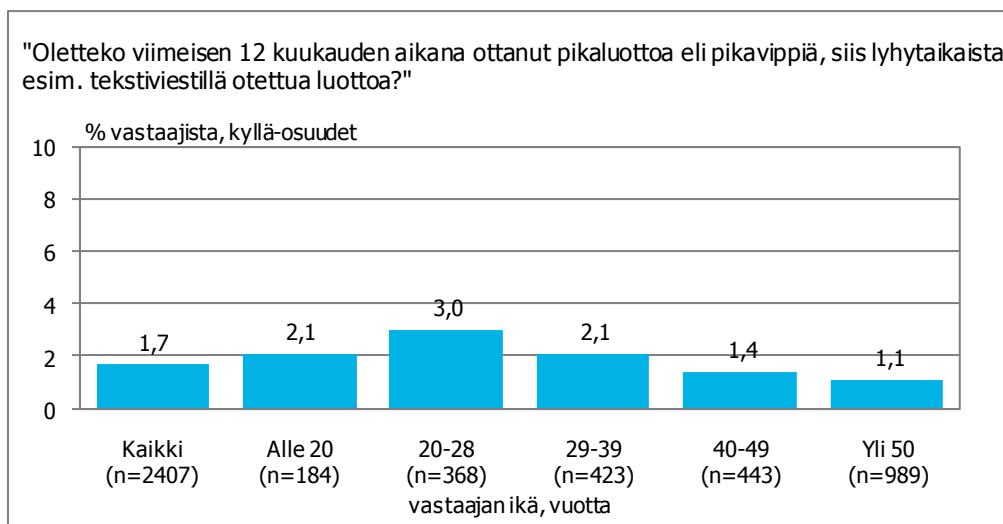
Kulutusluotoista tavallisin luottomuoto on pankista otettu kulutusluotto ja sen osuus on pysynyt viime vuoden tasolla ja on nyt 15 prosenttia. Luotollista pankkitiliä ilmoittaa käyttävänsä 13 prosenttia.

Tällä kertaa kysyttiin lisäksi pankin kulutusluottoa ottaneilta, onko luotto otettu omasta pääpankista vai muualta. Pankin kulutusluottoa ottaneista 83 prosenttia on ottanut sitä omasta pääpankistaan ja 11 prosenttia muualta.

Vajaat kaksi prosenttia suomalaisista (1,7 %), kertoo ottaneensa pikavippiä vuoden aikana. Vuosi sitten osuus oli 2,3 prosenttia. Pikavippejä ottavat edelleen merkittävästi muita yleisemmin 20-28 -vuotiaat nuoret, joista kolme prosenttia kertoo ottaneensa pikavipin viimeisen vuoden aikana. Pikavippejä näyttävät suosivan erityisesti ne, jotka suunnittelevat omaa talouttaan korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan (osuus kolme prosenttia) sekä etenkin ne, joiden menot ovat suuremmat kuin heidän tulonsa ja he joutuvat ottamaan ylimääräistä lainaa menojojensa kattamiseen. Näistä pikavippiä on ottanut kahdeksan prosenttia.

Vaikka pikaluottojen helposta saatavuudesta ja monien kulutusluottojen kasautumisesta samoille henkilöille puhutaan paljon, tavallisinta kuitenkin on, että henkilöllä on vain yksi kulutusluotto kerrallaan. Lisäksi yhden kulutusluoton omaavien osuus on nyt selvästi suurempi kuin vuosi sitten. Tässä tutkimuksessa kulutusluotto- ja omaavista vastaajista 71 prosentilla on yksi kulutusluotto, kun osuus vuosi sitten oli 52 prosenttia. Kaksi kulutusluottoa on nyt joka viidennellä, vuosi sitten lähes joka kolmannella kulutusluottoa omaavalla. Kolme tai useampia eri kulutusluottoja on 8 prosentilla, kun vuosi sitten näitä, joilla kulutusluottoja on kasautunut, oli 18 prosenttia kaikista kulutusluottoa omaavista. Kolme tai sitäkin useampia kulutusluottoja on keskimääräistä useammin 40-44 -vuotiailla.

Kuvio 6f. Pikaluotot viimeisen 12 kuukauden aikana

Opintoluotollisten määrä on samalla tasolla kuin vuosi sitten, viidessä prosentissa. Opintoluotollisten osuus on korkein 25-28 -vuotiaiden keskuudessa, joista lähes joka neljännellä on opintolainaa, ja osuus on samalla tasolla kuin viime keväänä. Opiskelijoista opintolainaa on 15 prosentilla, ja osuus on samalla tasolla kuin vuosi sitten.

Yleisesti lainanoton voidaan arvioida olevan edelleen melko vakaalla pohjalla, kun yli puolella (57 prosentilla) lainanottajista on samanaikaisesti myös säästöjä tai sijoituksia. Osuus on pysynyt edellisvuoden tasolla ja on noussut vuosien saatossa hienokseltaan. Lainanottajat ovat keskimäärin muita hyvätuloisempia. Tyypillisesti on, että asuntoluotollisista monella on samanaikaisesti säästöjä tileillä ja moni on rahastosäästäjä tai osa-

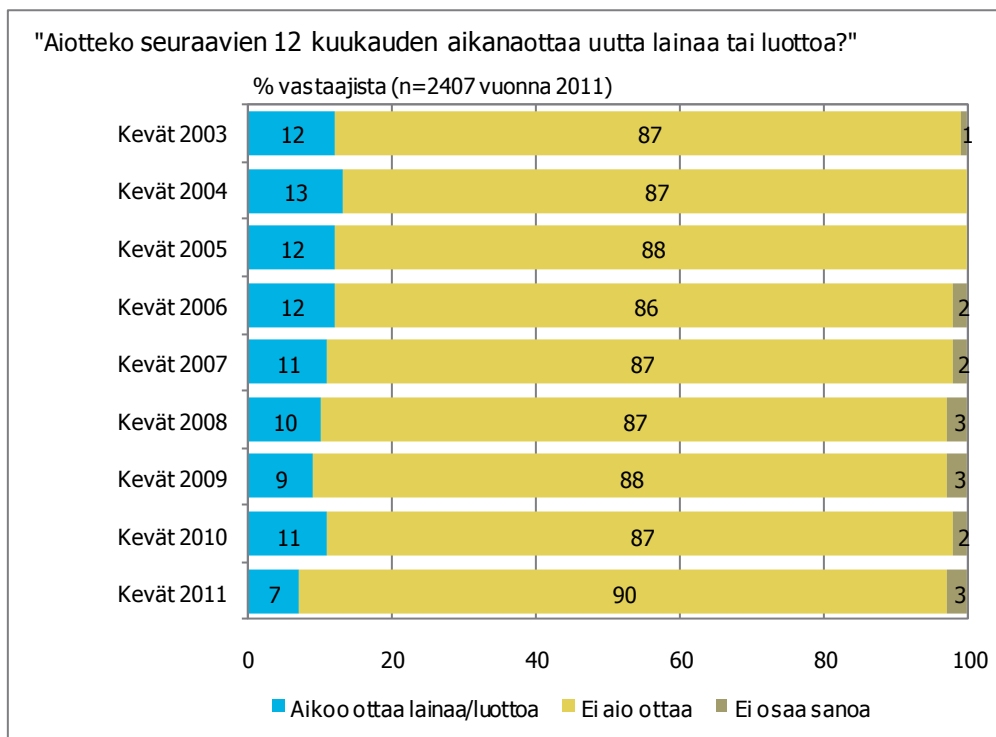
kesäästäjä tai säästöjä on muissa kohteissa. Sijoitusrahastoihin ja vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästäjiä on asuntovelallisissa merkittävästi keskimääräistä enemmän. Säästöt toimivat tällöin talouden puskurina tulevia rahantarpeita varten. Vaikka suurella osalla lainaottajista on samanaikaisesti säästöjä, niin yksittäiselle taloudelle vähäiset säästöt ja suuret velat voivat luonnollisesti aiheuttaa riskejä.

4.2 Luotonottosuunnitelmat

Kaikkiaan luotonottoaikeissa on vähentymistä vuoden takaisesta. Nyt seitsemän prosenttia suomalaisista aikoo ottaa uutta luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana. Vuosi sitten luotonottoaikeita oli 11 prosentilla vastaajista ja keväällä 2009 yhdeksällä prosentilla.

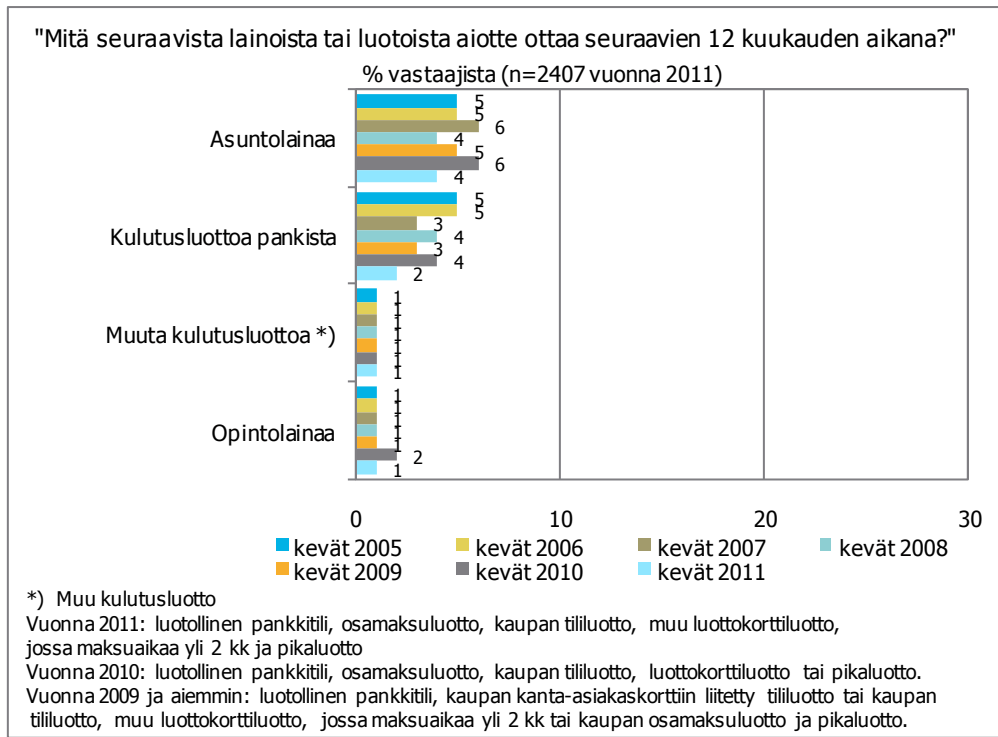
Eniten luotonottoaikeita on edelleen 20-28 -vuotiailla, joista nyt noin 14 prosenttia aikoo ottaa jotain lainaa tai luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana. Tässä ryhmässä osuus on kuitenkin laskenut viimekeväsestä, jolloin luotonottoaikeita oli lähes joka neljännellä.

Kuvio 7a. Luotonottosuunnitelmat

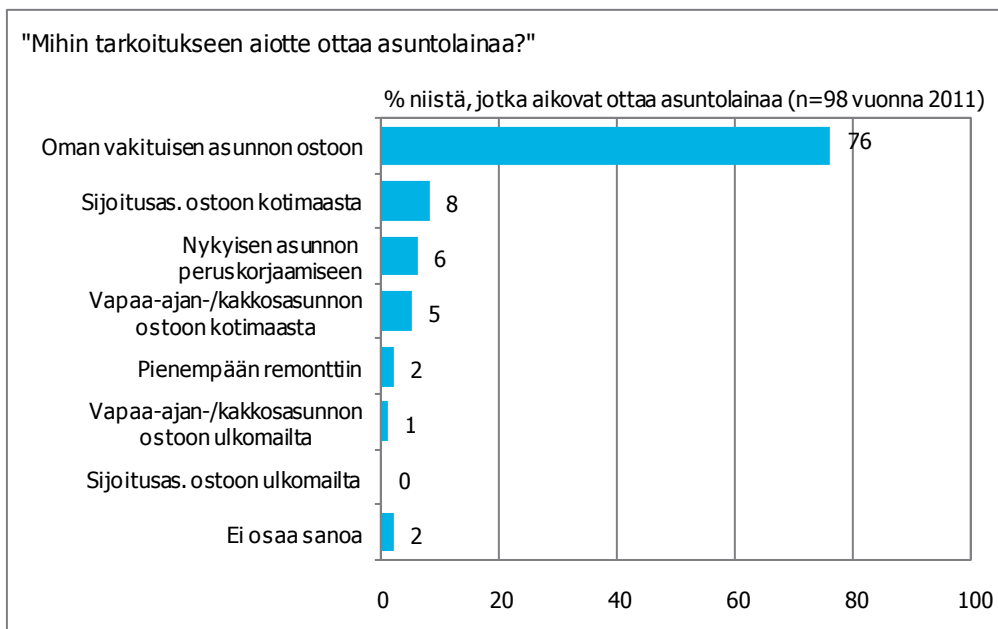

Asuntoluottoa aikoo nyt ottaa neljä prosenttia suomalaisista. Osuus on pysynyt lähes samalla tasolla vuodesta 2005 lähtien vaihdellen 4-6 prosentin välillä. Asuntoluotonottoaikeita on keskimääräistä enemmän 25-34 -vuotiailla, joista joka kymmenes aikoo ottaa asuntolainaa. Osuus on lähes samalla tasolla kuin vuosi sitten, jolloin se oli 11 prosenttia. Keskimääräistä enemmän asuntoluotonottoaikeita on lapsettomilla pareilla ja pikkulapsiperheillä. Pikkulapsiperheistä asuntolaina-aikeita on kahdeksalla prosentilla, kun viime keväänä niitä oli joka kymmenennellä. Lapsettomista pariskunnista noin kymmenesosa, kuten viime vuonnakin, suunnittelee asuntolainan ottoa.

Kuvio 7b. Luotonottosuunnitelmat luottomuodoittain

Kuvio 7c. Asuntolainan käyttötarkoitus

Asuntolainan käyttötarkoitusta koskevaa kysymystä laajennettiin koskemaan myös vapaa-ajan-, kakkos- tai sijoitusasunnon ostoa sekä kotimaassa että ulkomailta. Siksi vertailua aiempiin vuosiin ei voi tehdä. Kolme neljästä asuntolainanottoa-aikeesta olevasta käyttäjä lainan oman vakituisen asunnon ostoon, kuusi prosenttia aikoo ottaa asuntolainaa nykyisen asunnon peruskorjaamiseen ja kaksi prosenttia pienempään remonttiin.

Sijoitus- tai vapaa-ajanasunnon ostoon kotimaasta aikoo ottaa lainaa vajaat kymmenen prosenttia, ulkomailta ei juuri kukaan.

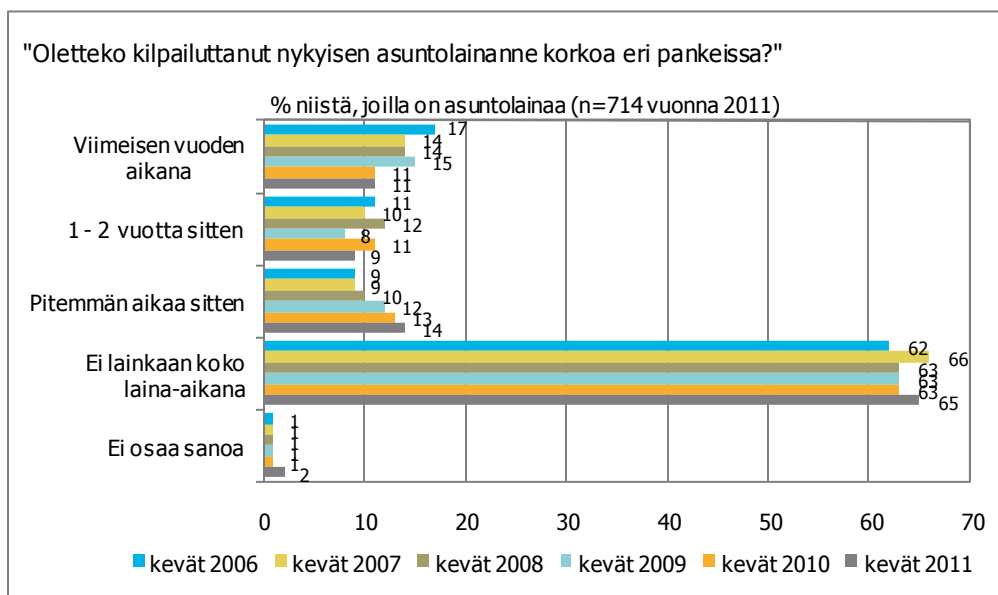
Pankin kulutusluottoa aikoo ottaa kaksi prosenttia vastaajista. Lähes kolme neljästä pankin kulutusluottoa harkitsevista aikoo ottaa kulutusluottoa omasta pääpankistaan, 15 prosenttia muualta.

Aikeet opintolainanottoon ovat myös palanneet viime kevään pienen nousun jälkeen pitkäaikaiselle tasolle ja osuus on prosentin luokkaa.

4.3 Nykyisen asuntolainan koron kilpailuttaminen

Asuntolainan koron kilpailuttaminen viimeisen vuoden aikana on samalla tasolla kuin vuosi sitten. Asuntolainaa omaavista noin joka kymmenes on kilpailuttanut asuntolainansa korkoa viimeisen vuoden aikana. Viime keväänä 1-2 vuotta sitten lainansa korkoa kilpailuttaneiden osuus oli noussut, mutta nyt tässä on palattu vuoden 2009 tasolle, jolloin kilpailuttaneiden osuus oli yhdeksän prosenttia. Pitempi aika asuntolainan koron kilpailuttamisesta on kulunut 14 prosentilla vastaajista. Lähes kaksi kolmesta asuntolainaa omaavasta ei ole kilpailuttanut asuntolainansa korkoa koko laina-aikana. Osuus on nyt hieman korkeampi kuin kolmena aikaisempana vuonna. Isoimpia asuntolainoja omaavat ovat kilpailuttaneet lainansa korkoa eri pankeissa muita useammin. Niistä, joilla on yli 150 000 euroa asuntolainaa, kilpailuttaneita on reilu neljännes. Osuus on hieman korkeampi kuin vuosi sitten.

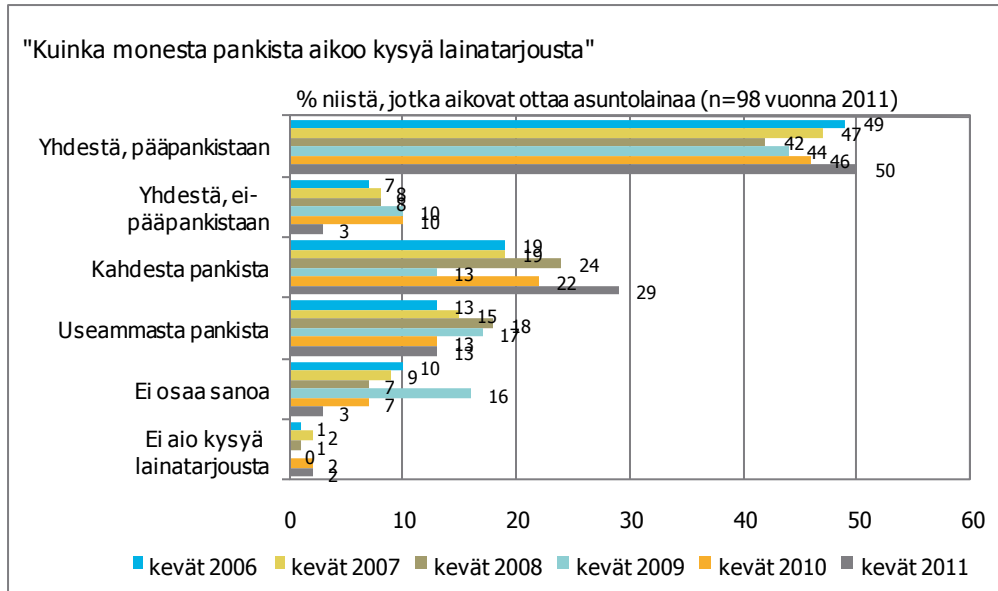
Kuvio 8. Asuntolainan koron kilpailuttaminen

4.4 Aikeet kysyä asuntolainatarjousta

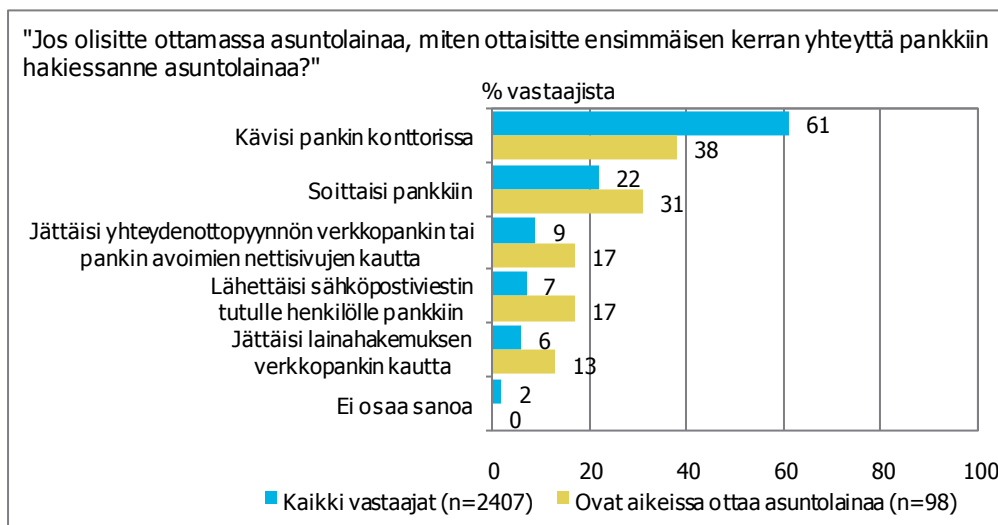
Niiltä, jotka ovat asuntolainanottoaikeissa, kysyttiin, mistä pankista tai pankeista he aikovat kysyä lainatarjousta. Tästä saatiin selville, aikovatko he kysyä lainatarjousta vain pääpankistaan vai myös muista pankeista. Pelkästään omasta pääpankistaan kysyviä on nyt puolet asuntolainanottoaikeissa olevista ja osuus on noussut selvästi viime kevään 46 prosentin tasosta. Kahden pankin kilpailuttamisen suosio on kasvanut erittäin selvästi viime keväästä, mutta useamman pankin kilpailuttaminen on samalla tasolla kuin vuosi sitten.

Kuvio 9. Lainatarjousten pyytäminen pankeilta

Uutena kysymyksenä kysyttiin, miten vastaajat ottaisivat ensimmäisen kerran yhteyttä pankkiin asuntolainaa hakiessaan. Pankin konttorissa käyminen on suomalaisten mielestä ehdottomasti paras ensimmäisen yhteydenoton tapa asuntolainaa haettaessa. Pankin konttorissa kävisi 61 prosenttia vastaajista. Toiseksi suosituin tapa on pankkiin soittaminen, jota käyttäisi reilu viidennes. Internetin tai sähköpostin kautta ensimmäisen kontaktin ottaisi selvästi pienempi osuus vastaajista, vaikka muutoin Internetin ja sähköpostin käyttö onkin suomalaisten keskuudessa varsin laajaa. Jonkin muun yhteydenottotavan, kuin pankkikonttorissa käymisen valitseminen on yleisintä kaikkien 29-39 -vuotiaiden keskuudessa. Asuntolainanottoaikeissa olevilla vastaajilla yhteydenottotapojen suosituimmuusjärjestys on sama, mutta pankin konttorissa kävijöiden osuus on suhteessa pienempi ja muiden taas suurempi.

Kuvio 10. Miten ottaisi ensimmäisen kerran yhteyttä pankkiin asuntolainaa hakiessaan

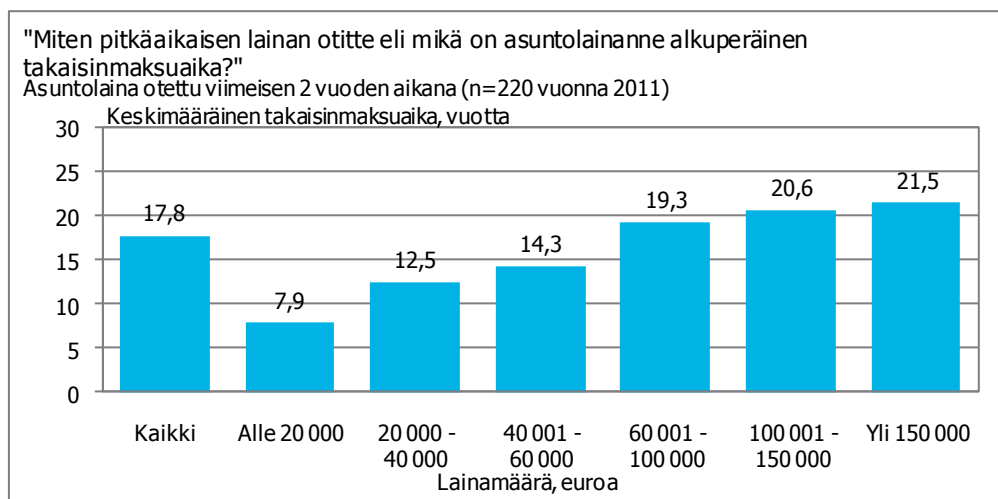
4.5 Asuntolainan laina-ajat

Myös tänä vuonna kysyttiin asuntolainan alkuperäistä takaisinmaksuaikaa asuntolainansa viimeisimmän kahden vuoden aikana ottaneilta. Näitä on tässä aineistossa 31 prosenttia tutkimuksessa mukana olevista asuntoluotollisista. Asuntolainan takaisinmaksuajoista on vertailutietoa keväällä 2010, 2009, 2008, 2007 ja vuonna 1998 tehdyistä tutkimuksista.

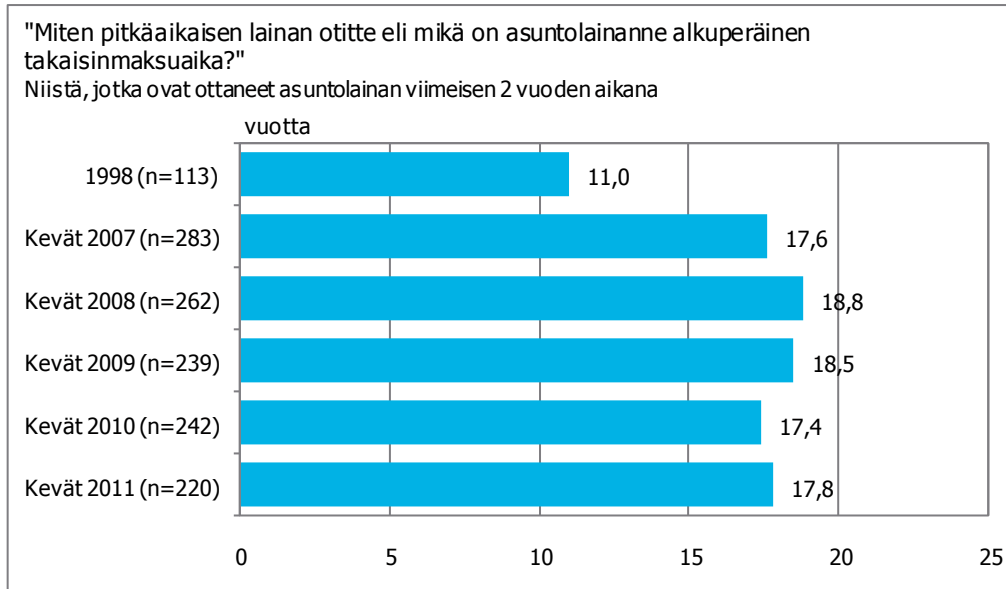
Asuntolainojen keskimääräiset laina-ajat ovat nousseet vuodesta 1998 merkittävästi. Kun vuonna 1998 viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika oli 11 vuotta, oli se vuosina 2008 ja 2009 noussut lähes 19 vuoteen. Viime vuonna takaisinmaksuajan pidentyminen kääntyi laskuun ja keskimääräinen takaisinmaksuaika oli 17,4 vuotta. Tällä hetkellä viimeisen kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on 17,8 vuotta. Tyypillisin kahden viimeisimmän vuoden aikana otetun asuntolainan takaisinmaksuaika on tällä hetkellä 20 vuotta, mikä se oli myös vuosi sitten. Toisaalta kuitenkin 25 vuoden pituisia lainoja on jonkin verran useammilla kuin viime keväänä. Keväällä 2009 laina-aika oli tyypillisimmillään 20 tai 25 vuotta ja vuonna 2008 se oli 25 vuotta.

Viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräiset takaisinmaksuajat ovat sitä pitempiä, mitä suurempia otetut asuntolainat ovat ja mitä suurempi osuus asunnon ostosta on rahoitettu lainalla. Ensiasunnon ostajien lainat ovat asunnon vaihtajien lainoja keskimäärin hiukan pitempiä. Ensiasunnon ostajien keskimääräinen laina-aika on suunnilleen samalla tasolla kuin vuosi sitten, noin 19 vuotta. Asunnon vaihtajien laina-aika sen sijaan on pidentynyt hieman vuoden takaisesta ja on nyt keskimäärin 16,7 vuotta, kun se viime keväänä oli 15,9 vuotta. Aiemmin pääkaupunkiseudun ja muun maan asuntolainojen takaisinmaksuajoissa ollut ero näyttää nyt kokonaan tasoittuneen. Pääkaupunkiseudulla viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on nyt 17,7 vuotta, kun muualla Suomessa keskiarvo on 17,9 vuotta.

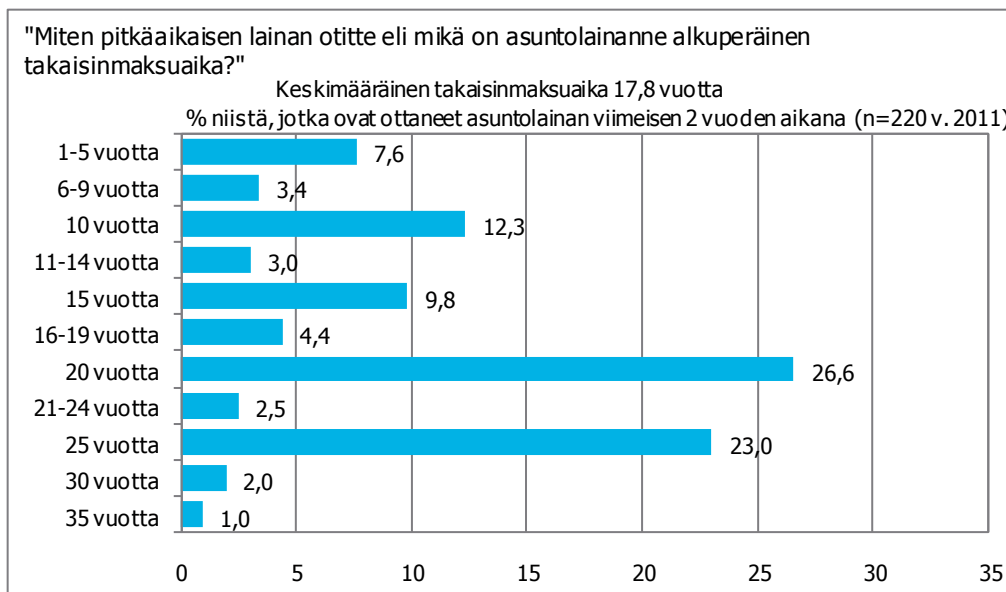
Kuvio 11a. Asuntolainan takaisinmaksuaika lainan suuruuden mukaan 2011

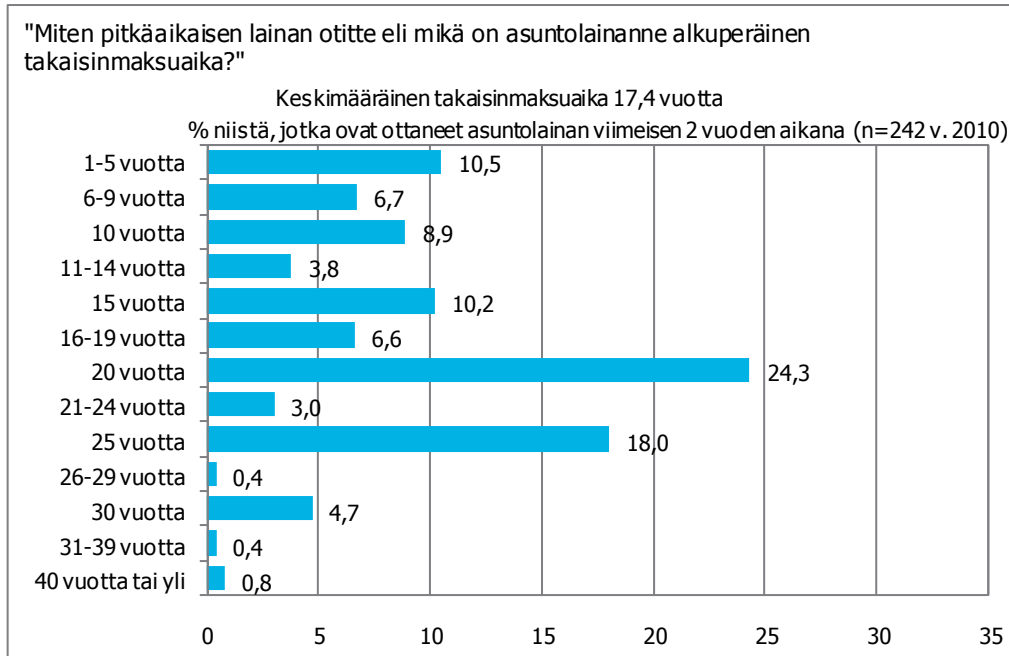
Kuvio 11b. Asuntolainojen takaisinmaksuajat

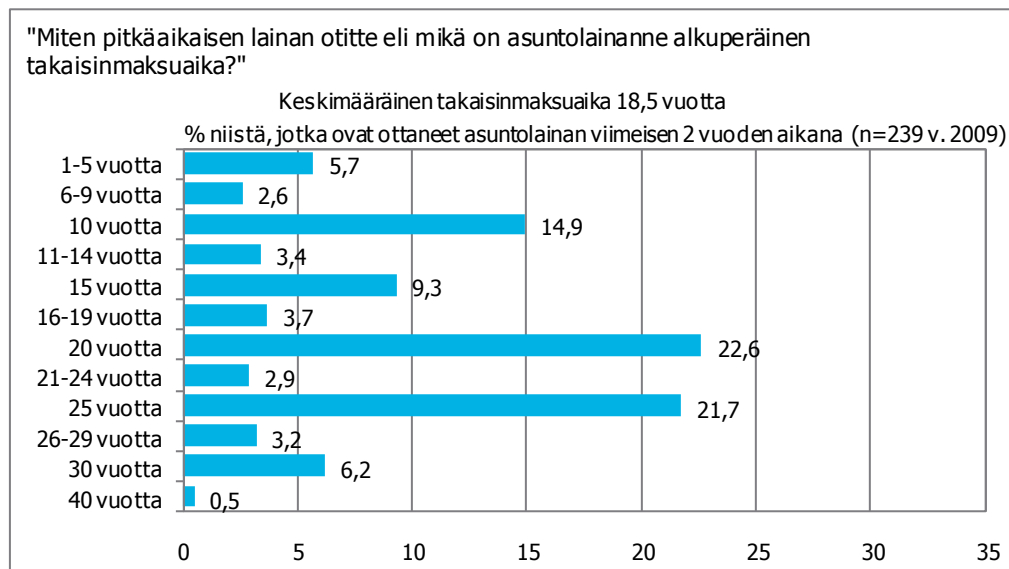
Kuvio 11c. Asuntolainojen takaisinmaksuajat keväällä 2011

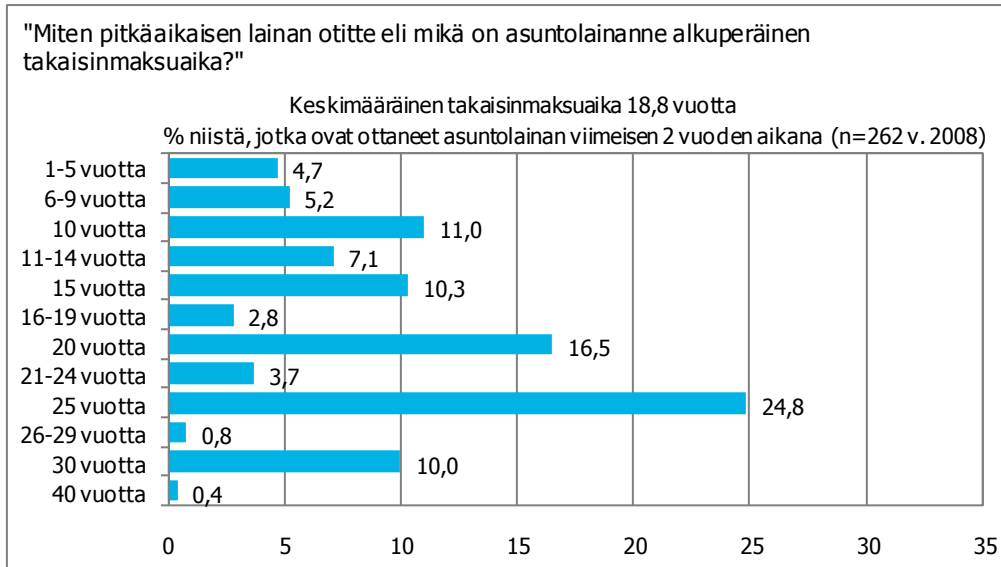
Kuvio 11d. Asuntolainojen takaisinmaksuajat keväällä 2010

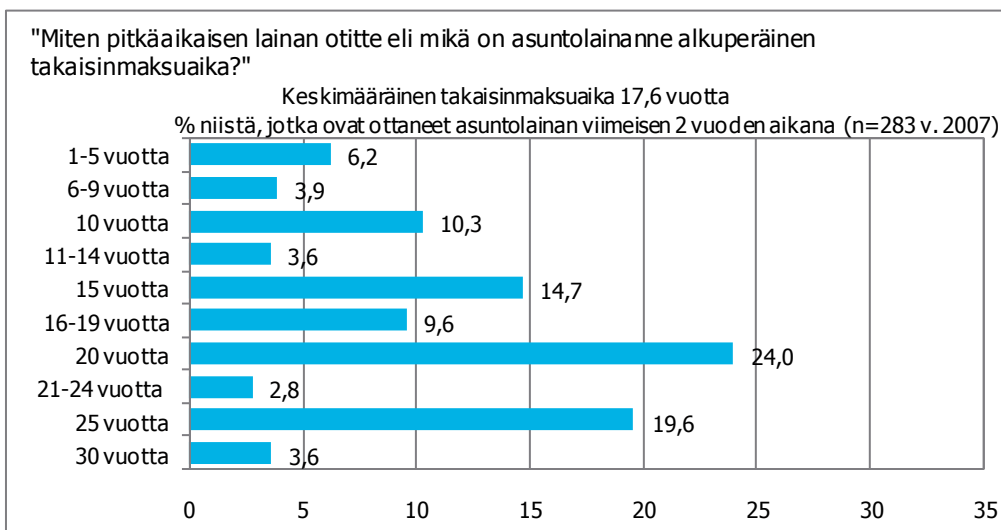
Kuvio 11e. Asuntolainojen takaisinmaksuajat keväällä 2009

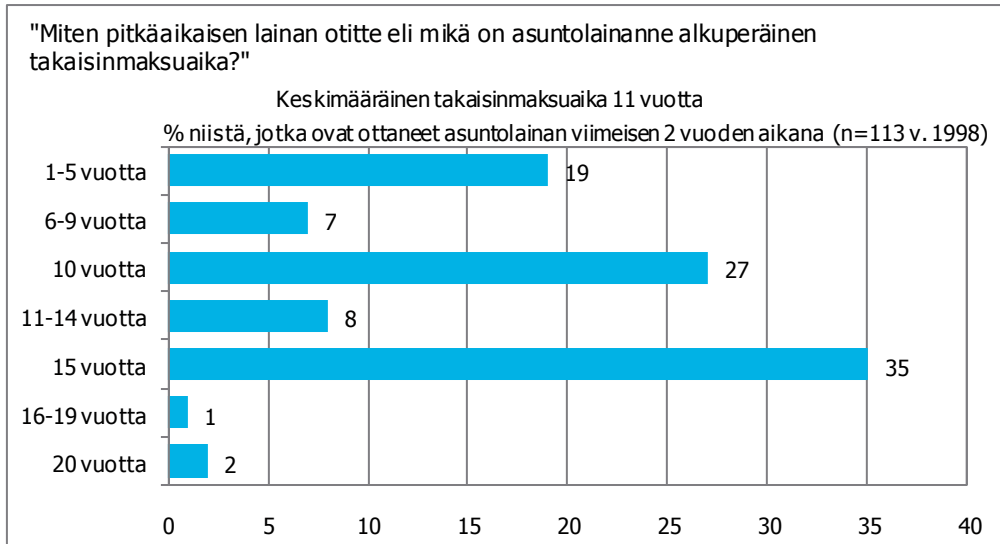
Kuvio 11f. Asuntolainojen takaisinmaksuajat keväällä 2008

Kuvio 11g. Asuntolainojen takaisinmaksuajat keväällä 2007

Kuvio 11h. Asuntolainojen takaisinmaksuajat vuonna 1998

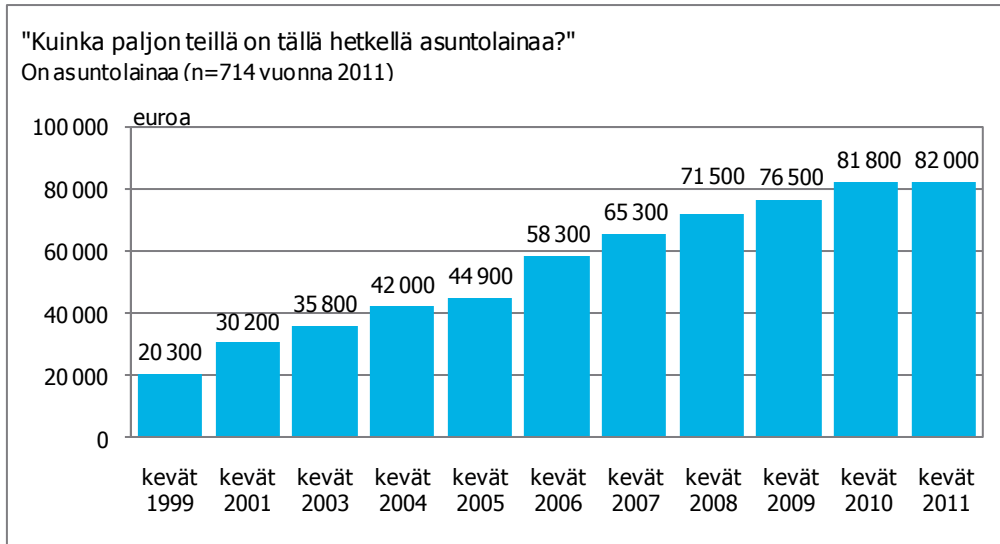
4.6 Lainamäärät

Keskimääräiset asuntolainamäärät ovat tämän tutkimuksen mukaan nousseet koko 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen ajan, mutta kasvuvauhti kuitenkin on hidastunut muutaman viime vuoden aikana. Kun vuonna 2007 asuntolainamäärissä oli kasvua edelliseen vuoteen 12 prosenttia, oli muutosprosentti seitsemän vuodesta 2008 vuoteen 2009 kuten myös vuodesta 2009 vuoteen 2010. Nyt asuntolainamäärien kasvu näyttää pysähtyneen. Muutosta selittää osittain alhaalla pysynyt korkotaso ja sen vaikutukset lyhennyserien suuruuteen. Oletettavasti moni on tässä tilanteessa myös maksanut jäljellä olevia määrältään pienehköjä lainoja kokonaan pois.

Niillä henkilöillä, joilla on asuntolainaa, on sitä tällä hetkellä keskimäärin 82 000 euroa. Pääkaupunkiseudulla asuvilla asuntolainamäärät ovat muuta maata suuremmat eli keskimäärin 102 000 euroa. Myös pääkaupunkiseudulla asuntolainamäärän kasvu näyttää pysähtyneen, sillä vuosi sitten määrä oli 101 800 euroa ja sitä edellisenä vuonna vastaavasti 100 000 euroa.

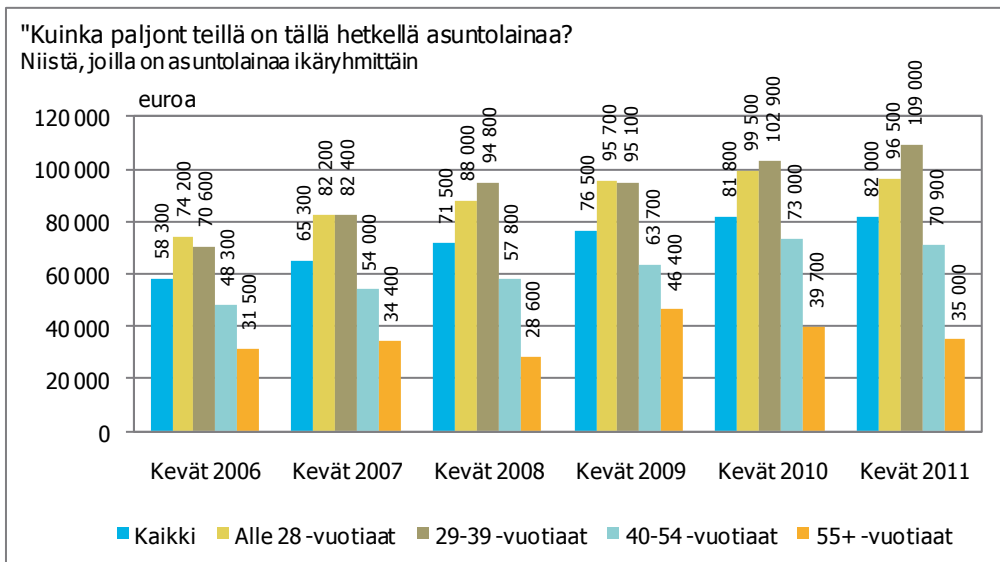
Suurimpia asuntolainat ovat pikkulapsiperheillä sekä talouksilla, joilla talouden bruttovuositulot ovat yli 80 000 euroa. Pikkulapsiperheillä keskimääräinen asuntolainan määrä on tällä hetkellä 126 600 euroa. Lainamäärä tällä ryhmällä on edelleen noussut viime kevään tasosta, jolloin se oli reilut 110 000 euroa. Samanaikaisesti lainamäärät ovat kuitenkin laskeneet esimerkiksi kouluikäisten lasten perheillä, joilla on asuntolainaa 81 300 euroa, kun sitä vuosi sitten oli lähes 91 000 euroa.

Kuvio 12a. Keskimääräiset asuntolainamäärät

Ikäryhmistä asuntolainaa on eniten 29-39 -vuotiailla ja 40 ikävuoden jälkeen lainamäärä alkaa vähitellen laskea. Tällä hetkellä 29-39 -vuotiailla asuntovelallisilla on lainaa keskimäärin 109 000 euroa ja viime kevääseen nähden kasvua on kuusi prosenttia. Tässäkin ryhmässä kasvu on tasaantunut, sillä keväästä 2009 kevääseen 2010 kasvuprosentti oli reilut kahdeksan. Muilla ikäryhmillä asuntolainojen määrät näyttävät kääntyneen laskuun.

Kuvio 12b. Keskimääräiset asuntolainamäärät ikäryhmittäin

Niiden osuus, joilla on yli 150 000 euroa asuntolainaa, on hieman pienentynyt ja osuuden kasvu on tapahtunut 80 000 – 150 000 euron asuntolainoissa. Tällä hetkellä 80 000 - 150 000 euroa lainaa on 32 prosentilla asuntolainaa omaavista, osuuden ollessa vuosi sitten noin 28 prosenttia.

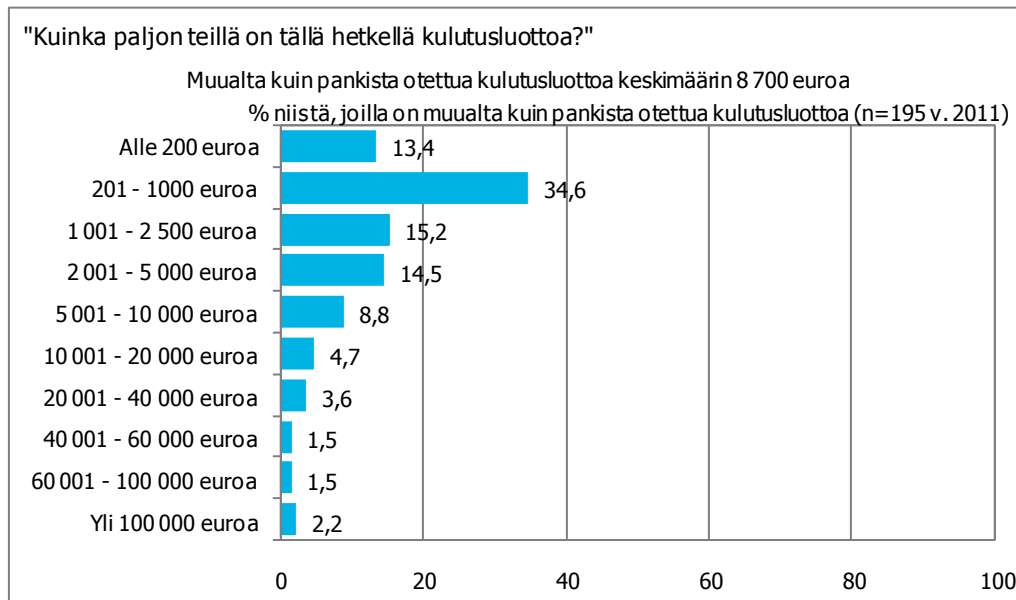
Taulukko 1. Asuntolainamäärät (% niistä, joilla on asuntolainaa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

"Kuinka paljon teillä on tällä hetkellä asuntolainaa?"							
euroa	Kevät 2005 n=387 %	Kevät 2006 n=671 %	Kevät 2007 n=731 %	Kevät 2008 n=689 %	Kevät 2009 n=673 %	Kevät 2010 n=637 %	Kevät 2011 n=671 %
Alle 10 000	10,8	10,1	8,2	9,6	6,2	6,2	5,0
10 001 – 20 000	19,1	13,6	12,0	9,9	9,7	9,3	8,7
20 001 – 40 000	18,6	19,5	15,7	15,5	16,3	15,2	15,2
40 001 – 60 000	16,5	16,0	19,1	17,1	15,7	15,0	15,0
60 001 – 80 000	13,3	14,4	14,6	11,7	10,8	12,7	12,3
80 001 – 100 000	9,3	9,3	11,3	12,5	16,3	11,5	13,3
100 001 – 150 000	8,6	13,1	14,0	14,9	13,5	16,4	18,2
Yli 150 000	3,7	4,0	5,1	8,8	11,4	13,7	12,3
Keskimäärin euroa	44 900	58 300	65 300	71 500	76 500	81 800	82 000

Taulukko 2. Kulutusluottomäärät (% niistä, joilla on kyseistä kulutusluottoa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

"Kuinka paljon teillä on tällä hetkellä kulutusluottoa?"										
euroa	Kulutusluottoa yleensä					Kulutusluottoa pankista				
	Kevät 2007 n=509 %	Kevät 2008 n=539 %	Kevät 2009 n=476 %	Kevät 2010 n=458 %	Kevät 2011 n=523 %	Kevät 2007 n=338 %	Kevät 2008 n=374 %	Kevät 2009 n=348 %	Kevät 2010 n=327 %	Kevät 2011 n=328 %
Alle 200	5,7	5,0	7,3	6,1	8,1	3,3	2,1	5,5	4,9	4,9
200 – 1 000	19,1	22,0	18,3	17,9	18,7	11,8	13,1	13,9	11,7	9,3
1 001 – 2 000	16,8	16,9	14,1	14,2	12,6	15,1	15,1	11,2	14,0	11,0
2 001 – 5 000	17,5	18,8	20,8	20,2	21,9	19,8	22,6	20,3	19,5	26,3
5 001 – 10 000	17,2	16,5	15,3	17,6	16,8	21,1	21,7	18,9	21,2	21,7
10 001 – 20 000	13,6	11,7	12,3	13,4	12,1	17,3	15,2	16,3	16,8	16,5
20 001 – 40 000	6,7	7,0	7,7	6,6	5,8	8,5	8,5	9,4	8,6	7,2
40 001 – 60 000	1,4	0,7	2,0	1,9	1,6	1,5	0,7	2,7	1,2	1,6
60 001 – 100 000	1,4	0,6	1,5	1,3	1,0	0,9	0,6	1,4	1,6	0,6
Yli 100 000	0,7	0,8	0,9	0,7	1,4	0,7	0,5	0,3	0,6	0,9
Keskimäärin euroa	9 100	8 100	9 800	9 400	9 600	10 200	9 100	10 600	10 400	10 100

Kuvio 12c. Kulutusluottomäärät, muualta kuin pankista otettu kulutusluotto (niistä, joilla on kyseistä kulutusluottoa)

Kulutusluottojen keskimääräinen kasvu taittui vuosi sitten. Kun vuonna 2009 vastaajilla oli jotain kulutusluottoa keskimäärin 9 800 euroa, oli keskimääräinen summa viime keväänä 9 400 euroa ja nyt se on 9 600 euroa. Vakuudellisten pankista otettujen kulutusluottojen määrät ovat laskeneet edelleen viime kevääseen nähden 10 400 eurosta 10 100 euroon. Kulutusluottojen kannan kasvu on samansuuntainen luottokantatilastojen tietojen kanssa.

Muualta kuin pankista otettujen kulutusluottojen keskimääräinen euromäärä on nyt 8 700 euroa. Muualta kuin pankista otetut kulutusluotot ovat pankista otettuja kulutusluottoja selvästi pienempiä, mutta mukaan mahtuu myös hyvin suuriakin kulutusluottoja. Yli 20 000 euron muualta kuin pankista otettu kulutusluotto on nyt 8,8 prosentilla vastanneista. Lähes joka toisella muualta kuin pankista otettua kulutusluottoa omaavista on sitä kuitenkin vain alle 1 000 euroa.

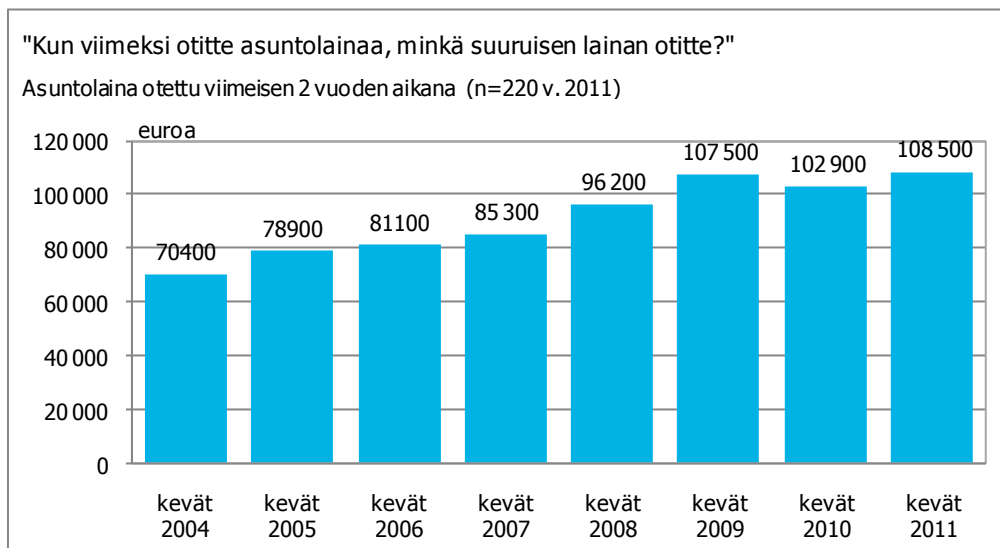
4.7 Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainamäärät

Asuntolainojen keskikokojen kasvu taittui viime keväänä mutta nyt keskikoot ovat hieman kasvaneet. Viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat tämänkertaisen tutkimuksen mukaan olleet keskimäärin noin 108 500 euroa, kun vuosi sitten tehdyn tutkimuksen mukaan kahden viimeisen vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen lainan suuruus oli 102 900 euroa. Taustalla on asuntojen hintakehitys, sillä vuonna 2008 asuntojen hinnat lähtivät laskuun nousten vähitellen vuoden 2009 aikana ja edelleen vuonna 2010, joskin tasoittuen loppuvuotta kohti. Suurten, yli 100 000 euron lainojen osuus on kasvanut vuosi sitten tehtyyn kyselyyn nähden. Tällä hetkellä viimeisen kahden vuoden aikana otetuista asuntolainoista 52 prosenttia on suuruudeltaan yli 100 000 euroa, ja yli 150 000 euron asuntolainoja on 23 prosenttia. Vastaavat osuudet vuosi sitten olivat 44 ja 22 prosenttia ja keväällä 2009 48 ja 21 prosenttia. Vuosi sitten kasvun hidastuminen näkyi erityisesti viimeisen vuoden aikana otetuissa asuntolainoissa. Tänä vuonna kasvua on tullut etenkin näissä viimeisen vuoden aikaan otetuissa asuntolainoissa, jotka ovat olleet keskimäärin 10 000 euroa suurempia kuin vuosi sitten.

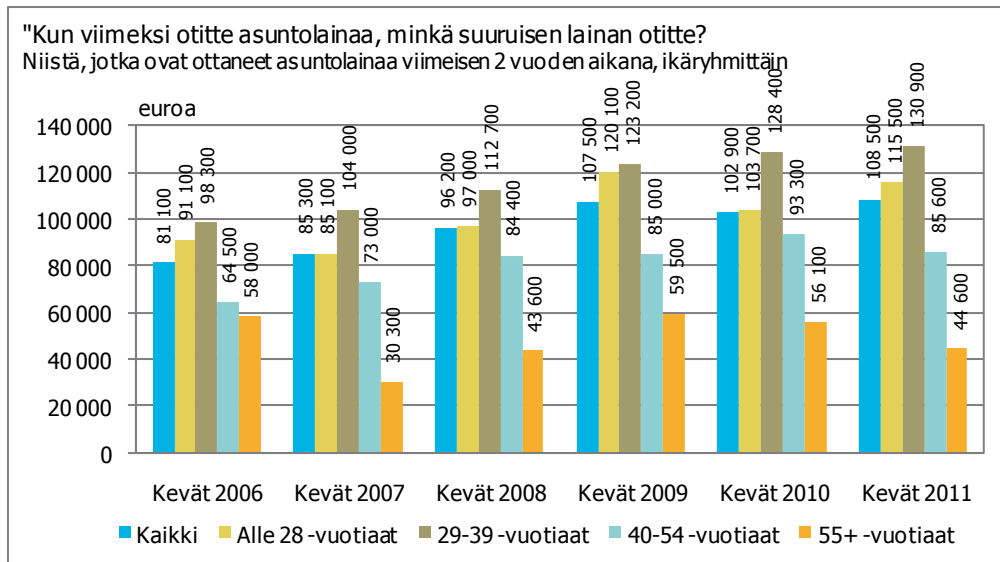
Taulukko 3. Uusien asuntolainojen keskipöytä (% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainaa viimeisen kahden vuoden aikana ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

"Kun viimeksi otitte asuntolainaa, minkä suuruisen lainan otitte?"							
euroa	Kevät 2005 n=128 %	Kevät 2006 n=266 %	Kevät 2007 n=268 %	Kevät 2008 n=247 %	Kevät 2009 n=221 %	Kevät 2010 n=224 %	Kevät 2011 n=204 %
Alle 10 000	6,0	4,8	1,2	2,7	2,4	-	1,6
10 001 – 20 000	9,5	6,8	9,8	4,1	4,6	10,4	6,0
20 001 – 40 000	13,1	15,4	10,5	10,5	9,7	9,0	8,6
40 001 – 60 000	15,7	14,4	17,1	14,0	7,6	10,2	10,0
60 001 – 80 000	13,2	15,4	16,3	15,1	11,8	12,5	11,2
80 001 – 100 000	14,0	15,3	13,8	16,1	16,3	14,4	10,7
100 001 – 150 000	19,6	17,0	19,2	19,5	26,4	21,9	28,8
Yli 150 000	9,0	10,9	12,1	18,0	21,2	21,6	23,1
Keskimäärin euroa	78 900	81 100	85 300	96 200	107 500	102 900	108 500

Kuvio 13a. Keskimääräiset uusien asuntolainojen lainamäärät

Kuvio 13b. Keskimääräiset uusien asuntolainojen lainamäärät ikäryhmittäin

Viime kevääseen asti näytti siltä, että isoja lainoja otetaan entistä nuorempaan. Alle 28-vuotiaiden keskimääräinen lainamäärä kasvoi keväästä 2007 kevääseen 2009 41 prosentilla, kun 29-39 -vuotiaiden lainamäärä kasvoi samassa ajassa 18,5 prosentilla. Keväällä 2009 näiden ikäryhmien lainamäärien ero oli vain 3 000 euroa. Viime keväänä nuoremman ikäryhmän keskimääräinen lainamäärä laski selvästi 29-39 -vuotiaiden lainamäärän jatkaessa kasvuaan, mutta aiempaa maltillisemmin ja lainamäärien ero ryhmien välillä suureni 25 000 euroon. Tänä keväänä ero näiden kahden ikäryhmän välillä on viime kevääseen verrattuna pienentynyt, mutta on silti edelleen 15 000 euron luokkaa.

Tarkastellaan vielä tarkemmin vuositasoon muutoksia niillä kahdella ikäryhmällä, joilla uusien asuntolainojen lainamäärät ovat kaikkein suurimpia. Suurimpia asuntolainoja ovat nyt ottaneet 35-39 -vuotiaat, joilla lainan määrä nousee 133 000 euroon. Lisäksi 29-34 -vuotiailla, joita esimerkiksi ensiasunnon ostajista on tässä tutkimuksessa reilu viidennes, viimeksi otetun asuntolainan määrä on lähes yhtä suuri, 130 000 euroa. Viime keväänä isoimmat, lähes 131 000 euron keskimääräiset asuntolainat oli 29-34 -vuotiailla ja vuonna 2009 isoimmat lainamäärät nousivat 130 000 euroon 35-39 -vuotiailla.

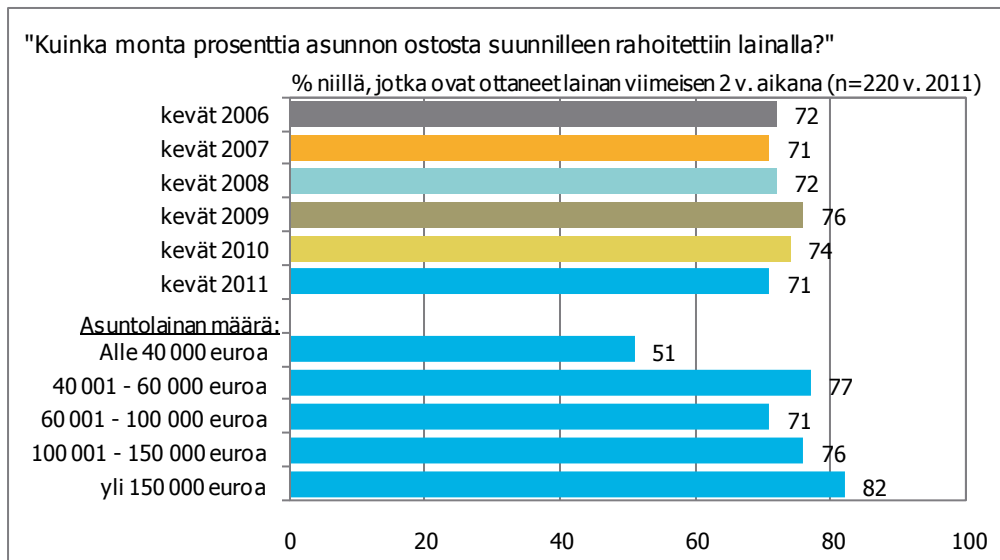
Isoimpia asuntolainoja ovat ottaneet pikkulapsiperheet, joilla keskimääräinen asuntolainan koko on nyt 141 000, kun kouluikäisten lasten perheiden lainat ovat olleet keskimäärin 118 000 euroa. Vuosi sitten pikkulapsiperheillä viimeksi otetun asuntolainan keskikoko oli 125 000 euroa ja vuonna 2009 138 000 euroa. Isot asuntolainat näyttävät keskittyvän edelleen erittäin hyvätuloisille, vaikka ero muihin tuloluokkiin onkin kaventunut. Talouksilla, joilla bruttotulot ovat yli 80 000 euroa, keskimääräinen asuntolainan koko on nyt 133 600 euroa, kun se vuosi sitten oli 164 000 euroa.

Viimeisen kahden vuoden aikana keskimääräistä muita suurempia asuntolainoja ovat ottaneet pääkaupunkiseudulla asuvat, missä asuntojen hinnatkin ovat muuta maata korkeampia. Kuitenkin ero pääkaupunkiseudun ja muun Suomen välillä on kaventunut. Pääkaupunkiseudulla asuntolainat ovat olleet suuruudeltaan keskimäärin 129 300 euroa, mutta vuosi sitten pääkaupunkiseudun keskiarvo oli 135 000 euroa. Muualla Suomessa keskimääräiset lainamäärät ovat nousseet vuodentakaisesta ja keskiarvo on nyt 102 000 euroa, kun se vuosi sitten oli 95 600 euroa.

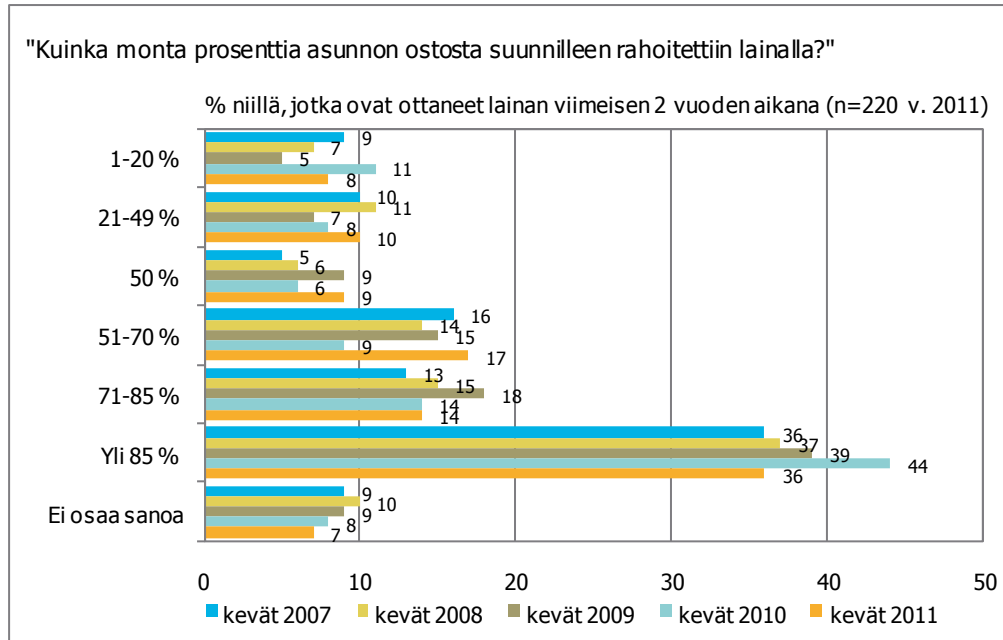
4.8 Lainan osuus asunnon rahoituksesta

Asunnon ostosta keskimäärin 71 prosenttia on rahoitettu lainalla. Asunnon oston lainaosuus on edelleen hieman laskenut viime vuodesta, ja on nyt vuoden 2007 tasolla. Lainan osuus on selvästi suurempi ensiasunnon hankinnan yhteydessä. Ensiasunnon hankinnasta keskimäärin 80 prosenttia on rahoitettu lainalla, kuten viime keväänäkin. Lainan osuus asunnon vaihdon yhteydessä on nyt ollut 59 prosenttia, mutta osuus on laskenut viime keväänä 64 prosentista. Lainan osuus asunnon rahoituksessa on sitä suurempi mitä isompi laina on kyseessä. Yli 60 000 euroa asuntolainaa omaavat, ovat rahoittaneet asuntonsa hankinnan yli 70 prosenttisesti lainalla, mutta viime keväänä lainan osuus nousi yli 80 prosenttiin. Tällä hetkellä 36 prosenttia lainanottajista kertoi rahoittaneensa yli 85 prosenttia asunnon hankinnasta lainalla. Osuus on nyt laskenut vuoden 2007 tasolle käytyään viime keväänä 44 prosentissa.

Kuvio 14a. Lainan osuus asunnon rahoituksessa lainan suuruuden mukaan

Kuvio 14b. Lainan osuus asunnon rahoituksessa

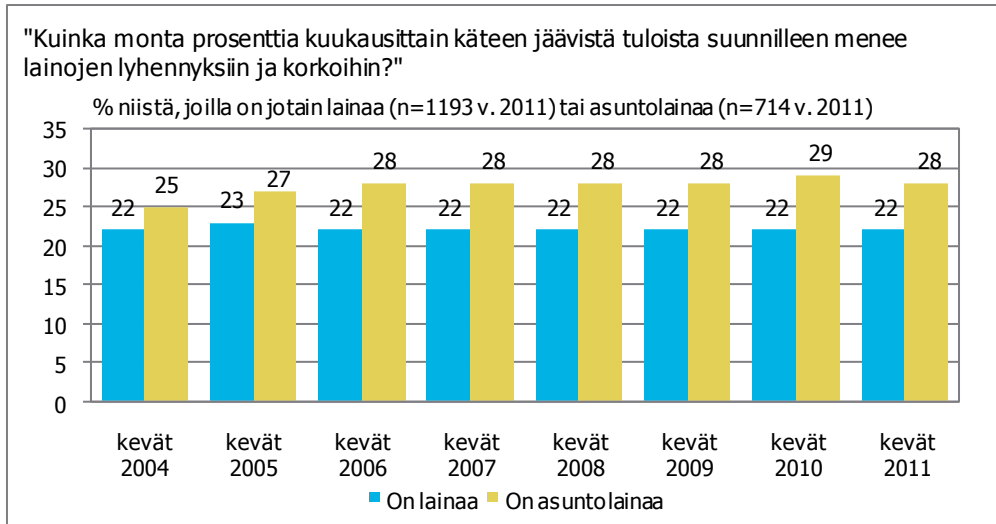

4.9 Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

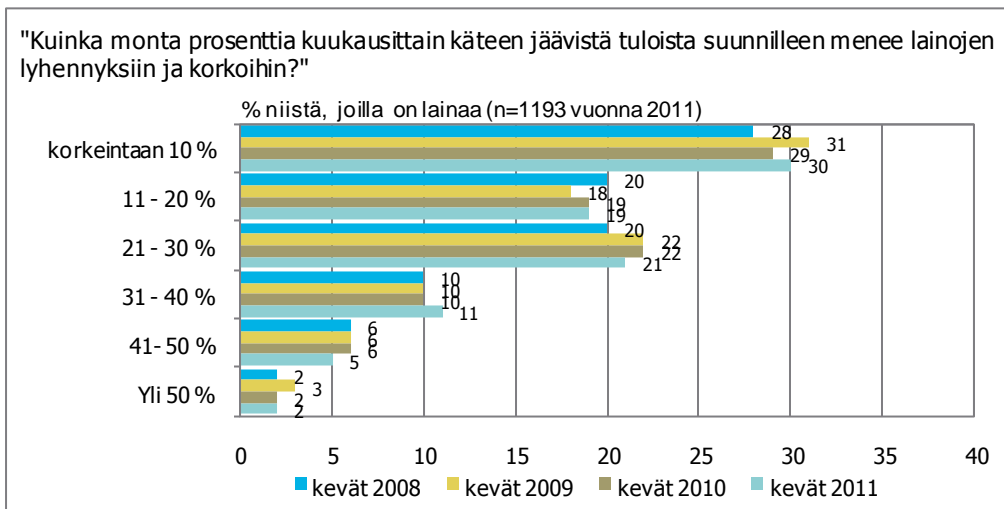
Lainanhoidosta aiheutuva velkarasitus eli lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on pysynyt ennallaan vuodesta 2006, vaikka asuntolainojen keskikoko onkin tänä aikana kasvanut. Tähän on osaltaan vaikuttanut pitkään alhaalla pysynyt korkotaso, joka on laskenut keskimääräisiä lainanhoitokuluja. Tällä hetkellä lainanottajilla menee lainojen lyhennyksiin ja korkoihin keskimäärin 22 prosenttia kuukaudessa käteen jäävistä tuloista. Asuntoluotollisilla velanhoitomenojen osuus käytettävissä olevista tuloista on keskimäärin noin 28 prosenttia. Niillä, joilla on vain kulutusluottoa, velanhoitomenojen osuus on 12 prosenttia käteen jäävistä tuloista. Osuudet ovat muilta osin pysyneet viime vuoden tasolla, mutta pelkkää kulutusluottoa omaavien velanhoitomenojen osuus on laskenut viime keväästä hieman. Jos vastaajalla on sekä asunto-että kulutusluottoa, nousee lainanhoitomenojen osuus noin 30 prosenttiin käteen jäävistä tuloista. Noin joka toisella lainanottajista lainanhoitokulujen osuus tuloista jää kuitenkin alle keskiarvon, korkeintaan 20 prosenttiin ja seitsemällä prosentilla se nousee yli 40 prosentin.

Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista kasvaa selvästi luottojen koon kasvaessa sekä sen suhteen, miten suuri osuus asunnon ostosta rahoitettiin lainarahalla. Suurimmillaan velkarasitus on 35-44 -vuotiailla, pikkulapsiperheillä, ensiasunnon ostajilla, alle vuosi sitten asuntolainaa ottaneilla sekä niillä vastaajilla, jotka kokevat asuntolainansa liittyvät joihin riskejä.

Kuvio 15a. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

Kuvio 15b. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

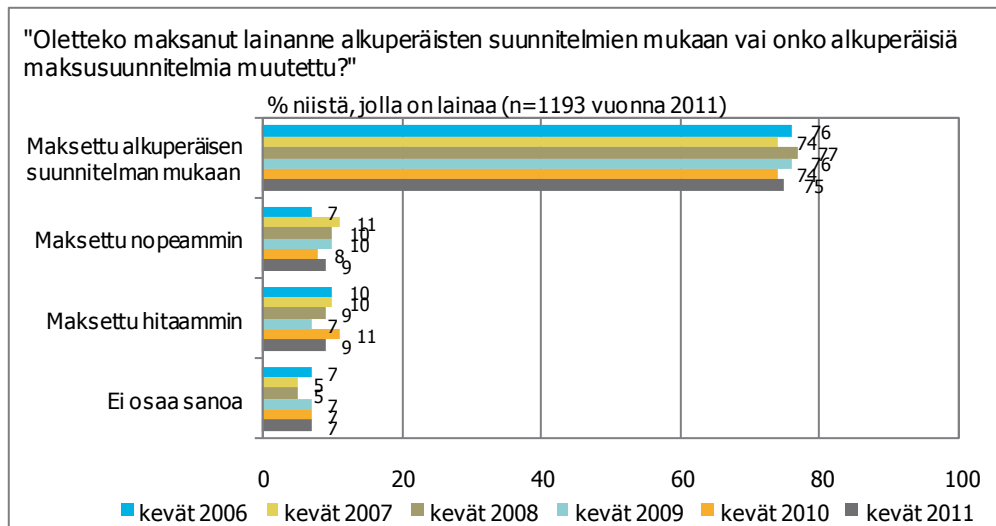
4.10 Lainojen maksusuunnitelmien muutokset

Taantuman hellittäminen, parantunut työllisyystilanne ja kotitalouksien parantunut rahatilanne heijastuvat lainanmaksukykyyn ja lainojen maksusuunnitelmiin. Kolme neljäsosaa kaikista lainanottajista on edelleen maksanut lainansa alkuperäisen maksusuunnitelman mukaisesti. Kun vielä viime vuoden tutkimuksen mukaan lainaansa hitaammin maksaneiden osuus kasvoi, niin nyt hitaammin maksaneiden osuus on laskenut. Hitaammin maksaneita on nyt yhdeksän prosenttia, kun vuosi sitten osuus oli 11 prosenttia lainanottajista. Vastaavasti nopeammin maksaneiden osuus on nousemaan päin.

Hitaammin maksaneita on keskimääräistä enemmän niiden vastaajien keskuudessa, joilla lainanhoitokulujen osuus käytettävissä olevista tuloista on yli 30 prosenttia ja joiden asuntolaina on rahoitettu yli 80 prosenttisesti lainalla. Kuten voi olettaa, lainan alkuperäistä hitaampi maksaminen on merkitsevästi tavallisempaa

työttömien tai lomautettujen keskuudessa kuin keskimäärin. Hitaammin maksaneilla tulot ovat menoja pienemmät keskimääräistä useammin ja he joutuvat turvautumaan säästöihinsä tai jopa ottamaan lainaa menojensa kattamiseen. Heillä on asuntolainan lisäksi keskimääräistä useampia erilaisia kulutusluottoja, mutta merkittävästi useammilla on kuitenkin lainaturvavakuutus, joka turvaa lainan takaisinmaksun.

Kuvio 16. Lainojen maksusuunnitelmien muutokset

5. TALOUDEN JA ASUNTOLAINOJEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN

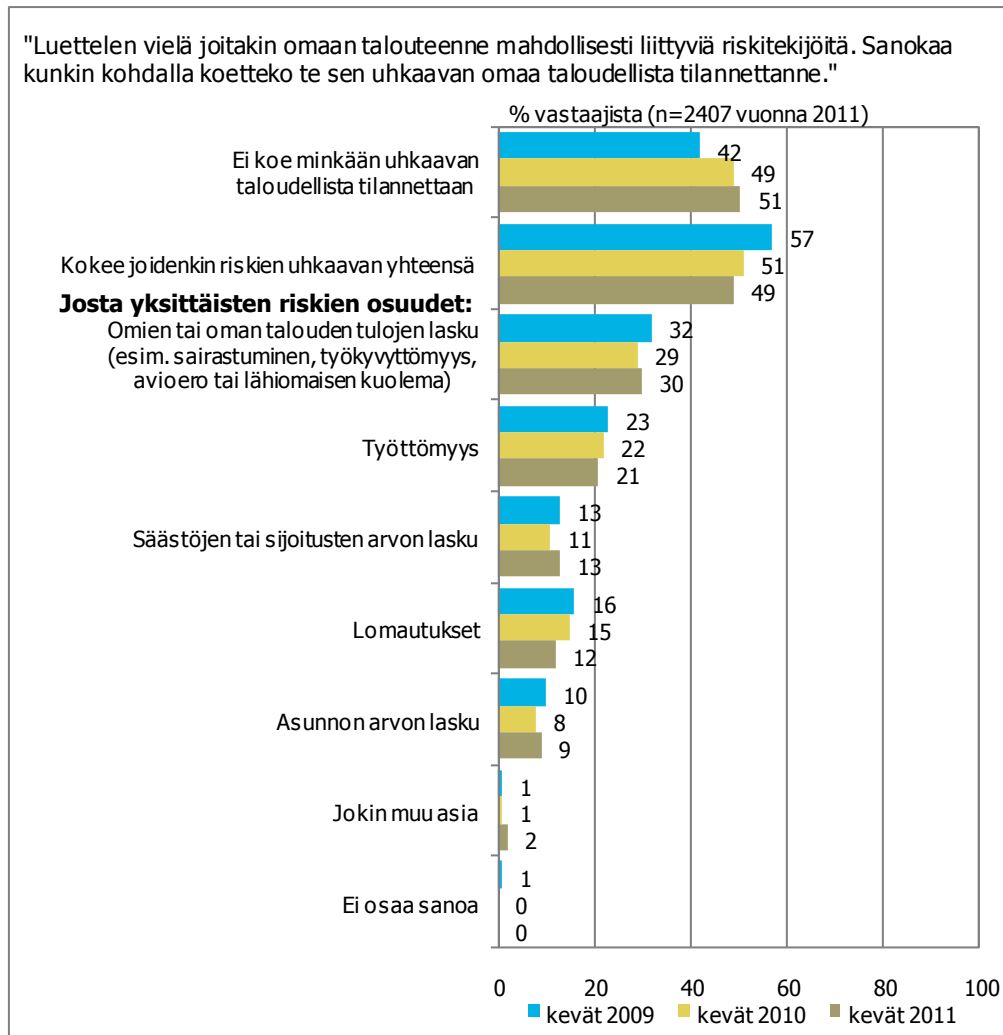
5.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Omaa taloudellista tilannettaan uhkaavia riskejä kokevien suomalaisten osuus on edelleen hieman laskenut. Vastaajille lueteltiin joukko heidän omaan talouteensa mahdollisesti liittyviä riskitekijöitä ja tällä hetkellä reilu puolet vastaajista ei koe minkään luetelluista riskeistä uhkaavan omaa talouttaan. Vuosi sitten osuus oli hieman alle puolet. Omien tai oman taloutensa tulojen lasku, joka johtuu esimerkiksi sairastumisesta, työttömyydestä, avioerosta tai lähiomaisen kuolemasta, koetaan edelleen suurimpana oman talouden riskitekijänä ja sen osuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla, 30 prosentissa. Sen sijaan työttömyyden ja lomautusten uhka on suomalaisten mielissä vähentynyt. Työttömyyden kokee uhaksi nyt 21 prosenttia ja lomautukset 12 prosenttia vastaajista. Säästöjen ja sijoitusten arvon laskun kokee uhkana tällä kertaa hieman suurempi osuus vastaajista kuin viime keväänä. Myös Tilastokeskuksen Kuluttajabarometrin mukaan kuluttajien luottamus talouteen on selvästi vahvempi kuin vuotta aikaisemmin, ja näkemykset sekä yleisestä että omasta työllisyyskehityksestä ovat vahvistuneet.

Riskejä kokevilla on muita useammin taloudellisia ja muita velvoitteita. Heitä on keskimääräistä useammin yksinhuoltajaperheissä, suurehkoja asuntolainoja omaavien joukossa (lainaa 80 000 - 100 000 euroa) sekä niillä suomalaisilla, joilla menee lainanhoitoon keskimääräistä suurempi osuus kuukausituloista. Keskimääräistä enemmän riskejä kokevia on myös niiden vastaajien keskuudessa, joilla on tällä hetkellä kaksi tai useampia kulutusluottoja. Ammattiryhmistä riskejä kokevat muita enemmän maanviljelijät ja yksityisyrittäjät sekä työttömät ja lomautetut. Sen sijaan johtavassa asemassa olevien, opiskelijoiden ja eläkeläisten keskuudessa heitä on keskimääräistä vähemmän.

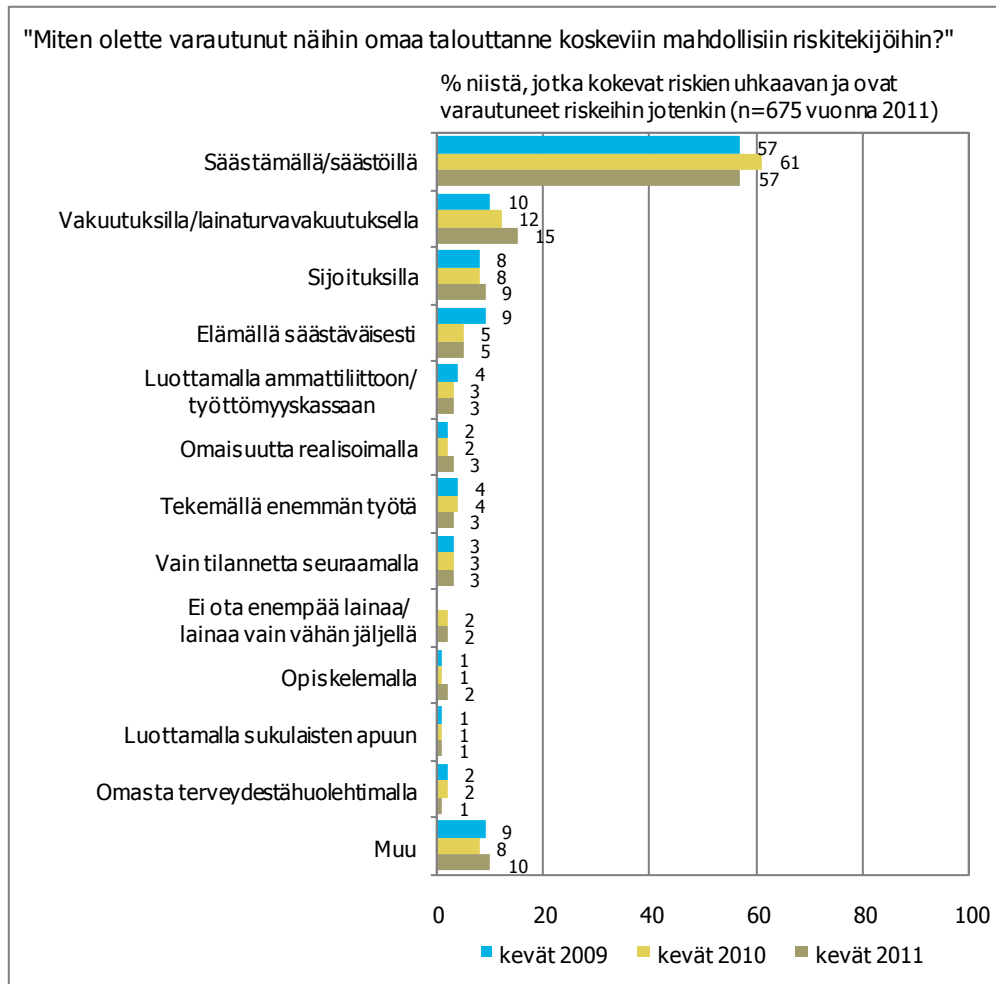
Vaikka työttömyyden uhkan kokeminen onkin keskimääräisesti vähentynyt hieman kaikilla suomalaisilla, on se nuorilla jatkanut kasvuaan. Nuorista, 18-24 -vuotiaista 36 prosenttia kokee tällä hetkellä työttömyyden uhkaa, kun osuus viime keväänä oli 31 prosenttia. Lisäksi edelleen ne, joilla lainanhoitomenojen osuus käytävissä olevista tuloista on suuri kokevat keskimääräistä useammin lomautusten ja työttömyyden uhkaavan omaa taloudellista tilannettaan. Sijoitustensa arvon laskua pelkävissä puolestaan on etenkin niitä, joilla on säästöjä ja sijoituksia pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa. Maanviljelijät ja yksityisyrittäjät sekä myös naiset miehiä useammin pelkäävät keskimääräistä enemmän omien tai taloutensa tulojen laskevan.

Kuvio 17a. Omaan talouteen liittyvät riskitekijät

Yleisin tapa varautua omaa taloutta koskeviin riskitekijöihin on edelleen säästäminen tai turvautuminen säästöihin. Nyt 57 prosenttia varautuvista mainitsi tämän varautumiskeinona. Jos siihen lasketaan yhteen sijoituksilla varautuneet, nousee säästämisen ja sijoittamisen osuus varautumiskeinona 66 prosenttiin. Vakuutusilla varautuminen on toiseksi yleisin varautumiskeino ja se on edelleen yleistynyt vuoden takaisesta. Muita keinoja, joita mainittiin, ovat muun muassa säästäväisemmin eläminen, työttömyyskassaan kuuluminen, tilanteen seuraaminen, omaisuuden realisointi sekä työnteon lisääminen.

Kuvio 17b. Omaan talouteen liittyviin riskitekijöihin varautuminen (spontaanit maininnan luokiteltuina)

5.2 Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Tällä hetkellä 13 prosenttia asuntoluotollisista näkee asuntolainansa liittyvän jonkun tai joitakin riskejä. Viime keväästä osuus oli noussut kahdella prosenttiyksiköllä, mutta taso on kuitenkin edelleen selvästi alempi kuin kevään 2009 17 prosenttia. Riskiprofiili oli jo viime keväänä muuttunut vuodesta 2009 ja muutos on tällä kertaa vielä edellistäkin selvempi. Eniten mainittu riski on korkojen nousu tai vaihtelu, jonka mainitsee nyt 57 prosenttia vastanneista, kun se viime keväänä huolestutti 40 prosenttia vastanneista ja keväällä 2009 vain joka neljättä. Tämä kuvaa hyvin tilannetta korkomarkkinoilla. Korkojen noususta ollaan huolestuneita yhtä lailla kaikissa kohderyhmissä, mutta erityisen paljon se huolettaa niitä, joilla menee hyvin suuri osa tuloista lainan hoitoon (vastaajamäärä kuitenkin pieni ja tulos vain suuntaa antava). Työllisyyskehityksen paraneminen näkyy siinä, että tällä hetkellä aiempaa harvempi näkee työttömyyden, lomautukset tai työasiat asuntolainansa liittyvänä riskinä. Tätä mieltä on viidesosa vastanneista, kun osuus vuosi sitten oli vielä 43 prosenttia.

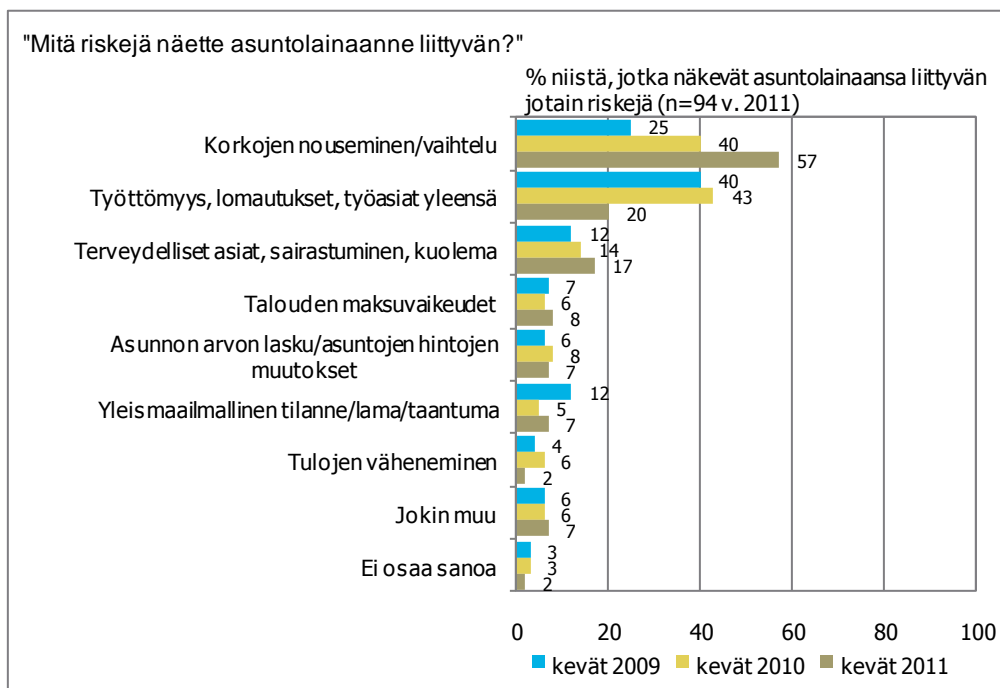
Suuria, yli 150 000 euron asuntolainoja omaavat kokevat asuntolainansa liittyvän riskejä merkittävästi useammin kuin ne, joilla on vähemmän asuntolainaa. Lisäksi näiden suurien asuntolainojen omaavien ja riskejä kokevien ero muihin asuntoluotollisiin on kasvanut selvästi viime keväästä. Riskejä kokevilla on lainan ta-

kaisinmaksuaika hieman pidempi kuin muilla asuntoluotollisilla ja lainojen lyhennykset ja korot vievät heillä selvästi suuremman osan kuukausituloista kuin muilla asuntoluotollisilla. Tällaisia, riskejä asuntolainassaan näkeviä, on keskimääräistä merkittävästi enemmän pikkulapsiperheiden keskuudessa.

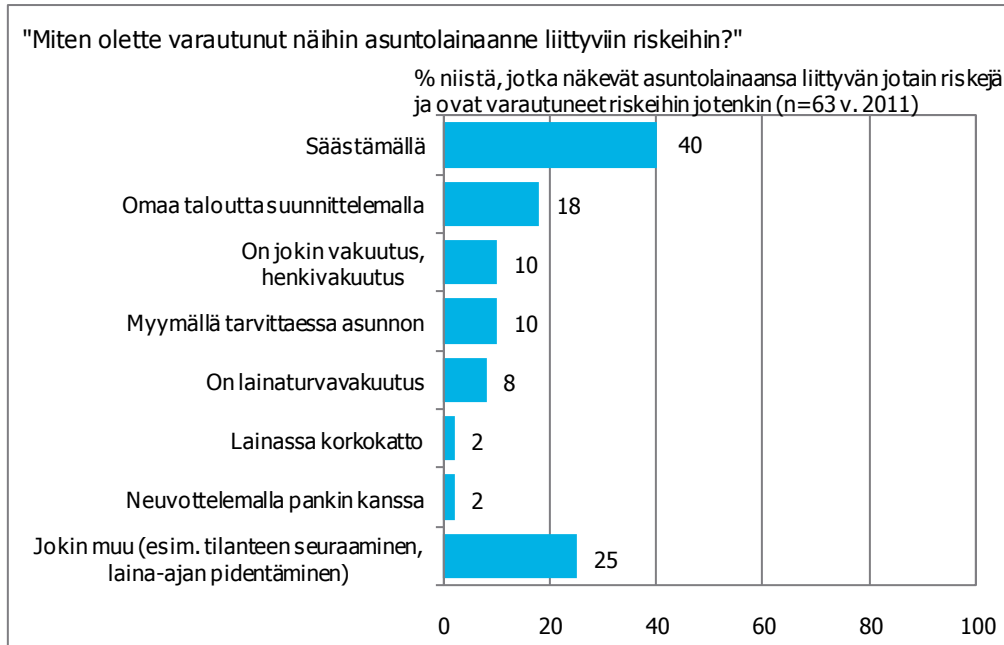
Kun tarkastellaan asuntolainansa riskejä liittävien vastauksia lainaturva- ja kuoleman varalta otettua henkivakuutusta koskeviin kysymyksiin, on tätä kautta riskeihin varautuminen edelleen keskimääräistä yleisempää. Sekä lainaturva- että henkivakuutus on merkittävästi useammin niillä, jotka liittävät jonkin tai joitakin riskejä asuntolainansa, mutta ero kaikkien asuntolainaa omaavien keskiarvoon ei ole enää niin suuri kuin vuosi sitten. Lisäksi tällä ryhmällä riskeihin varautuminen tileille säästämällä tai osakesijoituksilla on viimevuotista suurempaa ja myös keskivertoa suurempaa.

Avoimella kysymyksellä tarkennettiin myös sitä, miten riskejä kokeneet ovat varautuneet asuntolainansa riskeihin. Viimevuotista useampi on varautunut säästämällä tai omaa talouttaan suunnittelemalla. Säästämällä on pyrkinyt varautumaan 40 prosenttia riskejä asuntolainansa liittävästä ja niihin varautuvista ja joka kuudes kertoo varautuneensa omaa talouttaan suunnittelemalla. Samoin joka kuudes varautuu vakuutuksilla, joko lainaturvalla tai esimerkiksi henkivakuutuksella.

Kuvio 18a. Asuntolainaan liittyvät riskit (spontaanit maininnan luokiteltuina)

Kuvio 18b. Asuntolainaan liittyviin riskeihin varautuminen (spontaanit maininnan luokiteltuina)

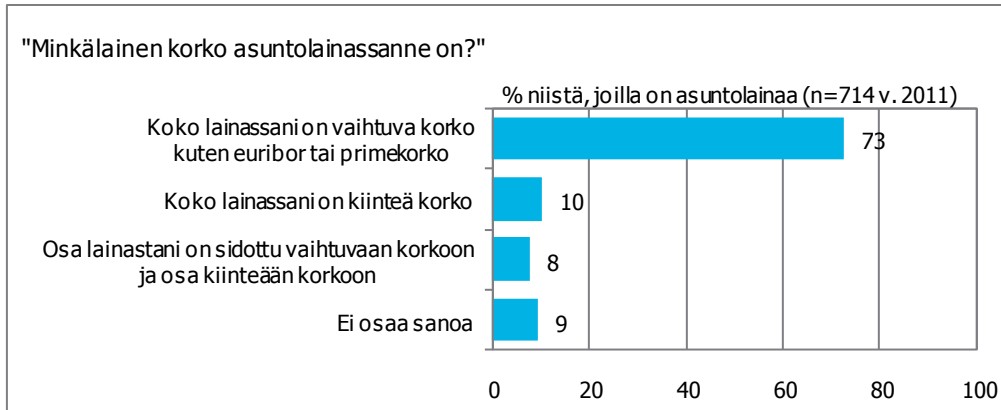
5.3 Asuntolainan korkosidonnaisuus

Tänä vuonna selvitettiin vastaajien asuntolainan korkosidonnaisuutta kysymällä uutena kysymyksenä sitä, onko koko lainassa vaihtuva tai kiinteä korko, vai onko osa lainasta sidottu vaihtuvaan ja osa kiinteään korkoon. Lisäksi selvitettiin lainan lyhennystapaa kysymällä, miten korkotason muutos vaikuttaa vastaajan asuntolainan maksuerään.

Lähes kolmella neljästä asuntovelallisesta on koko lainassaan vaihtuva korko, kuten euribor tai primekorko. Joka kymmenes asuntolaina on tämän tutkimuksen mukaan sidottu kiinteään korkoon ja kahdeksalla prosentilla on osa lainasta vaihtuva- ja osa kiinteäkorkoista. Lisäksi yhdeksän prosenttia ei osannut kertoa asuntolainansa korkosidonnaisuutta. Asuntolainan sitominen osittain vaihtuvaan ja osittain kiinteään korkoon näyttää olevan yleisempää uudemmissa, viimeisen vuoden aikana otetuissa asuntolainoissa kuten myös tavallisempaa pääkaupunkiseudulla kuin muulla Suomessa.

Ne vastaajat, jotka kokevat asuntolainansa liittyvän joitakin riskejä ovat puolestaan muita useammin sitoneet osan lainastaan vaihtuvaan ja osan kiinteään korkoon. Niistä, joiden asuntolaina on sidottu pelkästään vaihtuvaan korkoon, 12 prosentilla on lainassaan korkokatto varmistamassa, ettei korko nouse yli sovitun rajan.

Kuvio 19. Minkälainen korko asuntolainassa on

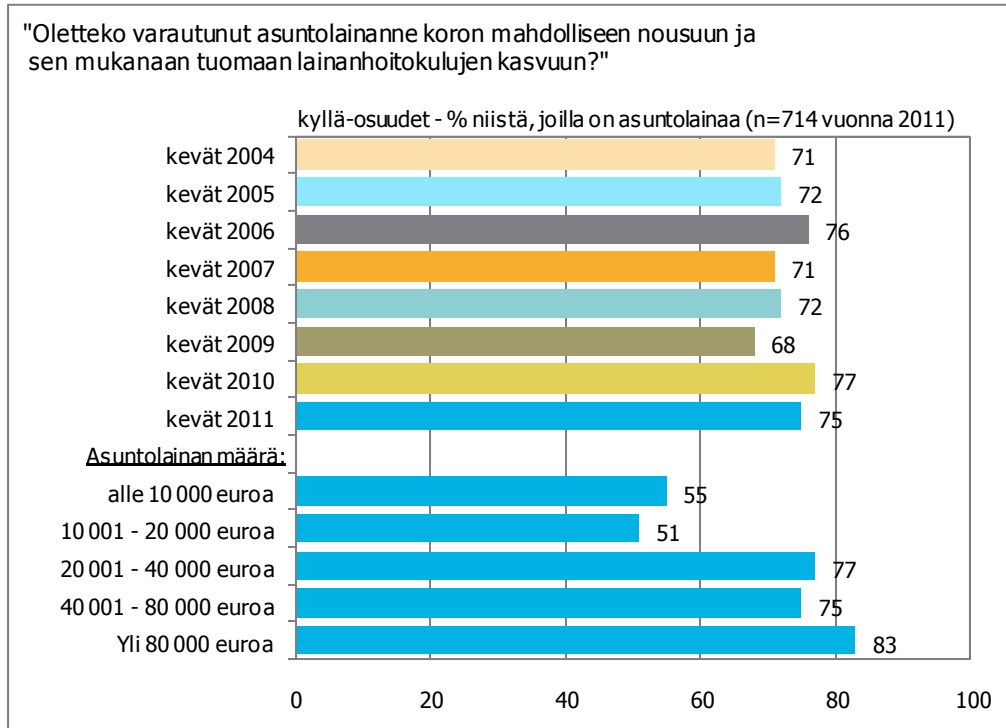
5.4 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

Korkotaso oli haastattelujen aikaan lähtenyt hienoiseen nousuun ja sen on arvioitu edelleen nousevan, joten varautuminen korkojen nousun varalta nähdään tällä hetkellä selvästi tarpeellisena. Kun keväällä 2009 asuntoluotollisista reilut kaksi kolmasosaa oli varautunut asuntolainan koron nousuun ja sen mukanaan tuomaan lainanhoitokulujen kasvuun, nousi varautuneiden osuus viime keväänä 77 prosenttiin ja osuus on pysynyt edelleen korkealla ollen nyt 75 prosenttia.

Muita useammin koron nousuun ovat edelleen varautuneet ne, joilla on suurimmat asuntolainat. Kun viime keväänä yli 80 000 euroa asuntolainaa omaavista lähes 85 prosenttia kertoi varautuneensa asuntolainan koron nousuun, on varautuneiden osuus tälläkin hetkellä tässä isoimpien asuntolainojen ryhmässä 83 prosenttia. Pieniä, alle 20 000 euron asuntolainoja omaavien ryhmässäkin korkotason nousuun varautuneita on edelleen yli puolet.

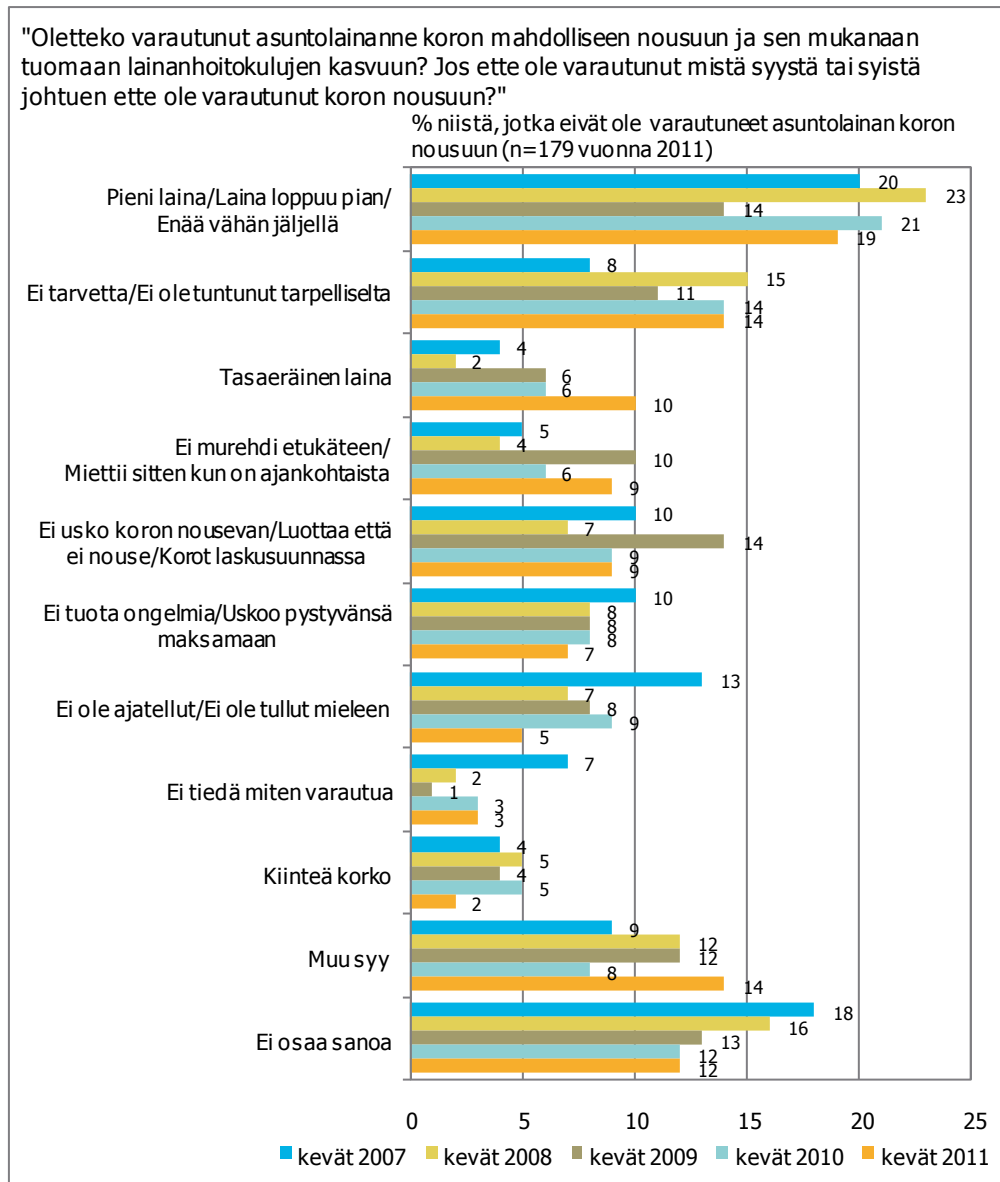
Koron nousuun ovat varautuneet etenkin viimeisten kahden vuoden aikana asuntolainaa ottaneet, 29-34 -vuotiaat sekä pikkulapsiperheet. Varautuminen on hieman yleisempää korkeammin koulutetuilla, mutta ero kokonaistulokseen ei ole merkitsevä.

Kuvio 20a. Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

Vastaajilta, jotka eivät ole varautuneet koron mahdolliseen nousuun, kysyttiin tälläkin kertaa, mistä syystä tai syistä johtuen he eivät ole varautuneet. Tavallisin syy edelleen on se, että laina on niin pieni tai laina loppuu pian. Osuus on suunnilleen viime vuoden tasolla ja tätä mieltä on noin reilu viidennes. Kun keväällä 2009 toiseksi yleisin syy varautumattomuudelle oli se, että uskottiin korkotason pysyvän alhaisena tai jatkavan laskuaan, jo viime keväänä tämän perustelun sanoi vain alle kymmenesosa vastanneista. Osuus on sama tälläkin kertaa. Tämä kuvaa tilannetta korkomarkkinoilla. Edelleen kuitenkin varsin monille korkotason nousuun varautuminen ei ole tuntunut tarpeelliselta, se ei ole tullut mieleen, se ei tuota ongelmia, tai sitä mietitään vasta sitten, kun se on ajankohtaista.

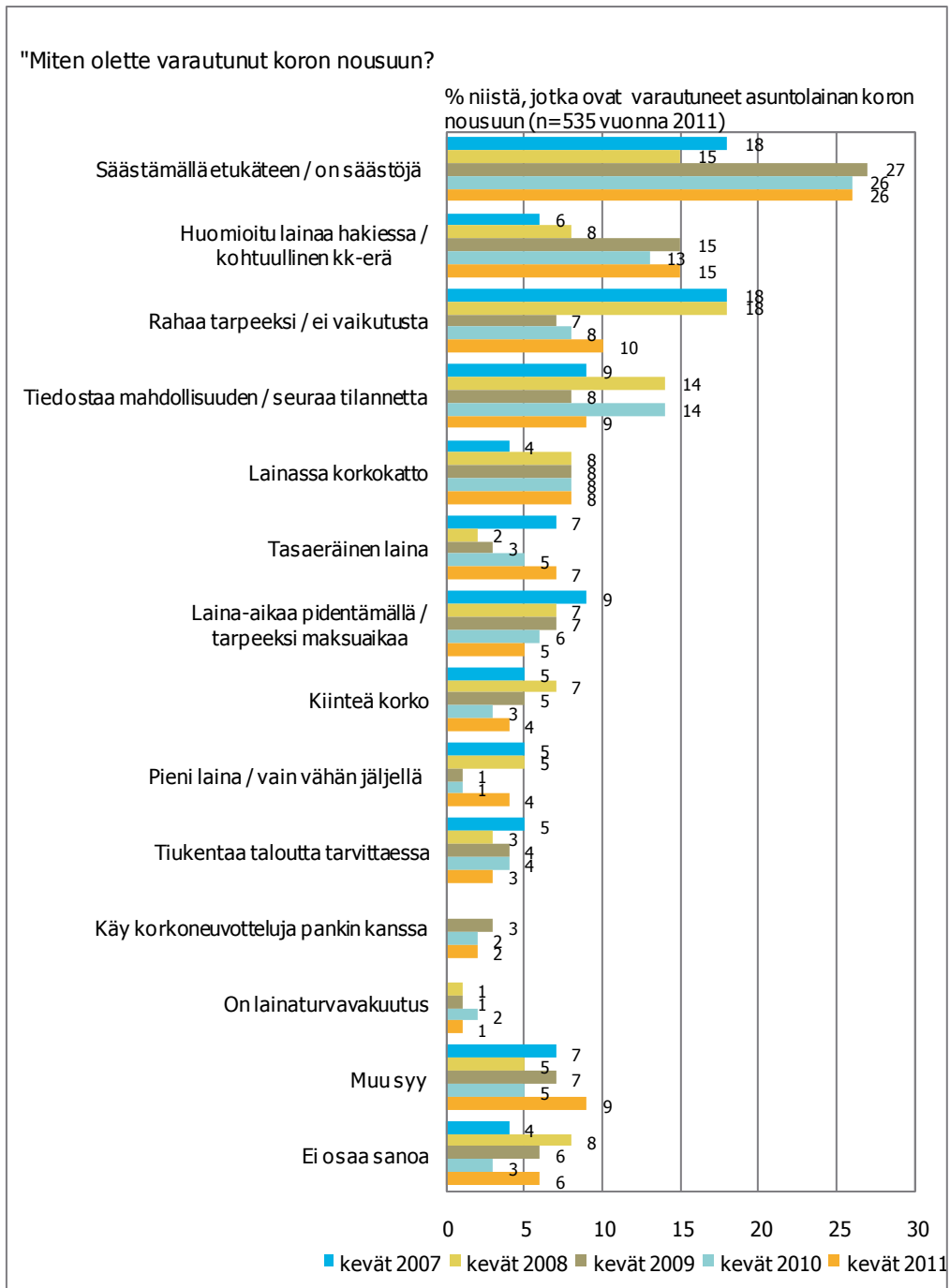
Kuvio 20b. Miksi ei ole varautunut mahdolliseen koron nousuun (spontaanit maininnan luokiteltuina)

Niin ikään korkojen nousuun varautuneilta kysyttiin, miten he ovat siihen varautuneet. Säästäminen on edelleen yleisin varautumiskeino ja nytkin reilu neljännes ilmoittaa varautuneensa säästämällä etukäteen tai säästöillä. Samoin koron nousun huomiointi jo lainaa hakiessa tai kohtuullisella kuukausierällä on edelleen tärkeä varautumiskeino. Korkokatolla varautuminen on edellisvuosien tasolla.

Ne vastaajat, jotka katsovat asuntolainansa liittyvät jotain riskejä ovat varautuneet lainan koron nousuun keskimääräistä useammin, mutta heillä varautuminen on ollut enemmänkin ajatuksen tasolla tapahtuvaa tilanteen tiedostamista ja seuraamista. Heistä myös keskimääräistä suuremmalla osuudella olisi rahaa enemmänkin, joten koronnousulla ei olisi suurtakaan vaikutusta.

Kuvio 20c. Miten on varautunut koron nousuun (spontaanit maininnan luokiteltuina)

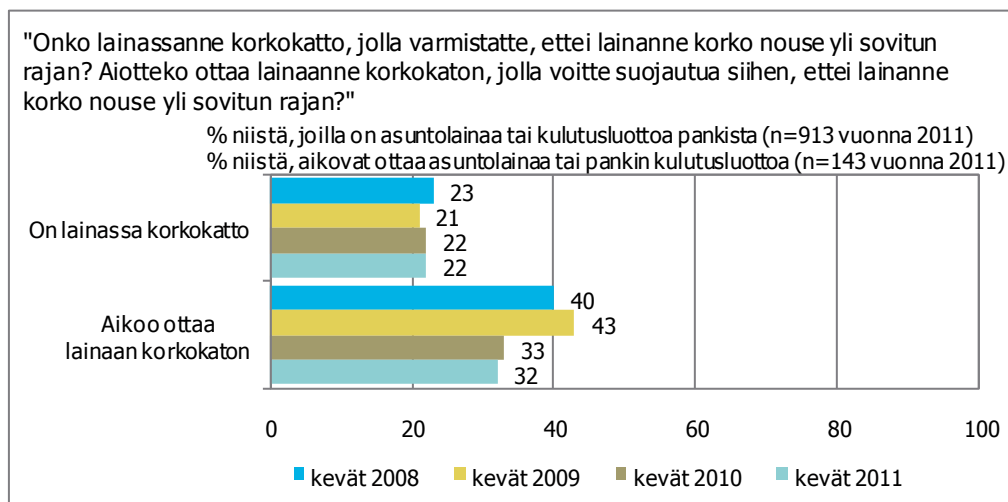

5.5 Lainaan liitetty korkokatto

Osa lainanottajista varautuu lainanottoon liittyviin riskeihin ottamalla lainaansa korkokaton, jolla voi varmistua, ettei korko nouse yli sovitun rajan. Tällä hetkellä niistä, joilla on asuntolainaa tai kulutusluottoa pankista, 22 prosentilla on lainassaan korkokatto. Osuus on pysynyt ennallaan. Tyypillisimmin korkokatto on alle vuosi sitten otetuissa asuntolainoissa, joista 27 prosentissa on korkokatto. Korkokatto on keskimääräistä selvästi tavallisempi niillä, joilla kuukausituloista menee yli 40 prosenttia lainanhoitomenoihin ja ensiasunnon ostajilla.

Kaikilta niiltä, jotka aikovat ottaa asuntolainaa tai pankin kulutusluottoa, kysyttiin myös suhtautumista korkokattoon. Tällä hetkellä kaikista asuntolainaa tai pankin kulutusluottoa ottavista kolmannes aikoo ottaa lainaansa korkokaton. Osuus on viime kevään tasolla.

Kuvio 21. Korkokatto

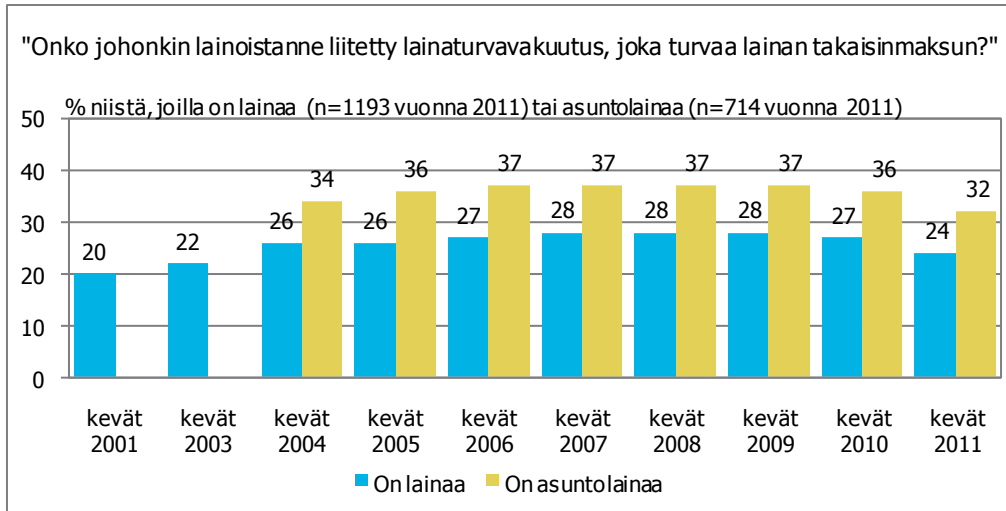

5.6 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset

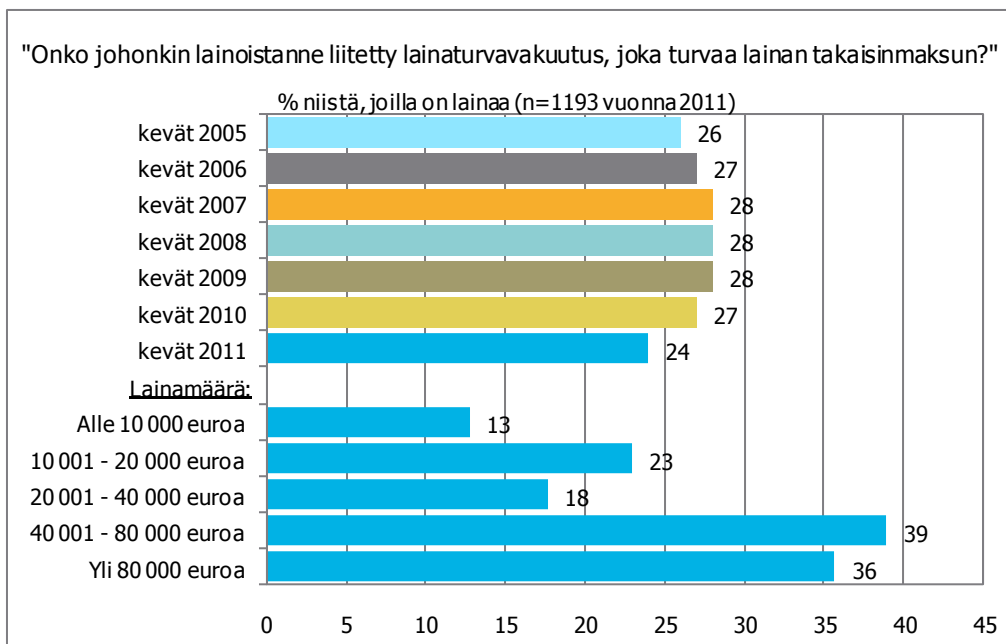
Lainan takaisinmaksun sujumisen suunnitelmien mukaan yllättävissäkin elämäntilanteissa voi varmistaa ottamalla lainaturvavakuutuksen. Vuonna 2001, eli kymmenen vuotta sitten, joka viidennellä lainanottajalla oli lainaturvavakuutus, ja osuus kasvoi tasaisesti vuoteen 2009 saakka, jolloin se oli 28 prosenttia ja viime keväänäkin vielä 27 prosenttia. Nyt tehdyn mittauksen mukaan lainaturvavakuutusten ottajien määrän kasvu näyttää taittuneen. Tällä hetkellä lainaturvavakuutus on noin joka neljännellä lainaa omaavalla. Tavallisimmin lainaturva on liitetty asuntolainaan. Nyt kuitenkin asuntovelallistenkin keskuudessa lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on viimekevään 36 prosentin taso alempi, 32 prosenttia. Niistä, joilla on vain jotain kulutusluottoa lainaturvavakuutus, on tällä hetkellä 14 prosentilla, vuosi sitten 17 prosentilla.

Lainaturvavakuutuksen omaavien osuus on viime kevääseen verrattuna alempi erityisesti asuntolainansa 3-5 vuotta sitten ottaneiden vastaajien keskuudessa. Eroa kevääseen 2010 on 12 prosenttiyksikköä. Sen sijaan alle vuosi sitten asuntolainaa ottaneiden keskuudessa lainaturvavakuutus on 4 prosenttiyksikköä suuremmalla osuudella kuin vuosi sitten.

Kuvio 22a. Lainaturvavakuutukset

Kuvio 22b. Lainaturvavakuutukset lainan suuruuden mukaan

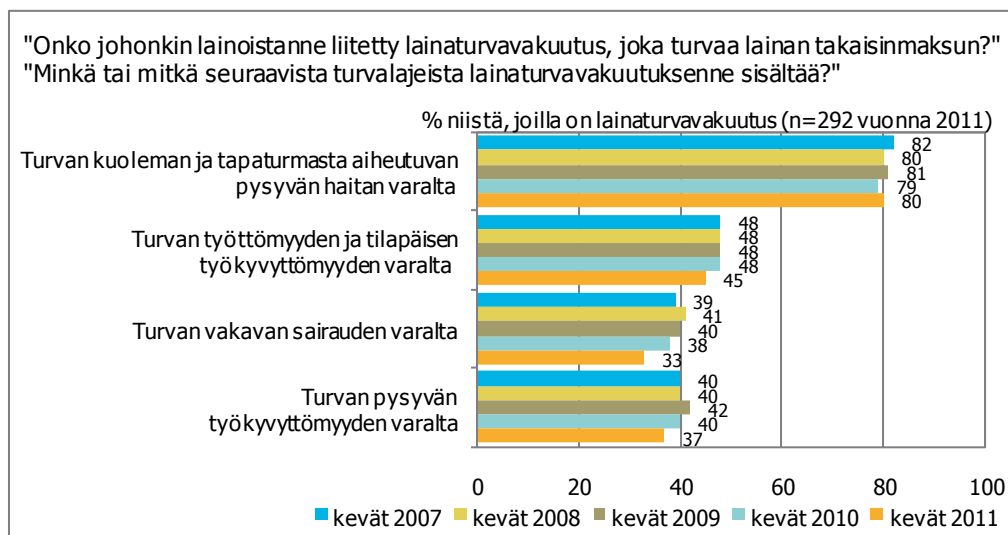

Lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus lisääntyy lainamäärän noustessa, mutta suurimmat lainaturvaosuudet ovat tällä kertaa keskisuuria asuntolainoja omaavien ryhmässä. Tällä hetkellä 40 000 – 80 000 euroa asuntolainaa omaavista 39 prosentilla on lainaturvavakuutus, ja osuus on noussut viime vuoden 35 prosentista. Lainaturvavakuutuksen suosio on sen sijaan alentunut yli 80 000 euroa asuntolainaa omaavien keskuudessa, jossa lainaturvavakuutuksen omaavien osuus on tällä hetkellä 36 prosenttia, kun osuus viime keväänä oli 43 prosenttia. Yli 80 000 euroa asuntolainaa omaavien ryhmällä näyttää olevan tämän vuoden tulosten perusteella edellisvuotista hieman useammin pelkkä henkivakuutus taloutensa puskurina kuolemantapauksen varalta.

Lainaturvavakuutukset ovat edelleen yleisempiä niillä, joilla velanhoitomenot suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ovat keskimääräistä suuremmat. Kun lainanhoitokulujen osuus tuloista ylittää 20 prosentin rajan, on lainaturvavakuutus jo keskimääräistä merkitsevästi yleisempi. Samoin lainaturvavakuutukset ovat tavallisia ensiasunnon ostajilla, joista nyt 36 prosentilla on lainaturvavakuutus. Asunnon vaihtajista 29 prosentilla on tällä hetkellä lainaturvavakuutus. Ensiasunnon ostaneiden halukkuus ottaa lainaansa lainaturvavakuutus on kuitenkin alentunut suhteessa enemmän kuin asunnon vaihtajien halukkuus lainaturvavakuutukseen, sillä viime keväänä ensiasunnon ostaneista 42 prosentilla oli lainaturvavakuutus ja asuntoa vaihtaneista 27 prosentilla. Lainaturvavakuutukset ovat lisäksi yleisempiä niillä, joilla on lainassaan myös korkokatto.

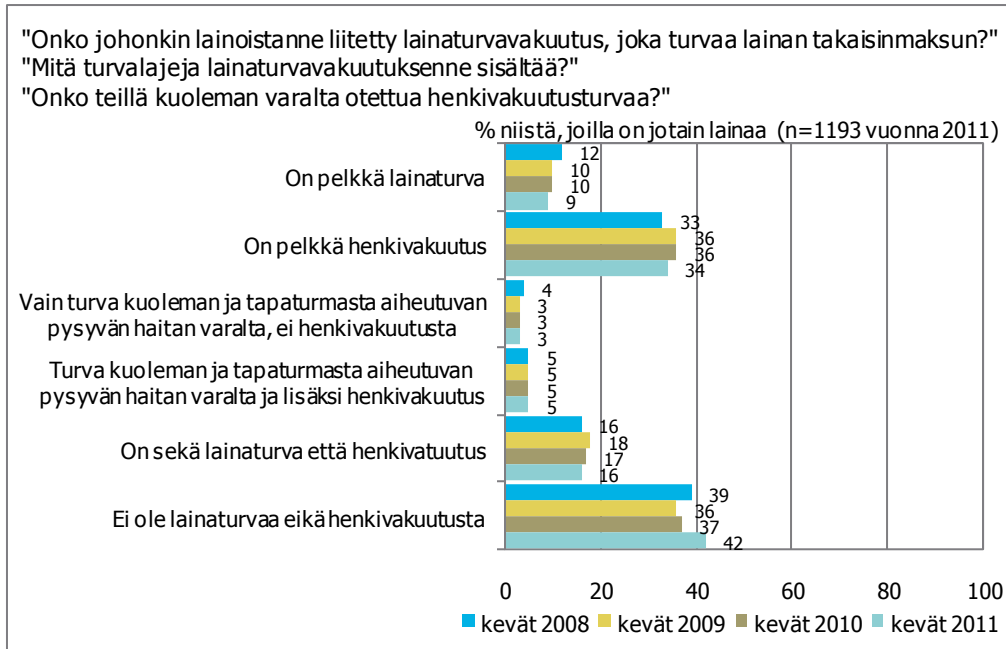
Suurin osa eli 80 prosenttia lainaturvavakuutuksen ottajista on ottanut vakuutuksen kuoleman ja tapaturmasta aiheutuvan pysyvän haitan varalta. Vajaalla puolella lainaturvavakuutuksen ottaneista vakuutus sisältää turvan työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta. Lisäksi reilulla kolmanneksella on turva työkyvyttömyyden ja kolmanneksella vakavan sairauden varalta. Kuoleman ja tapaturmasta aiheutuvan pysyvän haitan varalta otettua turvaa lukuun ottamatta eri turvalajien osuudet ovat viimekeväästä alempia. Vakavan sairauden ja pysyvän työkyvyttömyyden varalta otettujen turvalajien osalta trendi näyttäisi olevan laskeva.

Kuvio 22c. Lainaturvavakuutusten turvalajit

Monella lainanottajalla on myös henkivakuutus, joka voi toimia talouden puskurina kuoleman varalta. Kaikista lainaa tai luottoa ottaneista noin kolmanneksella on pelkkä henkivakuutus, noin joka kuudennella on sekä lainaturva että henkivakuutus, ja vajaa kymmenesosa omaa pelkän lainaturvan. Sekä lainaturva- että henkivakuutuksen omaavien, kuten myös pelkän henkivakuutuksen tai lainaturvan omaavien osuudet ovat laskeneet hieman vuodentakaisesta. Yli 40 prosenttia lainanottajista ei ole ottanut lainaturvaa eikä henkivakuutusta ja tämä osuus on kasvanut viime kevään tasosta 5 prosenttiyksiköllä. Niitä, joilla ei ole lainaturvaa eikä henkivakuutusta on viimekeväästä enemmän toisaalta nuorten alle 28-vuotiaiden ja toisaalta taas johtavassa asemassa tai yrittäjänä olevien asuntovelallisten keskuudessa.

Kuvio 22d. Lainaturvan ja henkivakuutuksen yhdistäminen

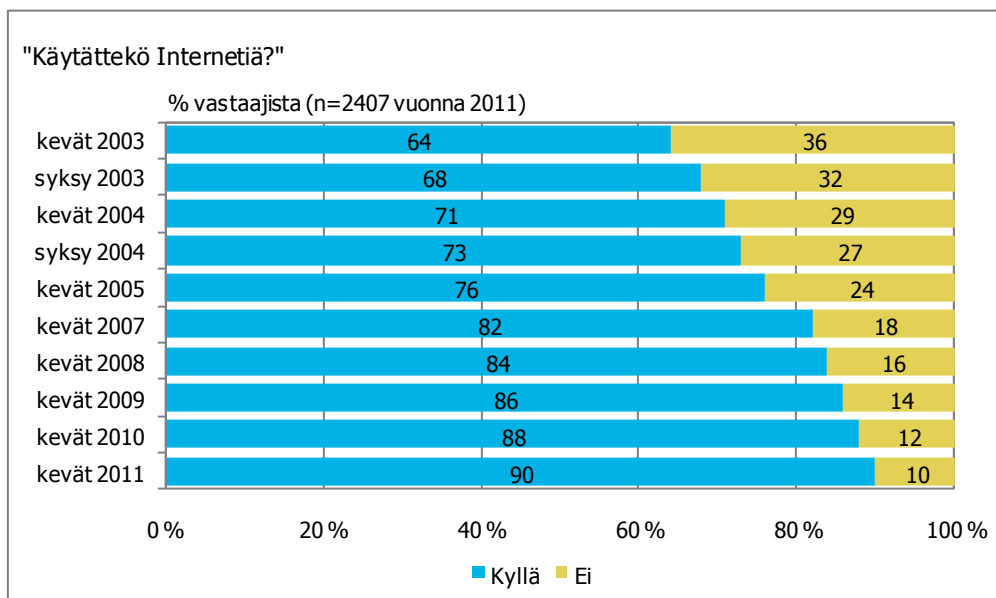
6. MAKSAMINEN

6.1 Internetin käyttö yleensä

Viimeisen vuoden aikana Internetin käyttäjien osuus on edelleen hieman kasvanut ja nyt 90 prosenttia suomalaisista käyttää Internetiä vähintään silloin tällöin. Käyttö on lisääntynyt erityisesti yli 50-vuotiaiden keskuudessa. Kaikista 50-59 -vuotiaista Internetiä käyttää jo 90 prosenttia ja 60-69 -vuotiaistakin Internetin käyttäjiä on 76 prosenttia. Vuosi sitten osuudet olivat 85 prosenttia ja 68 prosenttia.

Vuosi sitten Internetin käyttäjiä oli suhteellisesti eniten 15-28 -vuotiaissa, nyt Internetiä eniten käyttävien ryhmä on laajentunut käsittämään kaikki 15-39 -vuotiaat. Heistä lähes jokainen käyttää Internetiä vähintäänkin silloin tällöin.

Kuvio 23. Internetin käyttäjät

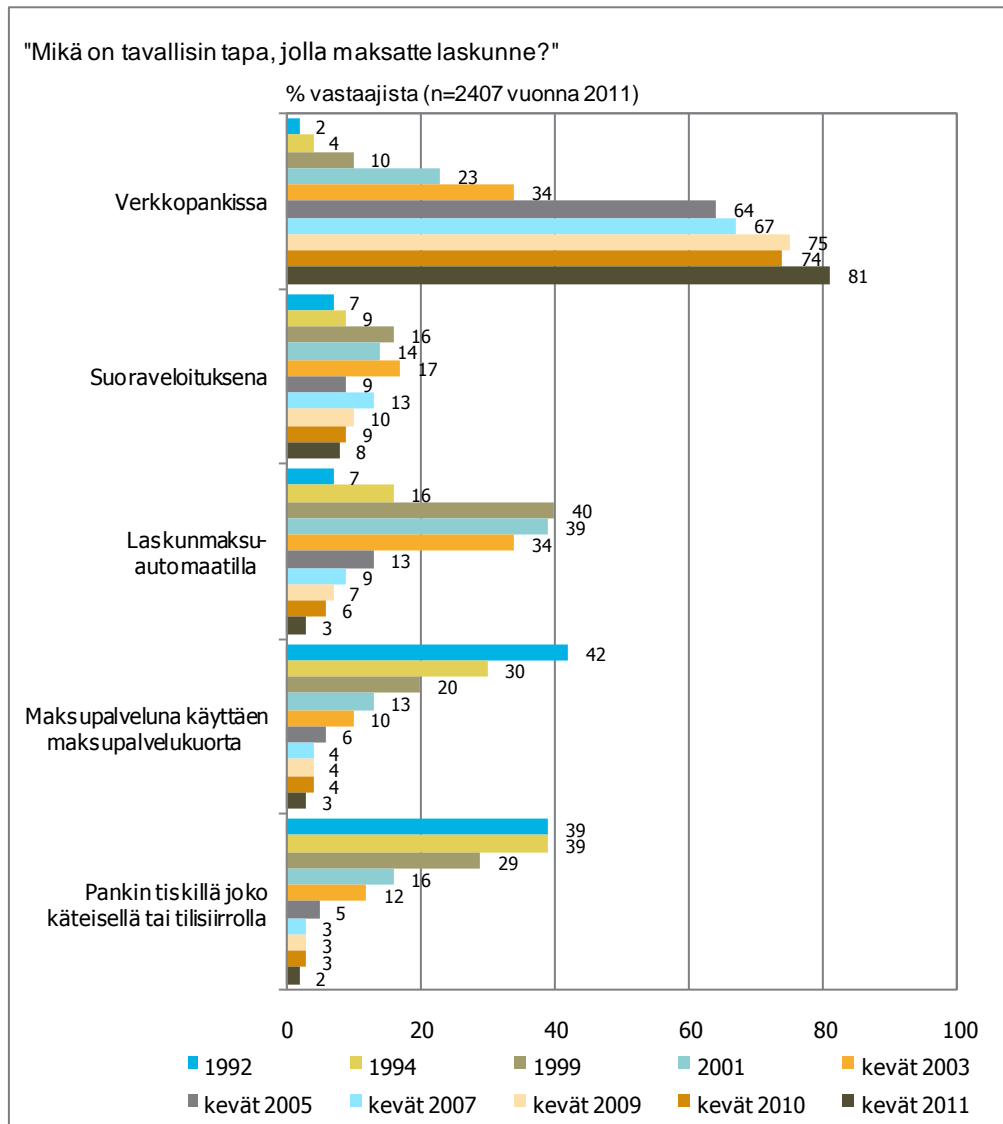
6.2 Laskunmaksutavat

Tutkimuksen pitkäaikainen laskunmaksutapoja koskeva vuosittaisten tulosten seuranta kertoo hyvin suomalaisten pankkiasioinnissa vuodesta 1992 tähän päivään tapahtuneesta muutoksesta. Kehityksen taustalla on Internetin käytön voimakas kasvu. Kun vielä 18 vuotta sitten vain kaksi prosenttia maksoi laskunsa pääasiallisesti verkkopankissa, tällä hetkellä verkkopankissa laskunsa maksaa 81 prosenttia suomalaisista. Verkkopankkia pääasiallisena maksutapanaan käyttävien osuus on kasvanut vuodentakaisesta seitsemällä prosenttiyksiköllä.

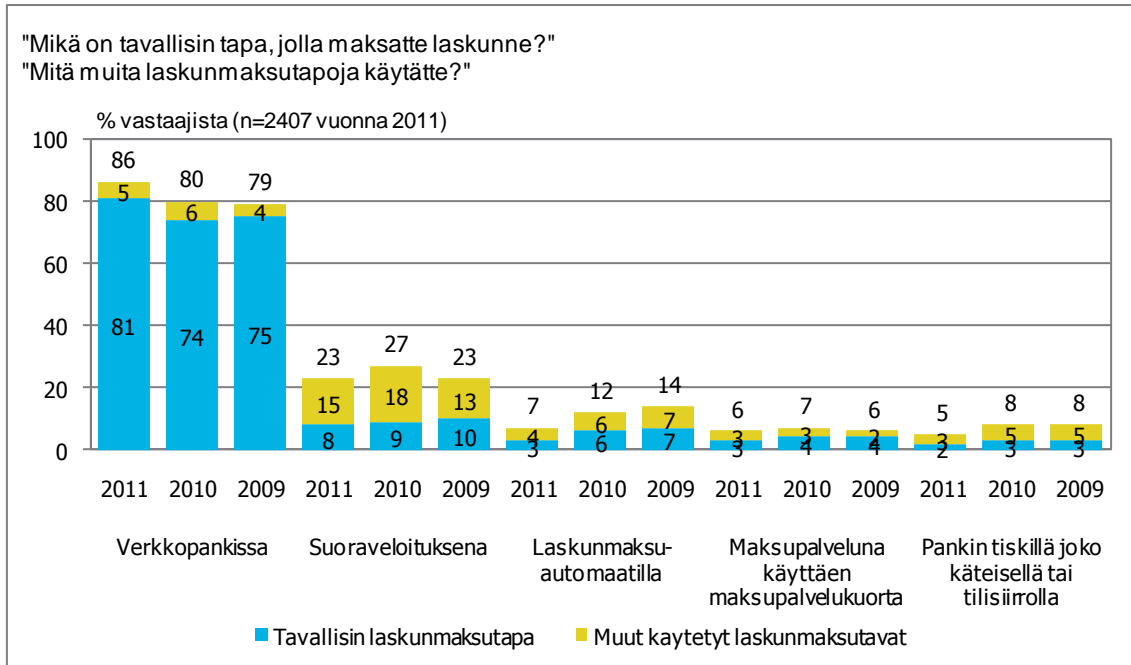
Samaan aikaan, kun verkkopankissa maksavien määrä on kasvanut, on muiden laskunmaksutapojen käyttö tavallisimpana maksutapana laskenut. Tavallisimmin pankin tiskillä maksavien osuus on laskenut hieman vuodentakaisesta, nyt enää kaksi prosenttia maksaa laskunsa tavallisimmin pankin tiskillä. Suoraveloitusta pääasiallisesti käyttävien osuus on laskenut kahdeksaan prosenttiin, mutta toissijaisena maksutapana sitä käytetään edelleen eniten. Laskunmaksuautomaatin pääasiallinen käyttö on laskenut suhteessa eniten, kuu-desta prosentista kolmeen prosenttiin. Tähän on vaikuttanut myös se, että laskunmaksuautomaatien määrää

on vähennetty. Maksupalvelukuoren käyttö pääasiallisena laskunmaksutapana on sekin vähentynyt ja sitä käyttävien osuus on nyt kolme prosenttia.

Kuvio 24a. Tavallisimmat laskunmaksutavat

Kuvio 24b. Tavallisin ja muut laskunmaksutavat yhteensä

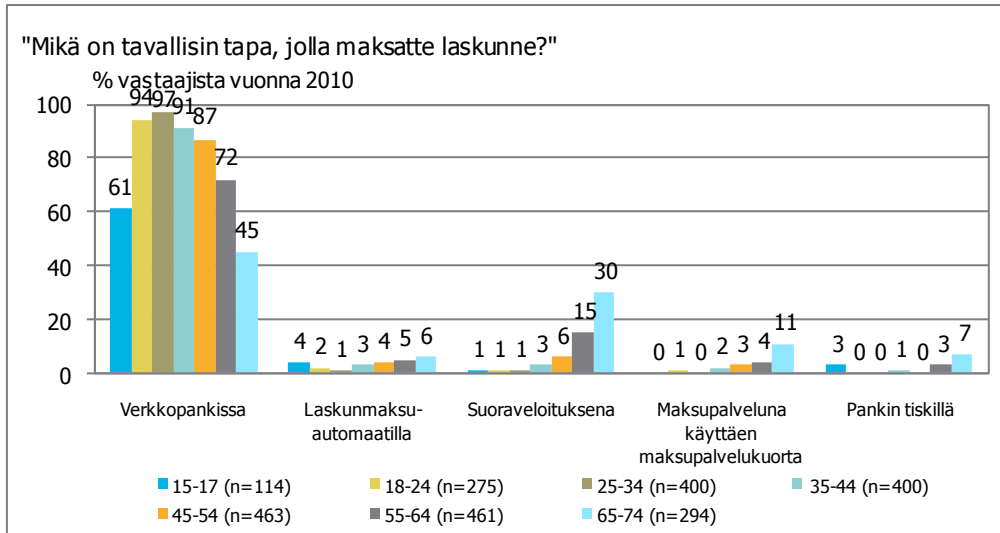

Verkkopankissa maksaminen on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä, mutta suurinta kasvu on ollut 45-64 -vuotiaiden keskuudessa. Heistä keskimäärin 11 prosenttiyksikköä viimekeväistä suurempi osuus käyttää nyt verkkopankkia pääasiallisena laskujen maksutapanaan. Vuoteen 2008 asti suoraveloitusta oli yli 65-vuotiaiden tavallisin laskunmaksutapa mutta vuonna 2009 verkkopankin käyttö ohitti suoraveloituksen tavallisimpana laskunmaksutapana myös yli 65-vuotiailla ja verkkopankin käytön kasvu on jatkunut edelleen. Tällä hetkellä jo 45 prosenttia yli 65-vuotiaista kertoo maksavansa laskut tavallisimmin verkossa, kun vuosi sitten osuus oli 43 prosenttia. Kaikista 18-39 -vuotiaista suomalaisista 96 prosenttia maksaa tällä hetkellä laskunsa pääasiallisesti verkossa, vuosi sitten osuus on 91 prosenttia.

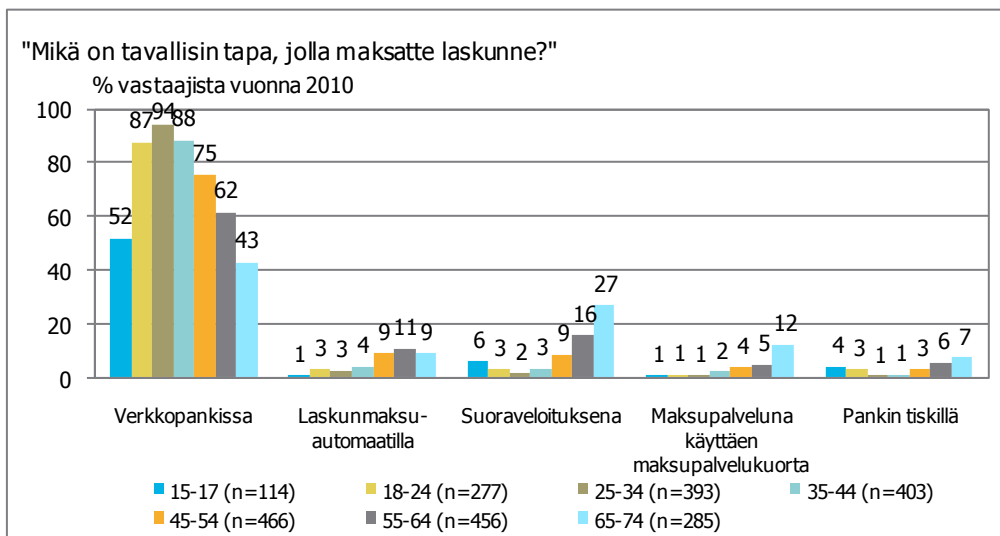
Suoraveloituksen käyttö on viimeisen vuoden aikana edelleen vähentynyt alle 65-vuotiaiden keskuudessa, mutta sen sijaan hieman lisääntynyt sitä iäkkäämpien suomalaisten keskuudessa. Tällä hetkellä 30 prosenttia yli 65-vuotiaista käyttää pääasiallisena laskujen maksutapanaan suoraveloitusta, kun vuosi sitten osuus oli 27 prosenttia. Saattaa olla, että aiemmin laskunmaksuautomaattia käyttäneet iäkkäämmät suomalaiset ovat automaattien määrän vähennyttyä siirtyneet käyttämään suoraveloitusta.

Matkapuhelimen mobiilipalvelujen hyödyntäminen laskujen verkkomaksamisessa ei ole lisääntynyt vuoden takaisesta, ja matkapuhelimella maksavien osuus on edelleen prosentin luokkaa.

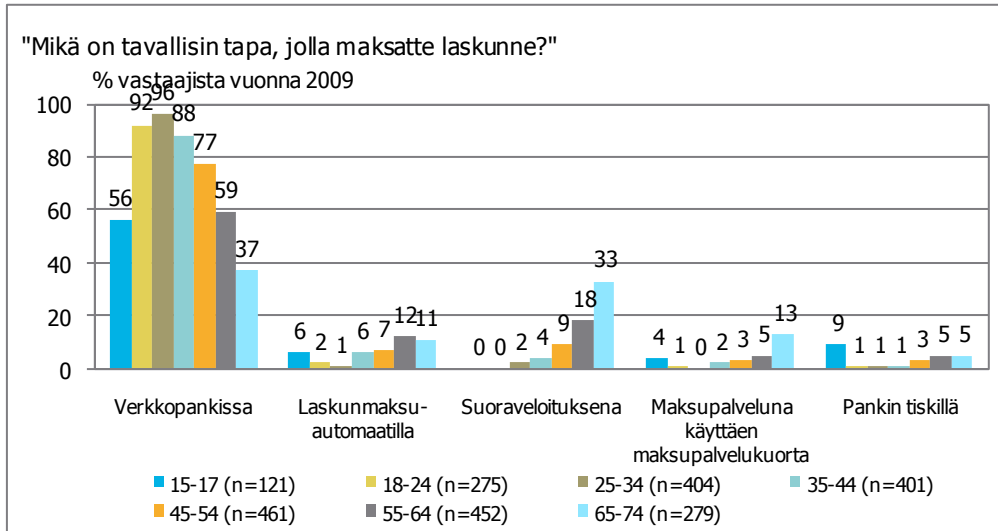
Kuvio 24c. Tavallisin laskunmaksutapa ikäryhmittäin 2011

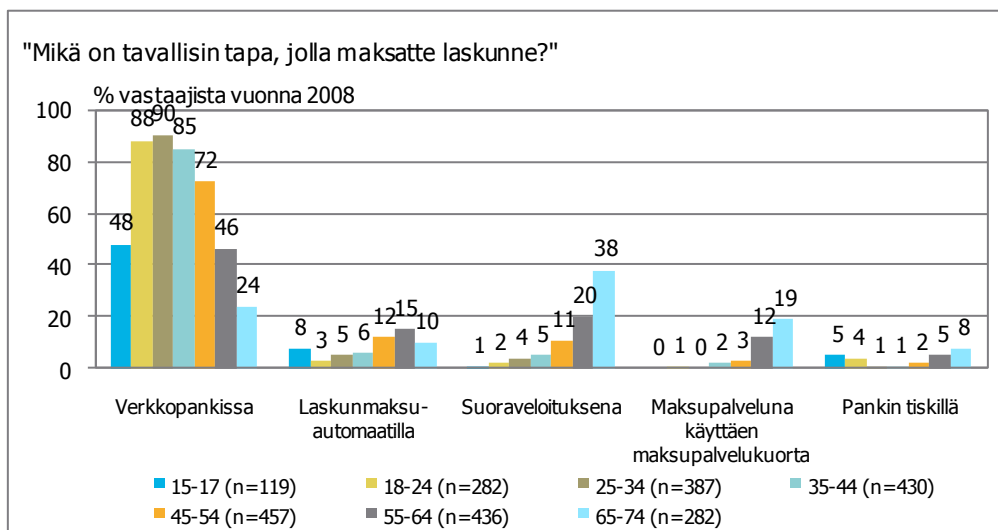
Kuvio 24d. Tavallisin laskunmaksutapa ikäryhmittäin 2010

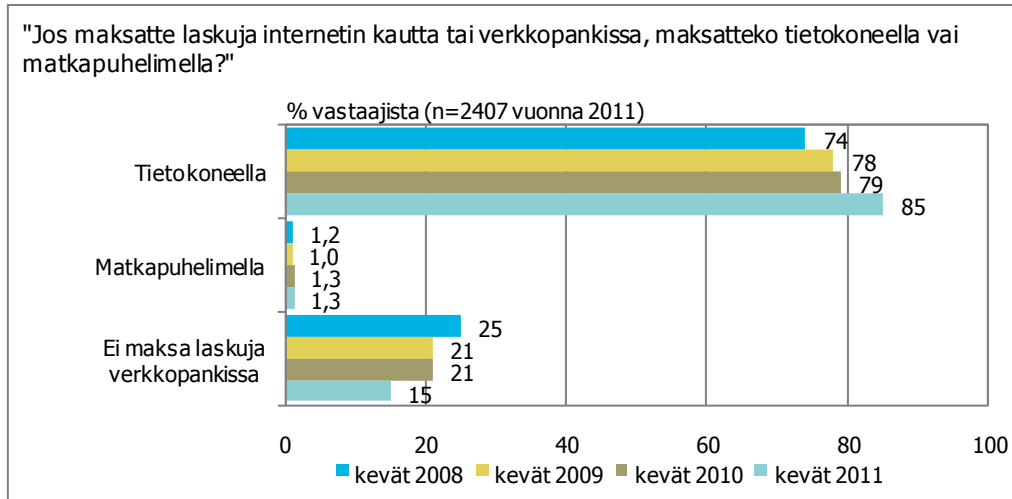
Kuvio 24e. Tavallisin laskunmaksutapa ikäryhmittäin 2009

Kuvio 24f. Tavallisin laskunmaksutapa ikäryhmittäin 2008

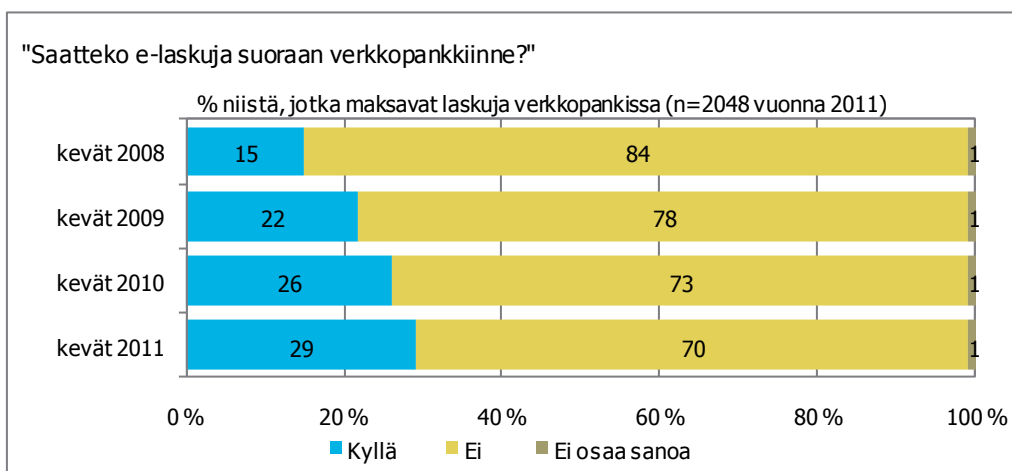
Kuvio 24g. Verkkopankin käyttö tietokoneella vai matkapuhelimella

6.3 E-laskupalvelut

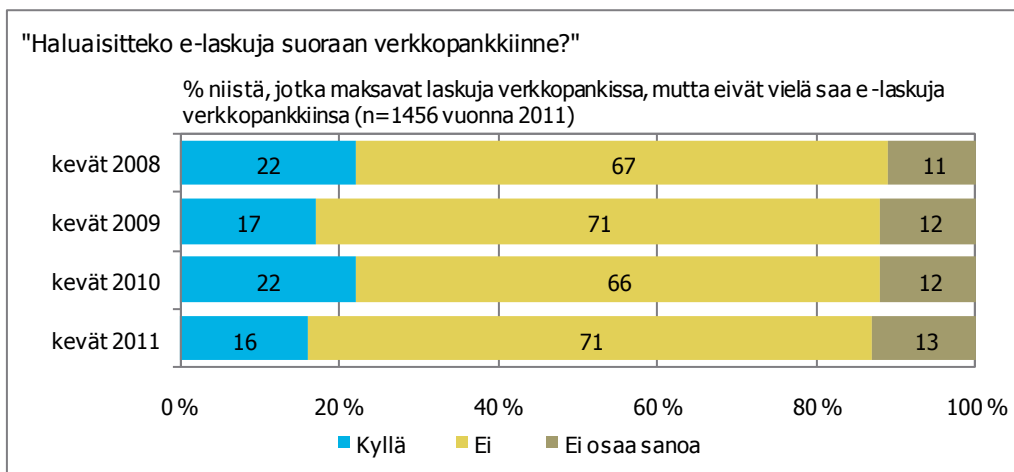
E-laskupalvelujen käyttö on kuluneen vuoden sisällä edelleen lisääntynyt. Verkkopankissa maksavista nyt jo 29 prosenttia saa e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa. Vuosi sitten heitä oli reilu neljännes ja vuonna 2008 vain 15 prosenttia. Muita yleisemmin e-laskuja verkkopankkiinsa saavat edelleen 25-34 -vuotiaat, joista nyt noin 37 prosenttia käyttää e-laskupalveluita. E-laskupalveluiden käytön kasvu on ollut suurinta yli 65-vuotiaiden verkkopankissa maksavien keskuudessa. Keskimäärin neljännes heistä saa nyt e-laskuja verkkopankkiinsa, kun osuus vuosi sitten oli 16 prosenttia. Samoin lapsiperheet suosivat muita enemmän e-laskun käyttöä. E-laskupalveluiden käyttö on edelleen merkittävästi yleisempää pääkaupunkiseudulla kuin muualla maassa.

Kuvio 25a. Saako e-laskuja verkkopankkiin

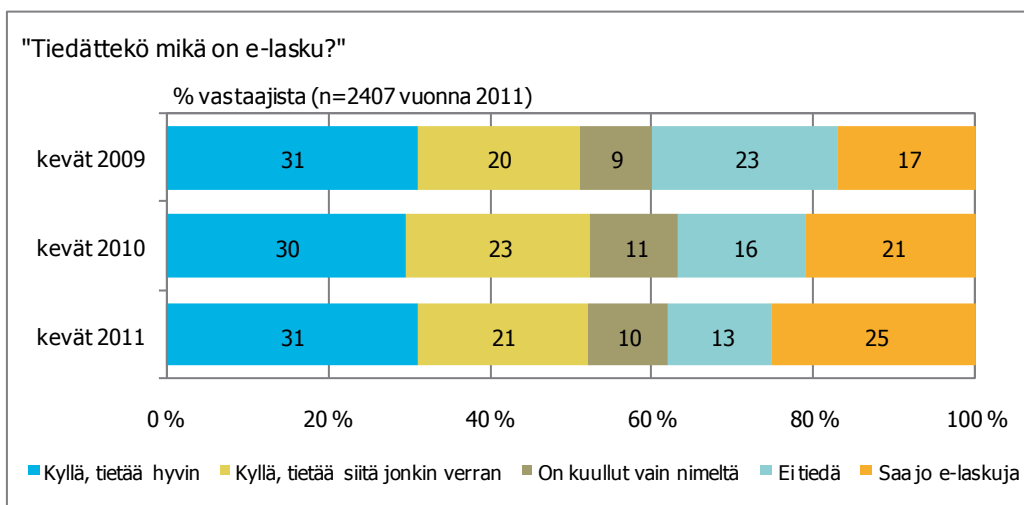
E-laskupalveluiden kiinnostavuus on vaihdellut vuodesta toiseen niitä aiemmin käyttämättömien keskuudessa. Kun vuosi sitten halukkuus saada e-laskuja omaan verkkopankkiinsa oli noussut edelliskevään mittauksesta ja oli 22 prosenttia, on se nyt laskenut takaisin samalle tasolle kuin keväällä 2009 eli 16 prosenttiin. Kohderyhmittäin tarkasteltuna positiivisimmin asiaan suhtautuvat 25-34 -vuotiaat, joista reilu neljännes haluaisi e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa. Kiinnostus on merkittävästi keskimääräistä vähäisempää maalaiskunnissa kuin muualla maassa.

Kuvio 25b. Haluaisiko e-laskuja verkkopankkiin

E-laskujen tunnettuus on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana. Tällä hetkellä joka neljännellä suomalaisella on e-laskupalvelu jo käytössään, noin kolmasosa tietää hyvin mikä e-lasku on, viidennes tietää siitä jonkin verran ja joka kymmenes on kuullut siitä nimeltä. E-laskusta kokonaan tietämättömien osuus on laskenut kolmella prosenttiyksiköllä viime keväästä, ja on nyt 13 prosenttia. E-laskun tunnettuus on heikompaa kuitenkin edelleen alle 18-vuotiaiden sekä yli 65-vuotiaiden keskuudessa sekä alemman koulutustason omaavien joukossa.

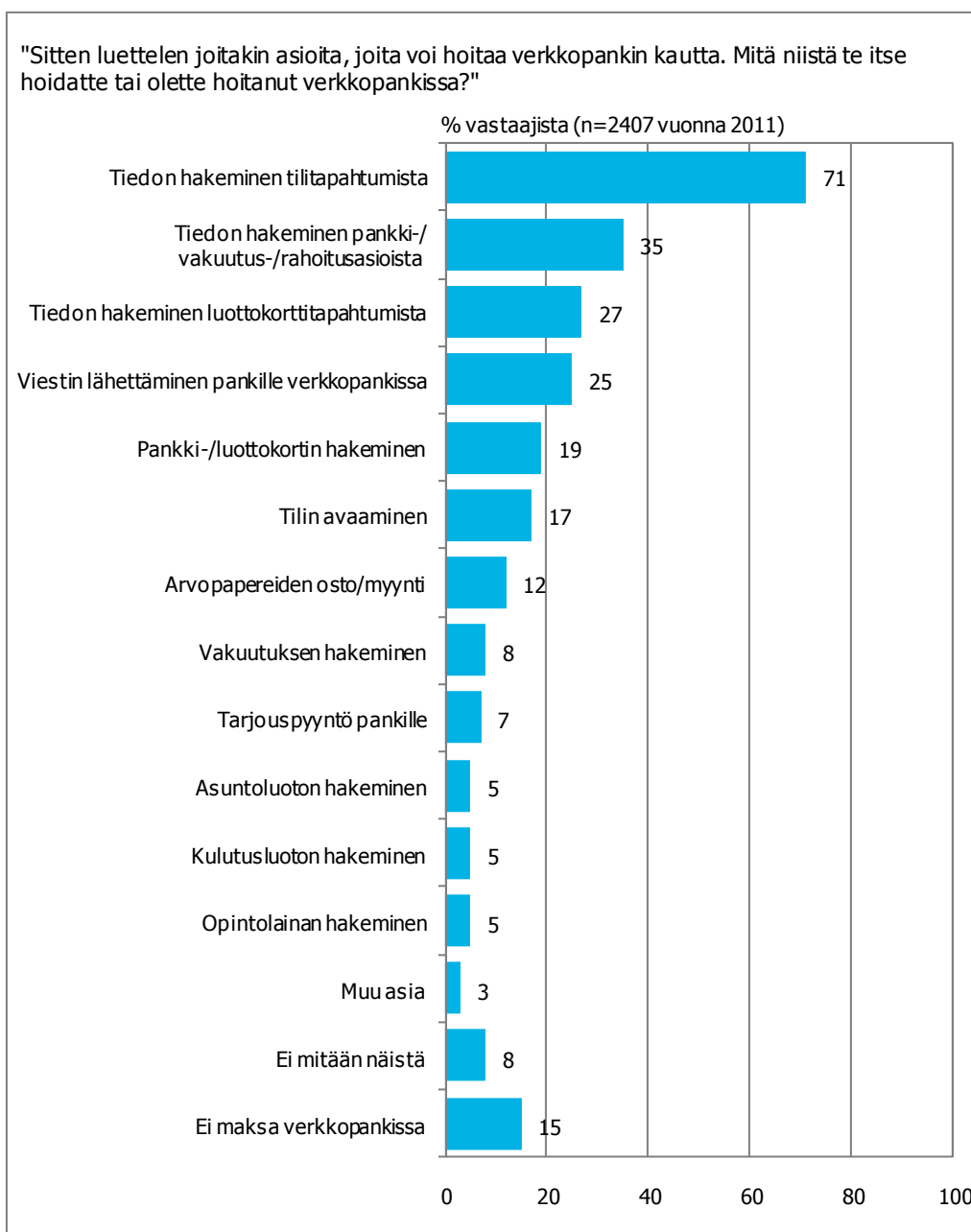
Kuvio 25c. E-laskujen tunteminen

6.4 Muiden pankkipalveluiden käyttäminen verkkopankissa

Laskunmaksupalveluiden lisäksi suomalaiset käyttävät etenkin verkkopankkien tiedonhakupalveluita. Kaikista vastaajista 71 prosenttia on hakenut tietoja tilitapahtumista, reilu kolmannes tietoa pankki-, vakuutus- ja rahoitusasioista ja reilu neljännes luottokorttitapahtumista. Joka neljäs suomalainen on lähettänyt pankilleen viestin verkkopankissa. Lähes joka viides on hakenut pankki- tai luottokorttia verkkopankin kautta, ja tilin verkkopankissa on avannut joka kuudes vastaaja. Muiden pankkipalvelujen käyttäminen verkkopankissa on vähemmän aktiivista toisaalta aivan nuorilla ja toisaalta yli 60 -vuotiailla.

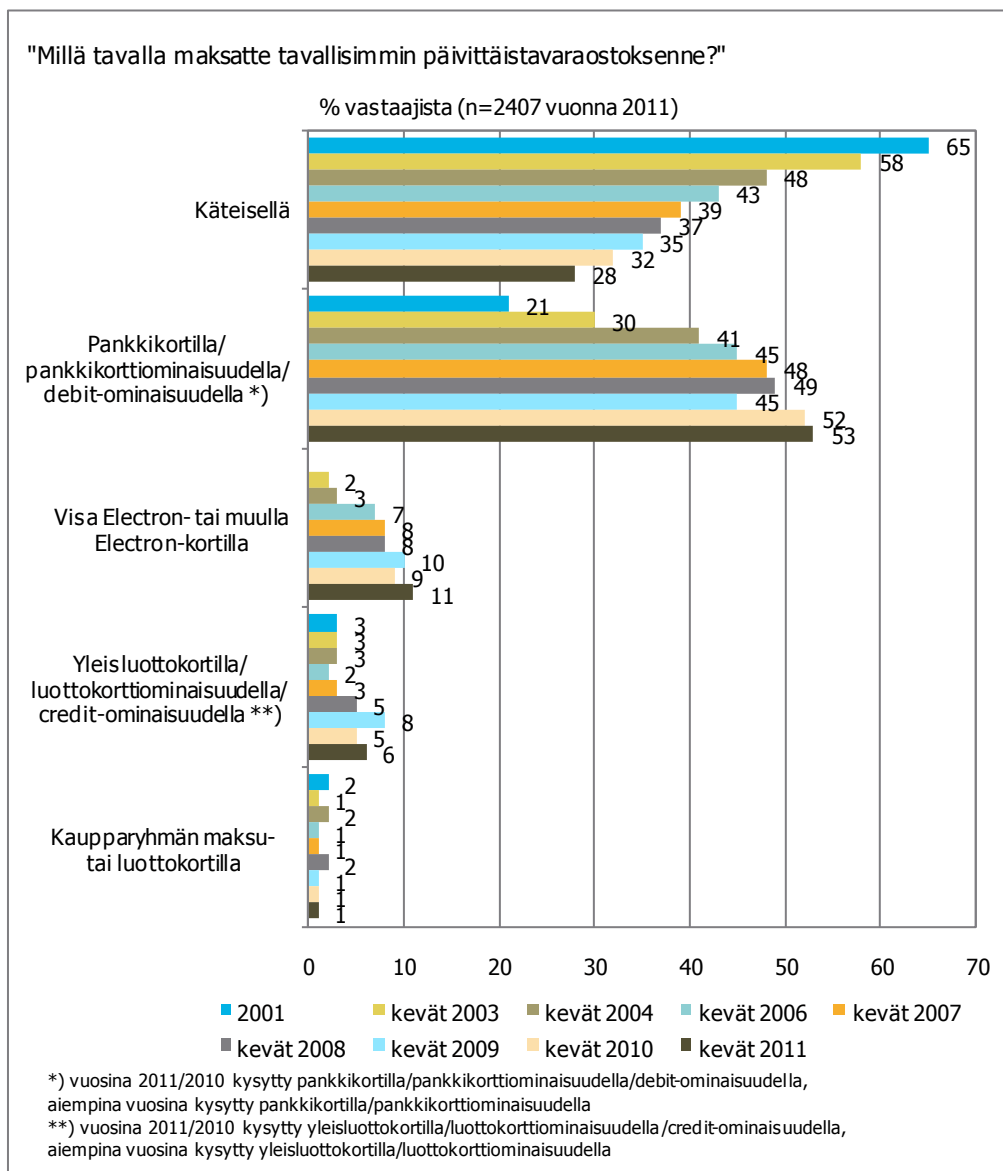
Kuvio 25d. Eri asioiden hoitaminen verkkopankissa

6.5 Päivittäistavaraostosten maksaminen

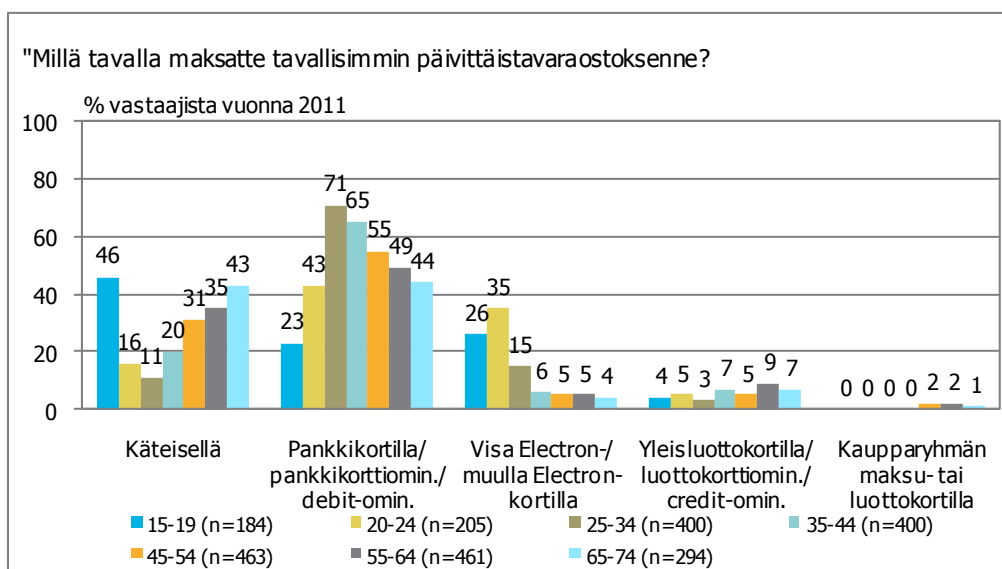
Korteilla maksaminen on yleistynyt vuosi vuodelta päivittäistavaraostosten maksutapana samalla kun käteismaksaminen on vähentynyt tasaisesti. Käteisellä maksavien osuus on edelleen laskenut ja käteisellä maksaa tavallisimmin enää reilu neljännes suomalaisista. Sen sijaan korteilla maksaminen on lisääntynyt. Tällä hetkellä 53 prosenttia suomalaisista maksaa ostoksensa tavallisimmin pankkikortilla. Yleisluottokortilla maksajien osuus on kuusi prosenttia. Visa Electron tai muulla Electron-kortilla maksavien osuus on noussut 11 prosenttiin. Electron-kortteja on nykyisin tarjolla muitakin kuin Visa Electron.

Kuvio 26a. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa

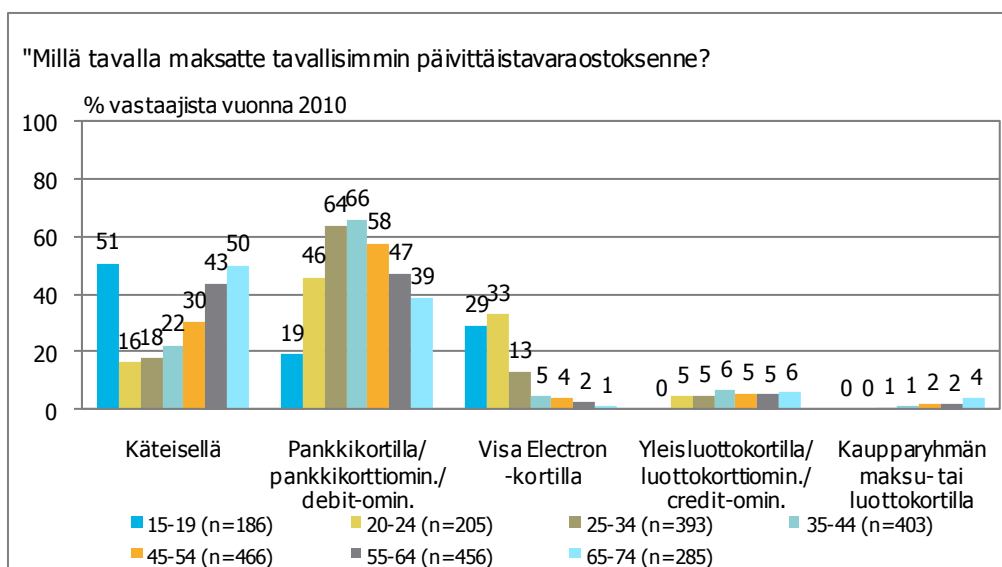

Pankkikortti on yleisin maksutapa 25-44 -vuotiailla, joista kaksi kolmasosaa maksaa ostoksensa tavallisimmin juuri sillä. Käteisen käyttö taas on tavallisinta iäkkäimmillä, yli 60 -vuotiailla sekä toisaalta nuorimmilla, 15-17 -vuotiailla, joilla ei ole vielä mahdollisuutta saada pankkikorttia. Pankkikortin käyttö on kuitenkin lisääntynyt viime kevääseen verrattuna kaikkien yli 45-vuotiaiden ja selvimmin yli 65-vuotiaiden keskuudessa. Visa Electron- tai muulla Electron-kortilla maksavat ovat tavallisimmin 15-24 -vuotiaita, mutta Electron-korttien käyttö on keskimääräistä merkitsevästi yleisempää kaikkien alle 28-vuotiaiden keskuudessa. Electron-korttien käyttö on kasvanut viimeisen vuoden sisällä 20-34 -vuotiailla, mutta alle 20-vuotiaista sitä käyttää nyt hieman pienempi osuus kuin vuosi sitten.

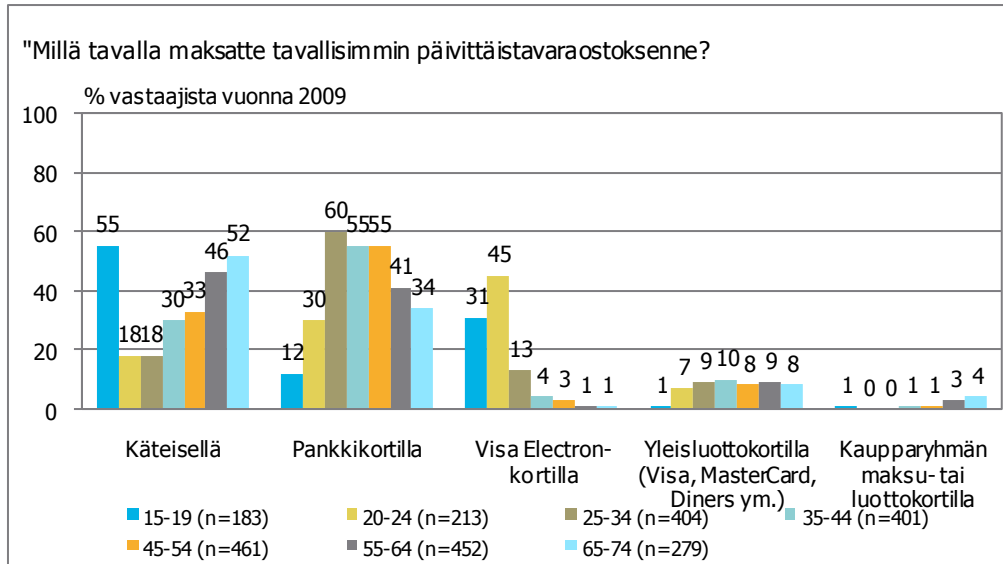
Kuvio 26b. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa ikäryhmittäin 2011

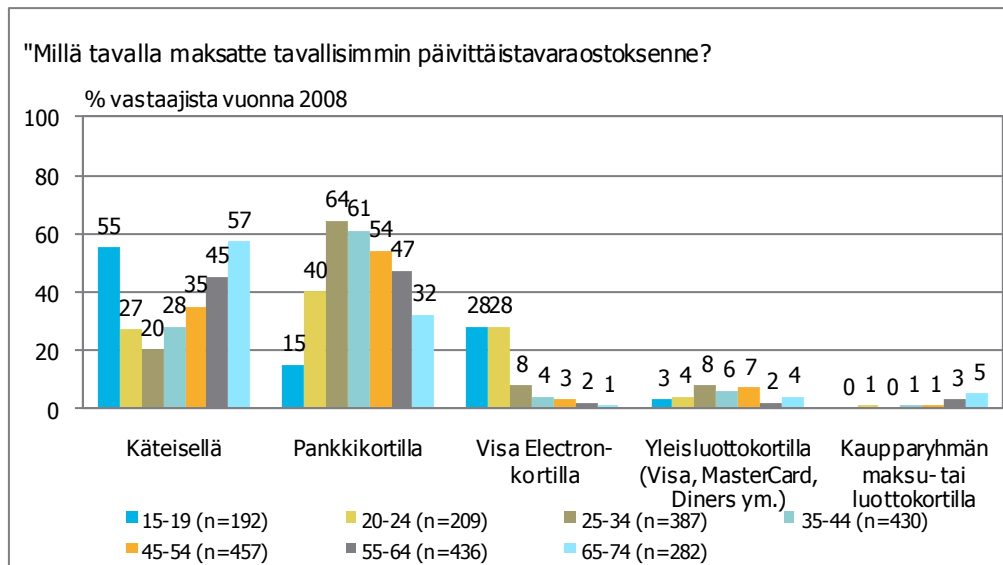
Kuvio 26c. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa ikäryhmittäin 2010

Kuvio 26d. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa ikäryhmittäin 2009

Kuvio 26e. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa ikäryhmittäin 2008

6.6 Internetin kautta ostettujen tavaroiden ja palvelujen maksaminen sekä maksutapojen turvallisuus

6.6.1 Tavaroiden ja palveluiden ostaminen Internetin kautta

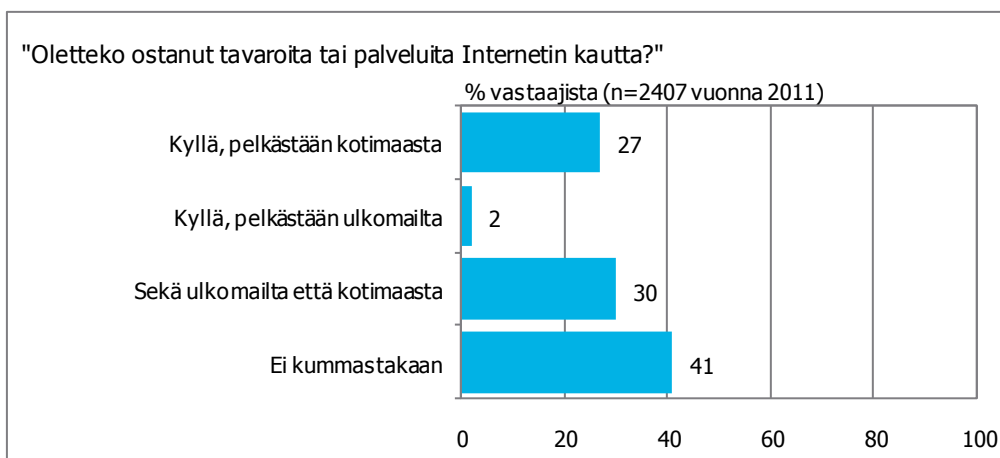
Tämän kevään tutkimuksessa kysyttiin uutena osiona Internetin kautta ostettujen tavaroiden ja palveluiden maksamisesta ja selvitettiin eri maksutapojen turvallisuusmielikuvia. Osion aluksia kysyttiin, onko vastaaja ostanut tavaroita tai palveluita Internetin kautta pelkästään kotimaasta, pelkästään ulkomailta tai sekä kotimaasta että ulkomailta. Kaikilta tavaroita tai palveluita Internetin kautta ostaneilta kysyttiin sitten, mitä luetelluista maksutavoista he ovat käyttäneet maksaessaan Internetin kautta ostamia tavaraita tai palveluita. Maksutapoina lueteltiin verkkomaksulla/pankkitunnuksilla maksaminen, luottokortilla/luottokortti-ominaisuudella/credit-ominaisuudella maksaminen, kortin debit-ominaisuudella/pankkikorttiominaisuudella tai Visa Electronilla maksaminen, PayPalin kautta maksaminen sekä tilisiirrolla maksaminen. Lisäksi Internetin kautta ostoksia tehneiltä kysyttiin vielä luetelluista maksutavoista, pitävätkö he niitä turvallisena vai eivät.

Kaikkiaan 59 prosenttia vastaajista on ostanut tavaroita tai palveluita Internetin kautta. Pelkästään kotimaasta on ostanut 27 prosenttia, pelkästään ulkomailta kaksi prosenttia ja 30 prosenttia sekä kotimaasta että ulkomailta. Innokkaimpia verkko-ostajia ovat 20-34 -vuotiaat, joista keskimäärin yhteensä 88 prosenttia on ostanut tavaroita tai palveluita Internetin kautta. Tavaroiden ja palveluiden verkko-ostaminen vähenee iän karttuessa, kun Internetin käyttö muutenkin vähenee. Vielä keskimääräistä yleisempää se on 35-44 -vuotiaiden keskuudessa, joista kolme neljäsosaa on ostanut jotain Internetin kautta, 55-64 -vuotiaista enää joka kolmas ja yli 65-vuotiaista vain joka kuudes. Alle 20-vuotiaista nuorista verkko-ostoksia on tehnyt vajaat kaksi kolmasosaa.

Keskimääräistä yleisempää verkko-ostaminen on myös paremmin koulutettujen, korkeammassa ammatiasemassa olevien ja opiskelijoiden sekä Etelä-Suomessa asuvien keskuudessa.

Jos verrataan keskenään verkko-ostosten tekemistä laskujen maksamiseen verkkopankin kautta pääasiallisena maksutapana, on verkko-ostosten tekeminen alle 18-vuotiailla yhtä yleistä ja 18-28 -vuotiaillakin lähes yhtä yleistä, mutta sitä vanhemmissa ikäryhmissä selvästi harvinaisempaa kuin verkkopankin käyttäminen.

Kuvio 27a. Tavaroiden tai palveluiden ostaminen Internetin kautta

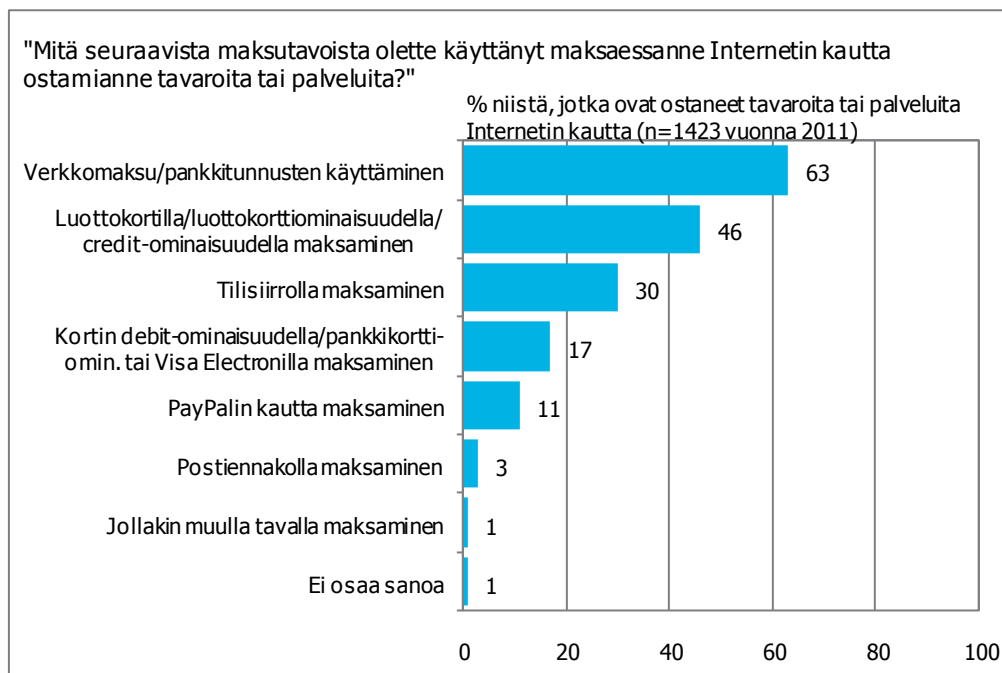

6.6.2 Internetin kautta ostettujen tavaroiden ja palveluiden maksaminen

Verkko-ostoksia tehneet ovat maksaneet ostamiaan tavaroita tai palveluita useimmiten verkkomaksulla tai pankkitunnuksia käyttämällä, jonka osuus on 63 prosenttia. Seuraavaksi tavallisimmin on maksettu luottokortilla, luottokorttiominaisuudella tai credit-ominaisuudella, jota on käyttänyt 46 prosenttia. Tilisiirtoa on käyttänyt 30 prosenttia verkko-ostoksia tehneistä. Vähemmän käytettyjä maksutapoja ovat kortin debit-ominaisuudella, pankkikorttiominaisuudella tai Visa Electronilla maksaminen sekä PayPalin kautta maksaminen. Lueteltujen maksutapojen lisäksi mainittiin postiennakolla maksaminen.

Eniten erilaisia maksutapoja ovat käyttäneet 29-34 -vuotiaat verkko-ostoksia tehneet. Heistä keskimääräistä suurempi osuus on maksanut verkkomaksulla tai pankkitunnuksilla, luottokortilla tai credit-ominaisuudella ja myöskin PayPalin kautta. Alle 18-vuotiaista keskimääräistä suurempi osuus on maksanut verkko-ostoksiaan postiennakolla.

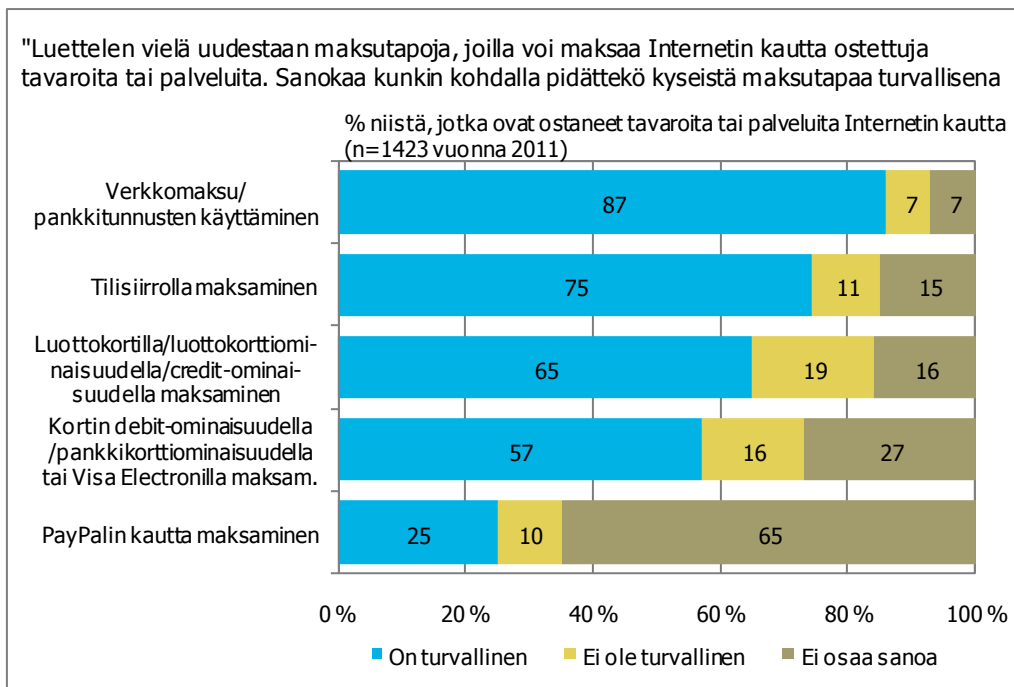
Kuvio 27b. Internetin kautta ostettujen tavaroiden tai palveluiden maksaminen

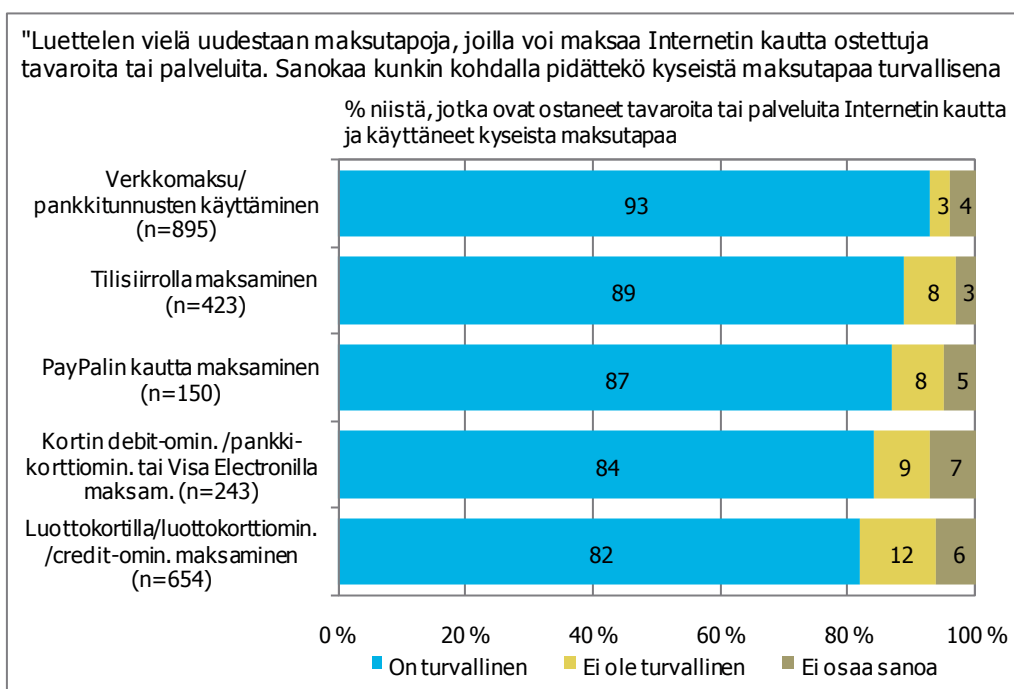
6.6.3 Maksutapojen turvallisuus

Turvallisimpana verkko-ostosten maksutapana pidetään verkkomaksua tai pankkitunnuksen käyttämistä, jota pitää turvallisena 87 prosenttia kaikista Internetin kautta jotakin ostaneista. Toiseksi turvallisin maksutapa on tilisiirrolla maksaminen, jota pitää turvallisena kolme neljästä verkko-ostoksia tehneestä. Luottokortilla tai credit-ominaisuudella maksamista pitää turvallisena 65 prosenttia kaikista verkko-ostoksia tehneistä, mutta toisaalta joka viides on sitä mieltä, että luottokortilla maksaminen ei ole turvallista. Kortin debit-ominaisuudella tai pankkikorttiominaisuudella tai Visa Electronilla maksaminen ja etenkin PayPalin kautta maksaminen ovat vastaajille vieraampia maksutapoja, sillä ei osaa sanoa vastausten määrä nousee näissä maksutavoissa korkeaksi. PayPalin kohdalla kaksi kolmesta ei ole osannut sanoa, onko maksutapa turvallinen vai ei.

Kuvio 27c. Maksutapojen turvallisuus (kaikki Internetin kautta ostaneet)

Kuvio 27d. Maksutapojen turvallisuus (kutakin maksutapaa käyttäneet)

Kaikki maksutavat koetaan niitä käyttäneiden keskuudessa varsin turvallisina. Käyttäjienkin mielestä verkkomaksu tai pankkitunnusten käyttäminen on turvallisin maksutapa, vain kolme prosenttia katsoo, ettei se ole turvallista. Tilisiirrolla maksamista pidetään niin ikään toiseksi turvallisimpana maksutapana myös käyttäjien joukossa. PayPalin kautta maksaminen nousee käyttäjien keskuudessa kolmanneksi turvallisimmaksi maksutavaksi, jota 87 prosenttia pitää turvallisena. Luottokortilla maksaminen on ainut maksutapa, jota yli 10 prosenttia käyttäjistäkin pitää turvattomana.

FK|Finanssialan Keskusliitto
Bulevardi 28
00120 Helsinki
Puhelin 020 7934 200
Faksi 020 7934 202
etunimi.sukunimi@fkl.fi
<http://www.fkl.fi>